

Les noms de Dieu et "Pantocrator" chez Philon d'Alexandrie
B. Les Annexes 1 à 8 (= 42 pages)

- Annexe 1 =	Les citations bibliques de Philon en lien avec les noms de Dieu (répertoire selon la référence biblique)	page 1
- Annexe 2 =	Les mots de Philon. Quelques statistiques	page 20
- Annexe 3 =	L'expression "Adonaï YHWH" dans la LXX et chez Philon	page 24
- Annexe 4 =	Le mot " <i>despotês</i> " dans la LXX	page 27
- Annexe 5 =	L'expression " <i>despotês ho kurios</i> " chez Philon	page..31
- Annexe 6 =	Le mot " <i>kurios</i> " dans les dictionnaires de grec ancien	page 33
- Annexe 7 =	Les 75 " <i>kurios ho théos</i> " de Philon	page 35
- Annexe 8 =	" <i>Kurios ho théos</i> " dans les citations bibliques de Philon	page 36

Les citations bibliques de Philon (en lien avec les Noms de Dieu)

Légende et Remarques A à Q
→ voir page B-19

➊ Bible	➋ Philon	➌ Texte de Philon	➍ Texte de la LXX	➎ Texte de la BHS
Ge 1 ₃	Som 1:75	[-] εῖπε [γάρ φησιν] ὁ θεός γενέσθω φῶς	καὶ εἶπεν ὁ θεός γενηθήτω φῶς	וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹור
Ge 1 ₂₆	Lin 169	[-] εῖπε [γάρ φησι] κύριος ὁ θεός ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ήμετέραν καὶ καθ' ὄμοιώσιν	καὶ εἶπεν [--] ὁ θεός ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ήμετέραν καὶ καθ' ὄμοιώσιν	וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נָעֲשֵׂה אֹתָם בְּצֻמְתָּנוּ גַּם
Ge 1 ₂₆	Mut 31	ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ήμετέραν	ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ήμετέραν	בְּנֵשָׁה אָדָם בְּצֻמְתָּנוּ
Ge 1 ₂₇	Her 56	κατὰ τὴν εἰκόνα	κατ' εἰκόνα [θεοῦ ἐποίησεν αὐτὸν]	בְּצֻלָּם אֱלֹהִים
Ge 2 ₇	Her 56	ἐνεφύσησε [γάρ φησιν] (ό ποιητὴς τῶν ὅλων) εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν	καὶ ἐνεψύσθησεν [-] εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν	וַיְפַח בְּאָפָיו נִשְׁמַת חַיִים נִגְרַי וְהַאֲקָם לְגַפְשָׁתָה :
Ge 2 ₁₅	Leg 1:53, 1:88	καὶ ἔλαβε τοὺς κύριος ὁ θεός τὸν ἄνθρωπον δὲ ἐποίησε καὶ ἔθετο αὐτὸν ἐν τῷ παραδείσῳ, ἐργάζεσθαι αὐτὸν καὶ φυλάσσειν	καὶ ἔλαβεν κύριος ὁ θεός τὸν ἄνθρωπον δὲ ἐπλασεν καὶ ἔθετο αὐτὸν ἐν τῷ παραδείσῳ ἐργάζεσθαι αὐτὸν καὶ φυλάσσειν	וַיֹּקַח דָּגָן אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם [Ø] נִגְנַתָּה בְּגַנְעָרְדוֹן לְעַבְרָה וְלִשְׁמָרָה :
Ge 2 ₁₆₋₁₇	Leg 1:90	καὶ ἐνετείλατο τοὺς κύριος ὁ θεός τῷ Ἀδὰμ λέγων· ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ βρώσει φάγη, ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ· ἦ δ' ἀν ήμέρᾳ φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε	καὶ ἐνετείλατο κύριος ὁ θεός τῷ Ἀδαμ λέγων ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ βρώσει φάγη ¹⁷ ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ ἦ δ' ἀν ήμέρᾳ φάγητε ἀπ' αὐτοῦ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε	וַיֹּצַא תְּהִלָּה אֱלֹהִים עַל־הָאָדָם לְאַמְרָם מִלְּעָדָיו וְמִמְּלָאָכְלָל כָּל־עַזְּבָן אֶל־עַזְּבָן כָּל־עַזְּבָן אֶל־עַזְּבָן כָּל־עַזְּבָן :
Ge 2 ₁₈	Leg 2:1	καὶ εἶπε τοὺς κύριος ὁ θεός οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον, ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτόν	καὶ εἶπεν κύριος ὁ θεός οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτόν	וַיֹּאמֶר תְּהִלָּה אֱלֹהִים לְאַעֲזֹב קָנָהוּ אֱלֹהִים כְּבָדָע אַעֲשֵׂה־לְוֹן עַזְּבָן כְּבָדָע :
Ge 2 ₂₅	Leg 2:53 ↓	καὶ ἤσαν οἱ δύο γυμνοί, ὁ τε Ἀδὰμ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἡσχύνοντο	καὶ ἤσαν οἱ δύο γυμνοί ὁ τε Ἀδαμ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ οὐκ ἡσχύνοντο	וַיֹּהֵן שְׁנָהָם עַרְוָלִים הָאָדָם וְאַתָּה וְלֹא יַחֲשֵׁשָׂו :
Ge 3 ₁	Leg 2:53 + 2:71.106	ό δὲ ὄφις ἦν φρονιμώτατος πάντων τῶν θηρίων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ὃν ἐποίησε κύριος ὁ θεός	ό δὲ ὄφις ἦν φρονιμώτατος πάντων τῶν θηρίων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ὃν ἐποίησεν κύριος ὁ θεός	וְהַנְּחָתָה הַנְּהָרָה עַל־רֹום מִכְלָתָה אָשָׁר־שְׁהָה אֱלֹהִים
Ge 3 _{8b}	Leg 3:1	καὶ ἐκρύβησαν ὁ τε Ἀδὰμ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἀπὸ προσώπου κυρίου τοῦ θεοῦ ἐν μέσῳ τοῦ ξύλου τοῦ παραδείσου	καὶ ἐκρύβησαν ὁ τε Ἀδαμ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἀπὸ προσώπου κυρίου τοῦ θεοῦ ἐν μέσῳ τοῦ ξύλου τοῦ παραδείσου	וַיֹּתְהֵן אֱלֹהִים מִפְנֵי אָנָּאָרְמָה תְּהִלָּה אַתָּה :
Ge 3 ₉	Leg 3:49	καὶ ἐκάλεσε τοὺς κύριος ὁ θεός τὸν Ἀδὰμ καὶ εἶπεν αὐτῷ [-], ποῦ εἶ;	καὶ ἐκάλεσεν τοὺς κύριος ὁ θεός τὸν Ἀδαμ καὶ εἶπεν αὐτῷ Αδαμ, ποῦ εἶ;	וַיֹּקַרְא אָנָּה תְּהִלָּה אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם נִגְנַתָּה אֶת־הָאָדָם :
Ge 3 ₁₄₋₁₅	Leg 3:65 (+Leg 3:107)	καὶ εἶπε τοὺς κύριος ὁ θεός τῷ ὄφει ὅτι ἐποίησας τοῦτο, ἐπικατάρατος σὺ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν καὶ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων τῆς γῆς. ἐπὶ τῷ στήθει [-] καὶ τῇ κοιλίᾳ πορεύσῃ, καὶ γῆν φάγεσαι πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου. καὶ ἔχθραν θήσω ἀνὰ μέσον σου καὶ ἀνὰ μέσον τῆς γυναικός, καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματός σου καὶ [-] τοῦ σπέρματος αὐτῆς. αὐτός σου τηρήσει κεφαλήν, καὶ σὺ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν	καὶ εἶπεν τοὺς κύριος ὁ θεός τῷ ὄφει ὅτι ἐποίησας τοῦτο ἐπικατάρατος σὺ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν καὶ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων τῆς γῆς ἐπὶ τῷ στήθει σου καὶ τῇ κοιλίᾳ πορεύσῃ καὶ γῆν φάγεσαι πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου ¹⁴ καὶ ἔχθραν θήσω ἀνὰ μέσον σου καὶ ἀνὰ μέσον τῆς γυναικός καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματός σου καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματος αὐτῆς αὐτός σου τηρήσει κεφαλήν καὶ σὺ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν ¹⁵	וַיֹּאמֶר תְּהִלָּה אֱלֹהִים קְרַב תְּהִלָּה אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם כִּי עַשְׁיַתָּה אָרָר אָתָּה אַתָּה אָתָּה שְׁמַתְּהָה עַל־תְּהִלָּה עַל־תְּהִלָּה מִתְּהִלָּה : וְעַפְרָה אָתָּה קְרַב תְּהִלָּה אָתָּה אָתָּה אָשָׁר־בְּפִינְךָ וְאָתָּה הַאֲשָׁה גַּן־זְרוּעָה וְאָתָּה יְשֻׁוּבָה עַל־תְּהִלָּה אָתָּה אָתָּה אָשָׁר־בְּפִינְךָ ס :
Ge 3 ₂₂	Lin 169 + Qge 1:55	[-] εἶπεν ὁ θεός· ίδού, γέγονεν Ἀδὰμ ὡς εἰς ἡμᾶν, τῷ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν	καὶ εἶπεν ὁ θεός ίδού Ἀδαμ γέγονεν ὡς εἰς ἡξ ἡμᾶν τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν	וַיֹּאמֶר תְּהִלָּה אֱלֹהִים הַאֲדָם קְרַב תְּהִלָּה אֱלֹהִים :
Ge 3 ₂₃	Leg 1:96	καὶ ἔξαπέστειλεν αὐτὸν τοὺς κύριος ὁ θεός ἐκ τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς, ἐργάζεσθαι τὴν γῆν, ἐξ ἣς ἐλήφθη	καὶ ἔξαπέστειλεν αὐτὸν τοὺς κύριος ὁ θεός ἐκ τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς ἐργάζεσθαι τὴν γῆν, ἐξ ἣς ἐλήφθη	וְיִשְׁלַׁחְתָּה דָּגָן אֱלֹהִים מִגְּנַתָּה אֶשְׁר־בְּפִינְךָ :
Ge 3 ₂₄	Che 28	τὰ Χερουβῖμ (...) τὴν φλογίνην ῥομφαίαν	τὰ χερουβῖμ [καὶ] τὴν φλογίνην ῥομφαίαν	אֶת־הַכְּרָבִים אֶל־לְבָבָךְ :

❶ Bible	❷ Philon	❸ Texte de Philon	❹ Texte de la LXX	❺ Texte de la BHS
Ge 4 ₃	Sac 52	καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας, ἡνεγκε Κάιν ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς θυσίαν τῷ κυρίῳ	καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας ἡνεγκεν Καιν ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς θυσίαν τῷ κυρίῳ	גַּם־קְדוּמִים וְבָאָלָן מִפְרֵי הַאֲדָמָה מִנְחָה לִיהְוָה :
Ge 4 _{15b}	Fug 60 + Pot 177	[-] ἔθετο κύριος ὁ θεός τῷ Κάιν σημεῖον, τοῦ μὴ ἀνελεῖν αὐτὸν πάντα τὸν εὐρίσκοντα [-]	[καὶ] ἔθετο κύριος ὁ θεός σημεῖον τῷ Καιν τοῦ μὴ ἀνελεῖν αὐτὸν πάντα τὸν εὐρίσκοντα αὐτὸν	וְשָׁם תָּהָה לְלֹן אָזֶת לְמַצְאָו : לְבָלְעִי הַכּוֹתָא אָזֶת :
Ge 4 _{26b}	Pot 138	οὗτος ἥλπισε [πρῶτον] ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ	οὗτος ἥλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ	אָנוּ הוֹתֵל קְרָא בְּשָׁם תָּהָה :
Ge 4 _{26b}	Pot 139	οὗτος ἥλπισεν [-] ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ	οὗτος ἥλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ	אָנוּ הוֹתֵל לְקָרָא בְּשָׁם תָּהָה :
Ge 5 _{1a}	Pot 139	αὕτη ἡ βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων	αὕτη ἡ βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων	גַּהּ סְפִּיר תּוֹלְעָת אָדָם
Ge 5 ₂₉	Pot 121	οὗτος διαναπαύσει ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἔργων ἡμῶν καὶ ἀπὸ τῶν λυπῶν τῶν χειρῶν ἡμῶν καὶ ἀπὸ τῆς γῆς ἡς κατηράσατο κύριος ὁ θεός.	οὗτος διαναπαύσει ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἔργων ἡμῶν καὶ ἀπὸ τῶν λυπῶν τῶν χειρῶν ἡμῶν καὶ ἀπὸ τῆς γῆς ἡς κατηράσατο κύριος ὁ θεός	הָאָנָה נִמְחַנְנוּ מִפְנָחָנָנוּ וּמְעַבְּדוּ יְלִינָנוּ מוֹתָאָדָה אֲשֶׁר אַרְבָּה תָּהָה :
Ge 6 _{3a}	Gig 19	[-] εἶπε [γάρ φησι] κύριος ὁ θεός· οὐ [-] καταμενεῖ τὸ πνεῦμά μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις [-] εἰς τὸν αἰδνα διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς σάρκας.	καὶ εἶπεν κύριος ὁ θεός οὐ μὴ καταμεινή τὸ πνεῦμά μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις [τούτοις] εἰς τὸν αἰδνα διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς σάρκας	וְאֵקָר דָּהָה לְאִידָּוּן רְוֹתִי בְּאָדָם לְעַלְםָם בְּשָׁם הָוּבָשָׂר
Ge 6 _{5-7a}	Imm 20 + Lin 24	ιδὼν [οὖν φησι] κύριος ὁ θεός ὅτι ἐπληθύνθησαν αἱ κακίαι τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ πᾶς τις διανοεῖται ἐν τῇ καρδίᾳ ἐπιμελῶς [-] τὰ πονηρὰ πάσας τὰς ἡμέρας, [-] ἐνεθυμήθη ὁ θεός, ὅτι ἐποίησε τὸν ἀνθρωπὸν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ διενοήθη. καὶ εἶπεν ὁ θεός ἀπαλείψω τὸν ἀνθρωπὸν ὃν ἐποίησα ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς	ιδὼν δὲ κύριος ὁ θεός ὅτι ἐπληθύνθησαν αἱ κακίαι τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς καὶ πᾶς τις διανοεῖται ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ πάσας τὰς ἡμέρας ⁶ [καὶ] ἐνεθυμήθη ὁ θεός ὅτι ἐποίησεν τὸν ἀνθρωπὸν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ διενοήθη ⁷ καὶ εἶπεν ὁ θεός ἀπαλείψω τὸν ἀνθρωπὸν ὃν ἐποίησα ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς	[-] נִירָא תָּהָה כִּי רְבָה רַעַת הַאֲדָם בְּאָרֶץ וְכָל־יָצָר מִקְשָׁבֶת לְבוֹ רַק גַּע כְּלִילָהּוּם :
Ge 6 ₈	Imm 86	νῦν [-] εῦρε χάριν ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ	νυσ δὲ εῦρεν χάριν ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ	וְנִמְצָא אָזֶן בְּעִינֵי תָּהָה :
Ge 6 ₈	Imm 104	νῦν [-] εῦρε χάριν [παρὰ] κυρίῳ τῷ θεῷ	Νυσ δὲ εῦρεν χάριν [ἐναντίον] κυρίου τοῦ θεοῦ	וְנִמְצָא אָזֶן בְּעִינֵי תָּהָה :
Ge 6 ₉	Imm 109	εὐαρεστήσαι	εὐηρέστησεν	הַתְּהֻסְּבָּנָם :
Ge 6 ₂₂	Leg 1:95	[-] ἐνετείλατο [γάρ] κύριος ὁ θεός	ὅσα ἐνετείλατο [αὐτῷ] κύριος ὁ θεός	אֲשֶׁר צָרָא אָנוּ אַלְגִּים
Ge 8 ₁₅₋₁₆	Qge 2:48	[-] εἶπεν [γάρ] κύριος ὁ θεός τῷ Νῶε· [-] ἔξελθε [-] σὺ καὶ ἡ γυνὴ σου	¹⁵ καὶ εἶπεν κύριος ὁ θεός τῷ Νωε λέγων ¹⁶ ἔξελθε [ἐκ τῆς κιβωτοῦ] σὺ καὶ ἡ γυνὴ σου	¹⁵ יְהוָה אֱלֹהִים אֲבָנָה אֶלְגָּר אַלְגִּים ¹⁶ אֲמָן מְנַהָּה תָּהָה אֲתָה וְאַשְׁתָּה תָּהָה
Ge 8 _{21a}	Cng 115	[-] ὠσφράνθη κύριος [-] ὀσμὴν εὐωδίας	[καὶ] ὠσφράνθη κύριος ὁ θεός ὀσμὴν εὐωδίας	גַּרְחָה תָּהָה אֲזָרִים כְּבָשָׂה
Ge 9 ₂₅₋₂₆	Sob 51 cf Sob 58	ἐπικατάρατος [φησι] ἔχαναάν· παῖς οἰκέτης ἔσται τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ· καὶ [-] εὐλογητὸς κύριος ὁ θεός Σήμ, καὶ ἔσται Χαναὰν δοῦλος αὐτοῖς	ἐπικατάρατος Χανααν παῖς οἰκέτης ἔσται τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ ²⁶ καὶ εἶπεν εὐλογητὸς κύριος ὁ θεός τοῦ Σημ καὶ ἔσται Χανααν παῖς αὐτοῦ	אָרוֹר כְּבָשָׂה עֲבָדָן כְּבָשָׂה יְהִי לְאַחֲרֵינוּ מִקְרָם כְּבָשָׂה מִיְּהִי בְּכָשָׂה אֲלֹהִים תָּהָה מִיְּאָמָר בְּרָוחָה תָּהָה אַלְגִּים שָׁם
Ge 11 ₁₋₉	Lin 1	καὶ ἦν πᾶσα ἡ γῆ χειλος ἐν, καὶ φωνὴ μία πᾶσι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κινησαι αὐτοὺς ἀπὸ ἀνατολῶν, εὑρον πεδίον ἐν [τῇ] γῇ Σενναρ καὶ κατώκησαν ἐκεῖ. καὶ εἶπεν ἀνθρωπος τῷ πλησίον· δεῦτε πλινθεύσωμεν πλίνθους καὶ ὀπτήσωμεν αὐτὰς πυρί. καὶ ἐγένετο αὐτοῖς ἡ πλίνθος εἰς λίθον, καὶ ἄσφαλτος ἦν αὐτοῖς ὁ πηλός. καὶ εἶπον· δεῦτε οἰκοδομήσωμεν ἑαυτοῖς πόλιν καὶ πύργον, οὐ	καὶ ἦν πᾶσα ἡ γῆ χειλος ἐν καὶ φωνὴ μία πᾶσιν ² καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κινησαι αὐτοὺς ἀπὸ ἀνατολῶν εὑρον πεδίον ἐν [-] γῇ Σενναρ καὶ κατώκησαν ἐκεῖ ³ καὶ εἶπεν ἀνθρωπος τῷ πλησίον δεῦτε πλινθεύσωμεν πλίνθους καὶ ὀπτήσωμεν αὐτὰς πυρί καὶ ἐγένετο αὐτοῖς ἡ πλίνθος εἰς ιθον καὶ ἄσφαλτος ἦν αὐτοῖς ὁ πηλός ⁴ καὶ εἶπαν δεῦτε οἰκοδομήσωμεν ἑαυτοῖς πόλιν καὶ πύργον	גַּעַיְיָ לְהַאֲרָצָה שְׁפָה אַחַת וְכָרְבִּים אֲחַדִּים : גַּעַיְיָ בְּכָשָׂה מִקְרָם גַּעַיְיָ אֲלֹהִים קָרָעָה בְּאָרֶץ שְׁנָאָר וְנַשְּׁבָּו שָׁם : גַּעַיְיָ אֲלֹהִים תָּהָה לְבָנִים וְנַשְּׁרָפָה לְשָׁרָפָה וְתָהָה לְגַעַם כְּלַבְנָה לְאַכְּוָן וְנַחֲרָר תָּהָה לְגַעַם לְמַר : גַּעַיְיָ אֲלֹהִים תָּהָה לְגַעַם וְמַגְּלָל :

➊ Bible	➋ Philon	➌ Texte de Philon	➍ Texte de la LXX	➎ Texte de la BHS
		<p>ἡ κεφαλὴ ἔσται ἕως τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ποιήσωμεν ἑαυτῶν ὄνομα πρὸ τοῦ διασπαρῆναι ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς, καὶ κατέβῃ κύριος ἰδεῖν τὴν πόλιν καὶ τὸν πύργον ὃν φοδόμησαν οἱ νιὸι τῶν ἀνθρώπων.</p> <p>καὶ εἶπε κύριος· ίδού γένος ἐν καὶ χεῖλος ἐν πάντων· καὶ τοῦτο ἥρξαντο ποιῆσαι, καὶ νῦν οὐκ ἐκλείψει ἐξ αὐτῶν πάντα ὄσα ἀν ἐπιθῶνται ποιεῖν· δεῦτε καὶ καταβάντες συγχέωμεν ἐκεῖ αὐτῶν τὴν γλῶσσαν, ἵνα μὴ ἀκούσωσιν ἔκαστος τὴν φωνὴν τοῦ πλησίου.</p> <p>καὶ διέσπειρεν αὐτοὺς κύριος ἐκεῖθεν ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς, καὶ ἐπαύσαντο οἰκοδομοῦντες τὴν πόλιν καὶ τὸν πύργον. διὰ τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ σύγχυσις,</p> <p>ὅτι ἐκεῖ συνέχεε κύριος τὰ χεῖλη πάσης τῆς γῆς,</p> <p>καὶ ἐκεῖθεν διέσπειρεν αὐτοὺς κύριος [-]</p> <p>ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς</p>	<p>οὗ ἡ κεφαλὴ ἔσται ἕως τοῦ οὐρανοῦ καὶ ποιήσωμεν ἑαυτοῖς ὄνομα πρὸ τοῦ διασπαρῆναι ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς⁵ καὶ κατέβῃ κύριος ἰδεῖν τὴν πόλιν καὶ τὸν πύργον ὃν φοδόμησαν οἱ νιὸι τῶν ἀνθρώπων⁶ καὶ εἶπεν κύριος ίδού γένος ἐν καὶ χεῖλος ἐν πάντων καὶ τοῦτο ἥρξαντο ποιῆσαι καὶ νῦν οὐκ ἐκλείψει ἐξ αὐτῶν πάντα ὄσα ἀν ἐπιθῶνται ποιεῖν⁷ δεῦτε καὶ καταβάντες συγχέωμεν ἐκεῖ αὐτῶν τὴν γλῶσσαν ἵνα μὴ ἀκούσωσιν ἔκαστος τὴν φωνὴν τοῦ πλησίου⁸ καὶ διέσπειρεν αὐτοὺς κύριος ἐκεῖθεν ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς καὶ ἐπαύσαντο οἰκοδομοῦντες τὴν πόλιν καὶ τὸν πύργον⁹ διὰ τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτῆς Σύγχυσις</p> <p>ὅτι ἐκεῖ συνέχεεν κύριος τὰ χεῖλη πάσης τῆς γῆς</p> <p>καὶ ἐκεῖθεν διέσπειρεν αὐτοὺς κύριος ὁ θεός¹⁰</p> <p>ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς</p>	<p>וְרֹאשׁוּ בְשִׁלְמִים וּבְעַשְׂהָה-לְעָנוֹן : שֶׁם פָּרוֹנִיּוֹן עַל-פְּנֵי כָּל-הָאָרֶץ :</p> <p>גַּנְעָבָד תְּהֻנָּה לְרָאָת אֶת-הָמָגָדָל :</p> <p>אֲשֶׁר בְּנֵי הָאָדָם :</p> <p>וְנַיְמָר יְהֻנָּה הַן עַם אַחֲלָל וּשְׁפָה אַחֲתָל ? כָּל אֲשֶׁר יְהֻנָּה לְעַשְׂתָה :</p> <p>7 הַכָּה בְּרַךְתָּה וּבְכָה שֶׁם שְׁפָתָה :</p> <p>אֲשֶׁר לֹא יְשַׁמְּעוּ אִישׁ שְׁפָתָ רְעָיו :</p> <p>וְיְהֻנָּה אַתָּם מַשְׁמִים עַל-פְּנֵי כָּל-הָאָרֶץ :</p> <p>וְיְהֻנָּה לְבָנָת הַצְּעִיר :</p> <p>עַל-לְוֹן קְרָא שְׁמָה בְּבָל :</p> <p>כִּי-שְׁם בְּגָל תְּהֻנָּה שְׁפָתָ פָּל-הָאָרֶץ :</p> <p>וּמְשִׁם הַפִּיאָצָם יְהֻנָּה פָּל-הָאָרֶץ :</p> <p>עַל-פְּנֵי כָּל-הָאָרֶץ :</p>
Ge 12 ₁₋₃	Mig 1 + Her 277	<p>καὶ εἶπε κύριος τῷ Ἀβραὰμ· ἀπελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου εἰς τὴν γῆν, ἣν σοι δείξω.</p> <p>καὶ ποιήσω σε εἰς ἔθνος μέγα καὶ εὐλογήσω σε καὶ μεγαλυνῶ τὸ ὄνομά σου, καὶ ἐση εὐλογητός.</p> <p>καὶ εὐλογήσω τοὺς εὐλογοῦντάς σε,</p> <p>καὶ τοὺς καταρωμένους σε καταράσομαι,</p> <p>καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς</p>	<p>καὶ εἶπεν κύριος τῷ Αβραὰμ ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου εἰς τὴν γῆν ἣν ἂν σοι δείξω</p> <p>² καὶ ποιήσω σε εἰς ἔθνος μέγα καὶ εὐλογήσω σε καὶ μεγαλυνῶ τὸ ὄνομά σου καὶ ἐση εὐλογητός</p> <p>³ καὶ εὐλογήσω τοὺς εὐλογοῦντάς σε</p> <p>καὶ τοὺς καταρωμένους σε καταράσομαι</p> <p>καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς</p>	<p>ונָאָקָר דָּנוֹן אַלְאָכְרָם לְדָלָק מְאָרָץ</p> <p>וּמְפּוֹלְקָרְקָה וּמְבִיטָה אַבְּבָקִיךְ :</p> <p>אַלְהָאָרֶץ אֲשֶׁר אָרָאָךְ :</p> <p>וְעַשְׁמָה לְגַוְיִים גַּדְולָן אַבְּרָכָה :</p> <p>וְאַגְּדָה שְׁמָה וְהַיָּה בְּרָכָה :</p> <p>³ אַבְּרָכָה לְגַבְּרָכְיָה :</p> <p>וּמְקַלְּקָה אָזָר :</p> <p>וְגַבְּרָכָה בְּבָל מְשִׁפְחָה הָאָרָם :</p> <p>בְּיַלְקָה אַכְּרָם פָּאַשְׁר דָּבָר אַלְיָהָה</p>
Ge 12 ₄	Mig 127sq	ἐπορεύθη Ἀβραὰμ καθάπερ ἐλάλησεν αὐτῷ κύριος	ἐπορεύθη Αβραὰμ καθάπερ ἐλάλησεν αὐτῷ κύριος	
Ge 15 _{1c-2}	Her 2 + Her 22 + Her 24	<p>ὁ μισθός σου πολὺς ἔσται σφόδρα</p> <p>δέσποτα, τί μοι δώσεις;</p> <p>ἐγὼ δὲ ἀπολύμοιας ἀτεκνος.</p> <p>ὁ δὲ νιὸς Μασεὶκ τῆς οἰκογενοῦς μου οὗτος Δαμασκὸς Ἐλιεζερ [καὶ πάλιν] ἐπειδὴ ἐμοὶ οὐκ ἐδωκας σπέρμα,</p> <p>ὁ δὲ οἰκογενῆς μου κληρονομήσει με</p>	<p>ὁ μισθός σου πολὺς ἔσται σφόδρα</p> <p>² [λέγει δὲ Αβραὶ] δέσποτα τί μοι δώσεις</p> <p>ἐγὼ δὲ ἀπολύμοιας ἀτεκνος</p> <p>ὁ δὲ νιὸς Μασεὶκ τῆς οἰκογενοῦς μου οὗτος Δαμασκὸς Ελιεζερ</p> <p>³ [καὶ εἶπεν Αβραὶ] ἐπειδὴ ἐμοὶ οὐκ ἐδωκας σπέρμα</p> <p>ὁ δὲ οἰκογενῆς μου κληρονομήσει με</p>	<p>שְׁבָרָה הָרְבָה מָאָד :</p> <p>² וְאָמָר אָנָּבָד מָאָנִי יְהֻנָּה מְהֻתָּפְתָּה-לְיִרְאָה :</p> <p>וְאַנְכִּי הַלְּךָ עַרְיָה :</p> <p>וּבְרָמָשָׁק בִּתְיָה הוּא דָבָר אַלְיָזָר :</p> <p>³ וְיִאָמֶר אָכְרָם הַן לוֹיְלָה נְתַחַת הָרָע :</p> <p>וְהַעֲבָדָה בְּרִיבָּה יְוָשָׁאָת :</p>
Ge 15 _{5a}	Her 76	ἔξήγαγεν δὲ αὐτὸν ἔξω καὶ εἶπεν. [-] ἀνάβλεψον [-] εἰς τὸν οὐρανὸν	ἔξήγαγεν δὲ αὐτὸν ἔξω καὶ εἶπεν αὐτῷ ἀνάβλεψον δὴ εἰς τὸν οὐρανὸν	וַיַּצְאַת אָנָּה הַקְּרָחָה נְיַאָמָר בְּקָטָנָה נְמַלְיָה :
Ge 15 ₈	Her 100	δέσποτα [-], κατὰ τί γνώσομαι, ὅτι κληρονομήσω αὐτήν;	δέσποτα κύριες κατὰ τί γνώσομαι ὅτι κληρονομήσω αὐτήν	אַלְנָנָה בְּמַה אַלְעָנָה :
Ge 15 ₁₅	Her 277	ἀπελεύσῃ [λέγεται τὸ] πρὸς τοὺς πατέρας σου	ἀπελεύσῃ πρὸς τοὺς πατέρας σου	תְּבָכוֹא אַלְהָאָרֶץ :
Ge 15 ₁₈	Her 313	ἐν [γάρ] τῇ ἡμέρᾳ [φησίν] ἐκείνῃ διέθετο κύριος τῷ Αβραὰμ διαθήκην λέγων· τῷ σπέρματί σου δώσω τὴν γῆν ταύτην	ἐν [-] τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ διέθετο κύριος τῷ Αβραὶ διαθήκην λέγων τῷ σπέρματί σου δώσω τὴν γῆν ταύτην	בְּיֹום הַהֵּזֶה כְּרָתָת וְתְהֻנָּה אַתָּה-אָבָרָם :
Ge 16 ₁₋₂	Cng 1, + 12-13	σάρα δὲ ἡ γυνὴ Αβραὰμ οὐκ ἔτικτεν αὐτῷ.	Σαρα δὲ ἡ γυνὴ Αβραὶ οὐκ ἔτικτεν αὐτῷ	וְשָׁרֵי אַשְׁתָּאָבָרָם לֹא יְלַלְהָ :
		ἢν δὲ αὐτῇ παιδίσκη Αἴγυπτία, ἢ ὄνομα Άγαρ.	ἢν δὲ αὐτῇ παιδίσκη Αἴγυπτία ἢ ὄνομα Άγαρ	וְלֹהֶה שְׁפָה מְצַעְרָה וְשָׁמָה :
		εἶπε δὲ Σάρα πρὸς Αβραὰμ· ίδού, συνέκλεισέ με κύριος τοῦ μὴ τίκτειν, εἰσελθε [-] πρὸς τὴν παιδίσκην μου, ἵνα τεκνοποιήσῃς ἐξ αὐτῆς	² εἶπεν δὲ Σάρα πρὸς Αβραὶ ίδού συνέκλεισέ με κύριος τοῦ μὴ τίκτειν εἰσελθε οὖν πρὸς τὴν παιδίσκην μου ἵνα τεκνοποιήσῃς ἐξ αὐτῆς	וְתַאֲמָר אַבְּבָרָם לְזָרְעָנָה צְבָאָה :

❶ Bible	❷ Philon	❸ Texte de Philon	❹ Texte de la LXX	❺ Texte de la BHS
Ge 16 ₆₋₉	Fug 1 + 119, 177	καὶ ἐκάκωσεν αὐτὴν Σάρα, καὶ ἀπέδρα ἀπὸ προσώπου αὐτῆς. εὗρε δὲ αὐτὴν ἄγγελος κυρίου ἐπὶ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος ἐν τῇ ἑρήμῳ, ἐπὶ τῆς πηγῆς ἐν τῇ ὁδῷ Σούρ. καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ ἄγγελος κυρίου· [-] παιδίσκη Σάρας, πόθεν ἔρχῃ, καὶ ποὺ πορεύῃ; καὶ εἶπεν· ἀπὸ προσώπου Σάρας τῆς κυρίας μου ἐγὼ ἀποδιδράσκω. εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ ἄγγελος κυρίου· ἀποστράφητι πρὸς τὴν κυρίαν σου καὶ ταπεινώθητι ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτῆς.	καὶ ἐκάκωσεν αὐτὴν Σάρα καὶ ἀπέδρα ἀπὸ προσώπου αὐτῆς ⁷ εὗρε δὲ αὐτὴν ἄγγελος κυρίου ἐπὶ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος ἐν τῇ ἑρήμῳ ἐπὶ τῆς πηγῆς ἐν τῇ ὁδῷ Σούρ ⁸ καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ ἄγγελος κυρίου Αγαρ παιδίσκη Σάρας πόθεν ἔρχῃ καὶ ποὺ πορεύῃ καὶ εἶπεν ἀπὸ προσώπου Σάρας τῆς κυρίας μου ἐγὼ ἀποδιδράσκω ⁹ εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ ἄγγελος κυρίου ἀποστράφητι πρὸς τὴν κυρίαν σου καὶ ταπεινώθητι ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτῆς	וְתַעֲנַה שָׁרֵי וְתַבְרַה מִפְנִיקָה : וְיִמְלֹךְ עַל־קָדוֹן בְּבָרְכָה שָׂרֵי : ⁷ אֵין־מֶרֶךְ [...] תָּלִיכִי נָתָת־אָמָר : מִפְנִיקָה שָׂרֵי בְּבָרְכָה אֲנָכִי בְּרָחָת : ⁸ אֵין־מֶרֶךְ לְהַמְלֹאת הַיְוָנָה שָׂרֵי : אֵין־מֶרֶךְ וְהַתְּפִינָה תְּפִינָה : וְלִזְלָקָה בְּן וְקָרְאָת שָׁמָן יִשְׁמַעְאל : כִּי־שְׁמֻעָה יְהָוָה אֱלֹהִים : ⁹ וְהַזָּה בָּרוֹא אָדָם בְּנָוֹן :
Ge 16 ₁₁₋₁₂	Fug 1	καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ ἄγγελος κυρίου· ίδού σὺ ἐν γαστρὶ ἔχεις, καὶ τέξῃ νιόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰσμαήλ, ὅτι ἐπήκουσε κύριος τῇ ταπεινώσει σου. οὗτος ἔσται ἀγροίκος ἄνθρωπος. αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπὶ πάντας καὶ αἱ χεῖρες πάντων ἐπ’ αὐτόν.	¹¹ καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ ἄγγελος κυρίου ίδού σὺ ἐν γαστρὶ ἔχεις καὶ τέξῃ νιόν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰσμαήλ ὅτι ἐπήκουσε κύριος τῇ ταπεινώσει σου ¹² οὗτος ἔσται ἄγροικος ἄνθρωπος αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπὶ πάντας καὶ αἱ χεῖρες πάντων ἐπ’ αὐτόν	אֵין־מֶרֶךְ לְהַמְלֹאת הַיְוָנָה וְלִזְלָקָה בְּן וְקָרְאָת שָׁמָן יִשְׁמַעְאל : כִּי־שְׁמֻעָה יְהָוָה אֱלֹהִים : ¹² וְהַזָּה בָּרוֹא אָדָם בְּנָוֹן :
Ge 17 ₁	Mut 1 (+15, 17)	ἐγένετο [...] Αβραὰμ ἐτῶν ἐνενήκοντα ἐννέα, καὶ ὥφθη κύριος τῷ Αβραὰμ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐγώ εἰμι ὁ θεός σου	ἐγένετο δὲ Αβραμ ἐτῶν ἐνενήκοντα ἐννέα, καὶ ὥφθη κύριος τῷ Αβραμ καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐγώ εἰμι ὁ θεός σου.	וְיִהְיֶה אָבָרָם בָּרוּךְ שָׁמָן וְיִרְאֶה הָרָה אַלְעָבָד לְאַיִל שָׂרֵי :
Ge 17 ₁	Gig 63	ἐγώ εἰμι ὁ θεός σου· εὐαρέστει ἐναντίον ἐμοῦ, καὶ γίνου ἄμεμπτος	ἐγώ εἰμι ὁ θεός σου· εὐαρέστει ἐναντίον ἐμοῦ καὶ γίνου ἄμεμπτος	אָנִירָאֵל שָׂרֵי תְּהִלָּה לְפָנֵי וְהַתְּמִימִים :
Ge 17 ₁ ^A	Mut 18s	ἐγώ εἰμι [-] θεός σός	ἐγώ εἰμι ὁ θεός σου·	אָנִירָאֵל שָׂרֵי :
Ge 17 ₁	Dec 38	ἐγώ εἰμι ὁ θεός σός	ἐγώ εἰμι ὁ θεός σου·	אָנִירָאֵל שָׂרֵי :
Ge 17 ₄	Mut 58	κάγῳ [ἐπιλέγει] ίδού ἡ διαθήκη μου	καὶ ἔγῳ ίδού ἡ διαθήκη μου	אָנִי הַנֶּה בְּרִיתִי [אַתָּה]
Ge 17 ₂₂ ^B	Mut 270	συνετέλεσε λαλῶν πρὸς αὐτὸν (...) [-] ἀνέβη [κύριος] ἀπὸ Αβραάμ	συνετέλεσεν δὲ λαλῶν πρὸς αὐτὸν καὶ ἀνέβη [ὁ θεός] ἀπὸ Αβρααμ	וְנִכְלֵל לְזָבֵר אַתָּה וְנִיעַל אַלְתָּמָם מִעַל אַבְרָהָם :
≈ Ge 18 ₃	Abr 131	κύριε, εἰ ἄρα εὑρον χάριν παρὰ σοί, μὴ παρέλθης τὸν παῖδά σου	κύριε, εἰ ἄρα εὑρον χάριν ἐνσωτίον σου, μὴ παρέλθης τὸν παῖδά σου	אָלְזִנִּי אַמְּדָנָה אַתָּה בְּעִילִיָּה אָלְזִנִּי מִעַל עַבְרָהָם :
Ge 18 ₆	Sac 59-60	σπεῦσαι καὶ φυρᾶσαι τρία μέτρα σεμιδάλεως καὶ ποιήσαι ἐγκρυψίας	σπεῦσον καὶ φύρασον τρία μέτρα σεμιδάλεως καὶ ποιήσον ἐγκρυψίας	מְהִירִי שְׁלַשׁ קָמִים סָלֵת קָוְשִׁי וְעַשְׁיוֹת :
≈ Ge 18 ₁₀	Abr 132 ?	ἐπανιόν ἥξω πρὸς σὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον εἰς νέωτα, καὶ ἔξει νιὸν Σάρρα ἡ γυνή σου	ἐπαναστρέφων ἥξω πρὸς σὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον εἰς δρας, καὶ ἔξει νιὸν Σάρρα ἡ γυνή σου	שׁוּב אַשְׁׁבוֹ אַלְלָךְ בְּצַעַת חִיה וְהַגְּבָנוּ לְשָׁוֹה אַשְׁׁתָּךְ :
Ge 18 ₁₂	Mut 166	ἐγέλασε δὲ Σάρρα ἐν ἐσυτῇ λέγουσα· οὕπω μέν μοι γέγονεν ἔως τοῦ νῦν (...) [-] κύριος μου καὶ πρεσβύτερος	ἐγέλασεν δὲ Σάρρα ἐν ἐσυτῇ λέγουσα οὕπω μέν μοι γέγονεν ἔως τοῦ νῦν ο δὲ κύριος μου πρεσβύτερος	וְתַצְקֵק שָׁרָה בְּקָרְבָּה לְאָמָר אָחָרִי בְּלָתִי הַיְתָהָרִי עַדְגָּה לְאַלְזִנִּי :
Ge 18 ₁₇	Sob 55-56	μὴ ἐπικαλύψω ἐγὼ ἀπὸ Αβραάμ τοῦ φύλου μου	μὴ κρύψω ἐγὼ ἀπὸ Αβρααμ τοῦ παιδός μου	הַמְּכַסְּה אָנִי מִאַבְרָהָם [- -]
Ge 18 ₂₂₋₂₃	Leg 3:9 + Che 18 + Pos 27	ό Αβραάμ [εἴτι] ἦν ἐστηκὼς ἐνώπιον κυρίου καὶ ἐγγίσας [-] εἶπε μὴ συναπολέσῃς δίκαιον μετὰ ἀσεβοῦς	[-] Αβρααμ [δὲ] ἦν ἐστηκὼς ἐναντίον κυρίου ²³ καὶ ἐγγίσας Αβρααμ εἶπεν μὴ συναπολέσῃς δίκαιον μετὰ ἀσεβοῦς	וְאַבְרָהָם עוֹגָנוּ עַל־פָּנֵי יְהָוָה : ²³ וְיִגְשֵׁא אַבְרָהָם וְיִאָמֶר :
Ge 18 _{23a}	Her 30	[-] ἐγγίσας [γάρ φησιν] ἅβραάμ εἶπε	καὶ ἐγγίσας Αβρααμ εἶπεν	וְיִגְשֵׁא אַבְרָהָם וְיִאָמֶר
Ge 18 _{27b}	Her 30	νῦν ἡρξάμην λαλῆσαι πρὸς τὸν κύριον, ἐγὼ δέ εἰμι γῆ καὶ σποδός	νῦν ἡρξάμην λαλῆσαι πρὸς τὸν κύριον ἐγὼ δέ εἰμι γῆ καὶ σποδός	הַגְּהָדָה אַזְלָטִי לְזָבֵר אַלְלָךְ וְאַגְּנִי עַבְרָהָם :

❶ Bible	❷ Philon	❸ Texte de Philon	❹ Texte de la LXX	❺ Texte de la BHS
Ge 18 ₃₃	Som 1:70	ἀπῆλθε [-] κύριος, ως ἐπαύσατο λαλῶν τῷ Αἴβραάμ, καὶ Αἴβραάμ ἀπέστρεψεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ	ἀπῆλθεν δὲ κύριος ως ἐπαύσατο λαλῶν τῷ Αἴβρααμ καὶ Αἴβρααμ ἀπέστρεψεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ	נִזְלָה חֲנָה כִּי־לְזָבֵר אֶל־אֱבָרָהָם וְאֶבְרָהָם שָׁב לְמִקְמוֹ :
Ge 19 ₂₃₋₂₄	Som 1:85 Qge 4:51 ¹	οἱ ἥλιος ἔξηλθεν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ Λώτ εἰσῆλθεν εἰς Σηγώρ, καὶ κύριος [#] ἔβρεξεν ἐπὶ Σόδομα καὶ Γόμορρα θεῖον καὶ πῦρ	οἱ ἥλιος ἔξηλθεν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ Λώτ εἰσῆλθεν εἰς Σηγώρ ²⁴ καὶ κύριος ἔβρεξεν ἐπὶ Σόδομα καὶ Γόμορρα θεῖον καὶ πῦρ	הַשְׁמָךְ יְאָזִין עַל־הָאָרֶץ וְלֹא־בָּאָזַר וְיְהֹוָה הַמְּטִיר עַל־סָעָם וְעַל־עַמְּנָה גְּפִירָת אַזְּזָלָה
Ge 21 ₆	Mut 137	γέλωτά μοι ἐποίησεν ὁ κύριος	γέλωτά μοι ἐποίησεν κύριος	אַחֲתָה שָׁהָה לִי אַלְמָנִים
Ge 21 ₃₃	Pla 73, 85, cf 89	Ἄβραάμ (...) φυτεῦσαι ἄρουραν ἐπὶ τῷ φρέατι τοῦ ὄρκου καὶ ἐπικαλέσαι [-] τὸ ὄνομα κυρίου θεὸς αἰώνιος	[καὶ] ἐφύτευσεν Αἴβρααμ ἄρουραν ἐπὶ τῷ φρέατι τοῦ ὄρκου καὶ ἐπεκαλέσατο ἐκεῖ τὸ ὄνομα κυρίου θεὸς αἰώνιος	וַיַּטְעַן אֲשֶׁר־בָּאָר שָׁבָע וְקָרָא־שָׁם בְּשֵׁם דָּהָה אֶל־עֲלֹום :
Ge 22 _{1-2a}	Som 1:195	οἱ θεὸς ἐπείραζε τὸν Αἴβραάμ καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· Αἴβραάμ, Αἴβραάμ. ὁ δὲ εἶπεν· ίδού ἐγώ. καὶ εἶπε· λάβε τὸν νιόν σου τὸν ἀγαπητόν, ὅν ἤγαπησας, τὸν Ἰσαάκ, καὶ ἀνένεγκε	οἱ θεὸς ἐπείραζεν τὸν Αἴβρααμ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν Αἴβρααμ Αἴβρααμ ὁ δὲ εἶπεν ίδού ἐγώ ² καὶ εἶπεν λαβεῖ τὸν νιόν σου τὸν ἀγαπητόν ὅν ἤγαπησας τὸν Ισαάκ καὶ πορεύθητι	וְהַלְתִּים בָּפָה אֶת־אֱבָרָהָם נִיאָר אַיִו אֱבָרָהָם נִיאָר חֲנִינִי : וְאִיאָר קְהֻר־אֲשֶׁר־בָּנֶךְ אֶת־חַדְּבָנֶךְ אֲשֶׁר־אֲבָבָקֶה בְּתַחַת־צְדָקָה וְלֹא־לְלָבָב
Ge 22 _{3b-4a}	Mig 139	ἐπὶ τὸν τόπον δὲ εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς τῇ ήμέρᾳ τῇ τρίτῃ	ἐπὶ τὸν τόπον δὲ εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς ⁴ τῇ ήμέρᾳ τῇ τρίτῃ	אַל־הַמְּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר־לָךְ הַאֲלָדִים : בְּיוֹם קְשָׁלִישִׁי
Ge 22 _{11-12a}	Som 1:195	[-] ἐκάλεσεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ [-] λέγων· [-] Αἴβραάμ, Αἴβραάμ. ὁ δὲ εἶπεν· ίδού ἐγώ, καὶ εἶπε· μὴ ἐπιβάλῃς τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τὸ παιδάριον, μηδὲ ποιήσῃς αὐτῷ μηδέν	καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ Αἴβρααμ Αἴβρααμ ὁ δὲ εἶπεν ίδού ἐγώ ¹² καὶ εἶπεν μὴ ἐπιβάλῃς τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τὸ παιδάριον μηδὲ ποιήσῃς αὐτῷ μηδέν	וְיַעֲרָא אַיִו מְלָאָךְ דָּנוֹן מְשֻׁמְּדים וְיַאֲמָר אֱבָרָהָם אֱבָרָהָם נִיאָר חֲנִינִי : ¹² וְיַאֲמָר אַל־שְׁתַחַח יְהֹוָה אֶל־הַקְּנֵעָר וְאַל־עַשְׂלֵשׁ לֹא מְאוֹפה
Ge 24 ₁	Sob 17	[-] ἀβραάμ ἦν πρεσβύτερος προβεβηκὼς [-] καὶ κύριος εὐλόγησε τὸν Αἴβραάμ κατὰ πάντα.	[καὶ] Αἴβρααμ ἦν πρεσβύτερος προβεβηκὼς ήμερῶν καὶ κύριος εὐλόγησεν τὸν Αἴβρααμ κατὰ πάντα	וְאֶבְרָהָם צָלוֹן אֶבְיָם וְיְהֹוָה בָּרוּךְ אֶת־אֱבָרָהָם בְּכָל :
Ge 24 ₇	Leg 3:42	κύριος ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὁ θεὸς τῆς γῆς, ὅς ἔλαβε με ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός μου	κύριος ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὁ θεὸς τῆς γῆς ὅς ἔλαβέν με ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός μου	וְיַהְוָה אֱלֹהִים נְשָׁמָנִים אֲשֶׁר לְקָרְבָּן מְנִיחָת אָבִי
Ge 24 ₁₀	Cng 110	[-] δέκα (γάρ) καμήλους λαμβάνει	καὶ ἔλαβεν (ό παῖς) δέκα καμήλους	וְיַחַד עַבְדָּשׁ רַעֲשָׂה גַּמְלִים
Ge 24 ₁₆₋₂₀	Pos 132	¹⁶ ἡ γὰρ παρθένος (φησίν) ἦν καλὴ τῇ ὄψει σφόδρα, παρθένος ἦν, ἀνὴρ οὐκ ἔγνω αὐτήν. καταβᾶσα δὲ ἐπὶ τὴν πηγὴν ἐπληγεῖ τὴν ύδριαν καὶ ἀνέβη. ¹⁷ προσέδραμε δὲ ὁ παῖς εἰς συνάντησιν αὐτῇ καὶ εἶπε· πότισόν με δὴ μικρὸν ὅδωρ ἐκ τῆς ύδριας σου. ¹⁸ ἡ δὲ εἶπε· πίε, κύριε, καὶ σπεύσασα καθεύδει τὴν ύδριαν ἐπὶ τὸν βραχίονα αὐτῆς καὶ ἐπότισεν αὐτόν, ¹⁹ ἔως ἐπαύσατο πίνων· καὶ εἶπε· καὶ ταῖς καμήλοις σου ύδρεύσομαι, ἔως ἂν πᾶσαι πίωσιν. ²⁰ καὶ σπεύσασα [-] ἐξεκένωσε τὴν ύδριαν εἰς τὸ ποτιστήριον, καὶ δραμοῦσα ἐπὶ τὸ φρέαρ [-] [-] ύδρεύσατο [-] ταῖς καμήλοις	¹⁶ ἡ δὲ παρθένος ἦν καλὴ τῇ ὄψει σφόδρα παρθένος ἦν ἀνὴρ οὐκ ἔγνω αὐτήν καταβᾶσα δὲ ἐπὶ τὴν πηγὴν ἐπληγεῖ τὴν ύδριαν καὶ ἀνέβη ¹⁷ ἐπέδραμεν δὲ ὁ παῖς εἰς συνάντησιν αὐτῆς καὶ εἶπεν πότισόν με μικρὸν ὅδωρ ἐκ τῆς ύδριας σου ¹⁸ ἡ δὲ εἶπεν πίε κύριε καὶ ἐσπεύσεν καὶ καθεύδει τὴν ύδριαν ἐπὶ τὸν βραχίονα αὐτῆς καὶ ἐπότισεν αὐτόν ¹⁹ ἔως ἐπαύσατο πίνων καὶ εἶπεν καὶ ταῖς καμήλοις σου ύδρεύσομαι ἔως ἂν πᾶσαι πίωσιν ²⁰ καὶ ἐσπεύσεν καὶ ἐξεκένωσε τὴν ύδριαν εἰς τὸ ποτιστήριον καὶ ἐδραμεῖ ἐπὶ τὸ φρέαρ ἀντλῆσαι καὶ ύδρεύσατο πάσαις ταῖς καμήλοις	¹⁶ הַקְּנֵעָר טַבַּת מְרָאָה מְאָד בְּתוּלָה וְאַיִשְׁלָה לְאַיִשְׁלָה נְתַרְעָר הַעֲנִיה וְמַמְלָאָךְ כְּבָה נְתַעַל : ¹⁷ גְּנַזְרָה הַעֲדָבָד לְקָרְאָתָה וְיַאֲמָר הַגְּמַנִּיאִינִי נָא מַעֲטָמִים מְכֻרָה : ¹⁸ וְיַאֲמָר תְּהִלָּה נְמַמְּדָה וְתַדְּבָר כְּבָה עַל־גְּנַזְרָה וְמַשְׁקָה : ¹⁹ וְתַדְּבָר לְקָרְאָתָה גְּדָיִנִי וְתַדְּבָר לְגַמְלִיִּךְ אֲשֶׁר־עַד שְׁתַּחַת : ²⁰ וְתַדְּבָר כְּבָה וְתַדְּבָר לְשַׁתָּה : אַל־הַשְׁׁקָה וְתַדְּבָר עַד אֶל־הַבָּאָר לְשַׁתָּה וְתַדְּבָר לְכָל־גַּמְלִיִּוּ : אִישׁ קָם יוֹשֵׁב אֲקָלִים :
Ge 25 ₂₇	Pla 44	ἄπλαστος οἰκῶν οἰκίαν	ἄπλαστος οἰκῶν οἰκίαν	

¹ En Qge 4:51, est cité ce même extrait de Ge 19₂₃₋₂₄, mais le logiciel BibleWorks 9 considère qu'ici (et ici seulement †) le mot Κύριος est un nom propre (et non pas un nom commun).

➊ Bible	➋ Philon	➌ Texte de Philon	➍ Texte de la LXX	➎ Texte de la BHS
Ge 27 ₂₀	Sac 64	tí τοῦτο ὁ ταχὺ εὗρες, ὃ τέκνον; [δογματικῶς ἀποκρίνεται] ὅ παρέδωκε κύριος ὁ θεός [-] ἐναντίον ἐμοῦ	τί τοῦτο, ὁ ταχὺ εὗρες, ὃ τέκνον; ὁ δὲ εἶπεν ὅ παρέδωκεν κύριος ὁ θεός σου ἐναντίον μου	מְהֻנָּה מְהֻרָת לְמַצֵּא בָּנִי וְאֶמְרָר כִּי הַקָּרְבָּה הַנָּה אַלְקִיָּה לְפִנִי :
	Imm 92 + Ebr 120 + Fug 169	τí τοῦτο ὁ ταχὺ εὗρες, [-] τέκνον; [ἀποκρίνεται καὶ φησιν]. ὅ παρέδωκε κύριος ὁ θεός ἐναντίον μου	τí τοῦτο, ὁ ταχὺ εὗρες, ὃ τέκνον; [ὁ δὲ εἶπεν] ὅ παρέδωκεν κύριος ὁ θεός σου ἐναντίον μου	מְהֻנָּה מְהֻרָת לְמַצֵּא בָּנִי וְאֶמְרָר כִּי הַקָּרְבָּה הַנָּה אַלְקִיָּה לְפִנִי :
Ge 28 ₁₂₋₁₅	Som 1:3 + 1:133 + I:159 + I:166 + I:173	¹² καὶ ἐνυπνιάσθη· καὶ ἴδού κλίμαξ ἐστηριγμένη ἐν τῇ γῇ, ἡς ἡ κεφαλὴ ἀφικνεῖτο εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ οἱ ἄγγελοι τοῦ θεοῦ ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον ἐπ' αὐτῆς· ¹³ ὁ δὲ κύριος ἐπεστήρικτο ἐπ' αὐτῆς· καὶ εἶπεν ἔγώ εἰμι [-] C ὁ θεός Αἴβραάμ τοῦ πατρός σου καὶ ὁ θεός Ἰσαάκ· μὴ φοβοῦ· ἡ γῆ, φ' ἡς σὺ καθεύδεις, [--] σοὶ δώσω αὐτὴν καὶ τῷ σπέρματί σου, ¹⁴ καὶ ἔσται τὸ σπέρμα σου ὡς ἡ ἄμμος τῆς γῆς, καὶ πλατυνθήσεται ἐπὶ θάλασσαν καὶ [-] λίθια καὶ [-] βορρᾶν καὶ [-] ἀνατολάς· καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου. ¹⁵ καὶ ἴδού ἐγώ μετὰ σοῦ, διαφυλάσσω σε ἐν τῇ ὁδῷ πάσῃ, ἥ ἀν πορευθῆς καὶ ἀποστρέψω σε εἰς τὴν γῆν ταύτην, ὅτι οὐ μή σε ἐγκαταλίπω, ἔως τοῦ ποιῆσαι με πάντα ὄσα ἐλάλησά σοι	¹² καὶ ἐνυπνιάσθη καὶ ἴδού κλίμαξ ἐστηριγμένη ἐν τῇ γῇ ἡς ἡ κεφαλὴ ἀφικνεῖτο εἰς τὸν οὐρανόν καὶ οἱ ἄγγελοι τοῦ θεοῦ ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον ἐπ' αὐτῆς ¹³ ὁ δὲ κύριος ἐπεστήρικτο ἐπ' αὐτῆς καὶ εἶπεν ἔγώ [-] κύριος ὁ θεός Αἴβραάμ τοῦ πατρός σου καὶ ὁ θεός Ἰσαάκ μὴ φοβοῦ ἡ γῆ ἐφ' ἡς σὺ καθεύδεις ἐπ' αὐτῆς σοὶ δώσω αὐτὴν καὶ τῷ σπέρματί σου ¹⁴ καὶ ἔσται τὸ σπέρμα σου ὡς ἡ ἄμμος τῆς γῆς καὶ πλατυνθήσεται ἐπὶ θάλασσαν καὶ ἐπὶ λίθια καὶ ἐπὶ βορρᾶν καὶ ἐπ' ἀνατολάς καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ¹⁵ καὶ ἴδού ἐγώ μετὰ σοῦ διαφυλάσσω σε ἐν τῇ ὁδῷ πάσῃ οὗ ἐὰν πορευθῆς καὶ ἀποστρέψω σε εἰς τὴν γῆν ταύτην ὅτι οὐ μή σε ἐγκαταλίπω ἔως τοῦ ποιῆσαι με πάντα ὄσα ἐλάλησά σοι	¹² גַּם־קְלָם וְהַנָּה סָלְט מְאַרְצָה וְרָאשׁוֹ מְגַעַּע הַשְׁמַמְמָה וְהַנָּה מְלָאכִי אַלְהִים עָלִים וְרוּדִים בָּו : ¹³ וְהַבָּה יְהָה אַלְקִי אַרְגָּם אַ-Θָּ- אֲלָקָן צְחָק אַשְׁר אַתָּה שָׁבָע עַל־יְהָה לְכַאֲגָנָה וּלְוָעָד : וְפָרָצָת נָמָה גַּדְמָה וְצָפָנָה נוּבָה בְּרַכָּה גַּדְמָה : כְּלִמְשָׁפָעָה אַדְמָה כְּנֻרָעָה : ¹⁵ הַנָּה אַנְלִי עַפְקָר שְׁמַרְתִּיךְ בְּכָל אַשְׁר־פָּלָךְ וְקָשָׁר אַלְקָדָמָה כְּנָאָה בְּכִי לֹא אַעֲזַע בְּעַד אֲשֶׁר אַמְ-עִשְׁיָה אַ-אַשְׁר־דְּרַכְתִּיךְ :
Ge 28 ₁₆	Som 1:183 et 1:185	ἐξηγέρθη [γάρ φησιν] ἱακὼβ [-] καὶ εἶπεν, ὅτι ἔστι κύριος ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ἐγώ δὲ οὐκ ἥδειν	καὶ ἐξηγέρθη Ιακὼβ ἀπὸ τοῦ ὕπνου αὐτοῦ καὶ εἶπεν ὅτι ἔστιν κύριος ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ἐγώ δὲ οὐκ ἥδειν	וַיַּעֲזַב [מַשְׁנָה] [נְאָמָר אֲכִילָה לְיַהְוֵה בְּמִקְדָּשָׁה הַנָּה וְאֶנְכִי לֹא יַקְעַטְיִי :
Ge 28 ₁₇	Som 1:184	ώς φιβερὸς ὁ τόπος οὗτος	ώς φιβερὸς ὁ τόπος οὗτος	מְהֻנָּה כְּמַקְדָּשָׁה הַנָּה
Gn 28 ₁₇	Som 1:185	οὐκ ἔστι τοῦτο	οὐκ ἔστιν τοῦτο	אַיִן הָה
Ge 28 ₂₁	Pla 90	καὶ ἔσται κύριος ἐμοὶ εἰς θεόν	καὶ ἔσται μοι κύριος εἰς θεόν	וְהַנָּה יְהָה לְיַהְוֵה גַּלְגָּלִים
Ge 29 ₃₁ ^D	Leg 3:180 + Her 51	ιδών γάρ κύριος, ὅτι μισεῖται Λεία, ἥνοιξε τὴν μήτραν αὐτῆς Ραχὴλ δὲ ἦν στεῖρα	ιδών δὲ κύριος ὅτι μισεῖται Λεία, ἥνοιξεν τὴν μήτραν αὐτῆς· Ραχὴλ δὲ ἦν στεῖρα	נִירָה יְהָה קִידְשָׁנָה לֹאָה נִיקָה אַתְ-דְ-רַחְמָה וְרַחְלָעָקָרָה :
Ge 30 ₁ ^E	Leg 2:46	δός μοι τέκνα, εἰ δὲ μή, τελευτήσω ἐγώ	δός μοι τέκνα· εἰ δὲ μή, τελευτήσω ἐγώ	הַבָּה־לִי בְּנִים וְאַמְ-אַיִן מְתָה אָנְכִי :
Ge 30 ₂ ^F	Leg 2:46	μὴ ἀντί θεοῦ ἐγώ εἰμι, ὃς ἐστέρησέ σε καρπὸν κοιλίας;	μὴ ἀντί θεοῦ ἐγώ εἰμι, ὃς ἐστέρησέ σε καρπὸν κοιλίας;	הַקָּתָת אַלְהִים אָנְכִי אַשְׁר־מְגַעַּע פְּרִיבָע :
Ge 30 ₉	Pla 134	ἔστη τοῦ τίκτειν	ἔστη τοῦ τίκτειν	עַמְּדָה כְּלָבָת
Ge 30 _{18b}	Pla 117	ἐκάλεσε [γάρ φησι] τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰσσάχαρ, ὃ ἔστι μισθός	καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰσσάχαρ ὃ ἔστιν Μισθός	וְתָקְרָא שְׁמָן יְשָׁכָר :
Ge 30 ₂₄	Pos 179	προσθέτω μοι ὁ θεός νιὸν ἔτερον	προσθέτω ὁ θεός μοι νιὸν ἔτερον	יְסָרָה תְּהָלָל :
Ge 31 ₁₁₋₁₃	Som 1:189	¹¹ [-] εἶπέ μοι ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ καθ' ὑπνον Ιακὼβ. ἐγώ δὲ εἶπα· τί ἔστι ; ¹² καὶ εἶπεν· ἀνάβλεψον τοῖς ὄφθαλμοῖς σου καὶ ἵδε τοὺς τράγους καὶ τοὺς κριοὺς ἀναβάινοντας ἐπὶ τὰ πρόβατα καὶ τὰς αἴγας διαλεύκους καὶ ποικίλους καὶ σποδοειδεῖς ράντους ἔωρακα γάρ ὄσα σοι Λάβαν ποιεῖ ¹³ ἐγώ εἰμι ὁ θεός ὁ ὄφθείς σοι ἐν τόπῳ θεοῦ οὗ ἥλειψά μοι ἐκεῖ στήλην καὶ ἥζω μοι [-] εὐχήν. νῦν οὖν ἀνάστηθι καὶ ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς ταύτης καὶ ἀπελθε εἰς τὴν γῆν τῆς γενέσεως σου, καὶ ἔσομαι μετὰ σοῦ	¹¹ καὶ εἶπέ μοι ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ καθ' ὑπνον Ιακὼβ ἐγώ δὲ εἶπα τί ἔστι ; ¹² καὶ εἶπεν ἀνάβλεψον τοῖς ὄφθαλμοῖς σου καὶ ἵδε τοὺς τράγους καὶ τοὺς κριοὺς ἀναβάινοντας ἐπὶ τὰ πρόβατα καὶ τὰς αἴγας διαλεύκους καὶ ποικίλους καὶ σποδοειδεῖς ράντους ἔωρακα γάρ ὄσα σοι Λάβαν ποιεῖ ¹³ ἐγώ εἰμι ὁ θεός ὁ ὄφθείς σοι ἐν τόπῳ θεοῦ οὗ ἥλειψά μοι ἐκεῖ στήλην καὶ ἥζω μοι ἔκει εὐχήν νῦν οὖν ἀνάστηθι καὶ ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς ταύτης καὶ ἀπελθε εἰς τὴν γῆν τῆς γενέσεως σου καὶ ἔσομαι μετὰ σοῦ	¹¹ וַיַּאֲמַר אַלְקִי מְלָאכָה אַלְהִים כְּחַלּוּם יְצָקָב וְאֶמְרָר הַנָּה : ¹² וַיַּאֲמַר שְׁאָלָגָע עַיְינִיק וַרְאֵה כָּל־הַעֲמָקִים הַעֲלָלִים עַל־הַחַזָּן עַקְרָבִים נְגַעְתִּים כִּי־רָאַתִּי אֶת־כָּל־אֶשְׁר־בְּלָעַד עַשְׂהָה :

❶ Bible	❷ Philon	❸ Texte de Philon	❹ Texte de la LXX	❺ Texte de la BHS		
Ge 31 ₁₂	Som 1:227	έώρακα [-] ὅσα σοι Λάβαν ποιεῖ	έώρακα γὰρ ὅσα σοι Λαβαν ποιεῖ	רְאִיתִי אֶת כָּל-אָשָׁר לְבָנָן עַשֶּׂה קָרְבָּן		
Ge 31 ₁₃ ^G	Som 1:227	ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τόπῳ θεοῦ	ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τόπῳ θεοῦ	אָנֹנוּ הָאֱלֹהִים [Ø] בִּיתֵּת-אָלָה		
Ge 31 ₃₅	Ebr 54	μὴ βαρέως φέρε, κύριε· οὐ δύναμαι ἀναστῆναι ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ κατ' ἔθισμὸν τῶν γυναικῶν μοί ἔστιν	μὴ βαρέως φέρε, κύριε· οὐ δύναμαι ἀναστῆναι ἐνώπιόν σου, ὅτι τὸ κατ' ἔθισμὸν τῶν γυναικῶν μοί ἔστιν.	אַל-לְטַהֲרַ בְּעִינֵי אֲדֹנִי נִילָא אֶקְלָקָם מִקְּפָּחָה לְבָנָן כִּי-כִּירָךְ נְשָׁמָה לְבָנָן		
Ge 32 ₃₀	Mut 14	ἀνάγγειλόν μοι τὸ ὄνομά σου, οὐδὲ εἶπεν· ἵνα τί τοῦτο ἐρωτᾶς τὸ ὄνομά μου;	ἀνάγγειλόν μοι τὸ ὄνομά σου. καὶ εἶπεν ἵνα τί τοῦτο ἐρωτᾶς τὸ ὄνομά μου;	הַגִּידָה-בְּעִינֵי שָׁמָן וְאַנְאָקָר לְמַהְמַה זֶה תְּשַׁאֲלָל לְשָׁמָן		
Ge 35 ₁₁	Mut 23	ἐγώ ὁ θεός σου, αὐξάνου καὶ πληθύνου	ἐγώ ὁ θεός σου· αὐξάνου καὶ πληθύνου	אַל-הָיָם אֲנֵי אֶל שְׁנֵי פְּרָה וּרְכָה		
Ge 35 ₁₈	Mut 94	[-] ὀδύνης [-] (γὰρ) νίδον καλεῖ	ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Υἱὸς ὁδύνης μου	וְתַקְרָרָשׁ שְׁנֵי בְּרָאָנוּי		
Ge 37 ₈	Som 2:7 et 2:100	μὴ βασιλεύων βασιλεύσεις ἐφ' ἡμῖν κυριεύων κυριεύσεις ἡμῶν	μὴ βασιλεύων βασιλεύσεις ἐφ' ἡμᾶς ἢ κυριεύων κυριεύσεις ἡμῶν	הַבְּשָׁלָן עַל-מְשׁוֹל בְּנָנוּ אַמְ-מְשׁוֹל תְּמַשְׁלָל בְּנָנוּ		
Ge 38 ₆₋₇	Leg 3:74 + 3:71	καὶ ἔλαβεν Ιούδας γυναῖκα Εἴρ τῷ πρωτοτόκῳ αὐτοῦ, ἢ ὄνομα Θάμαρ, (...) καὶ ἐγένετο [-] Εἴρ [-] πονηρὸς ἔναντι κυρίου, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸν ὁ θεός	⁶ καὶ ἔλαβεν Ιούδας γυναῖκα Ηρ τῷ πρωτοτόκῳ αὐτοῦ ἢ ὄνομα Θαμαρ ⁷ [-] ἐγένετο δὲ Ηρ πρωτότοκος Ιούδα πονηρὸς ἔναντίον κυρίου καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸν ὁ θεός	⁶ נִיקָח יְהוָה אֲשֶׁר לְעַזְרָבְכּוֹר : וְשָׁמָה תְּמָר :	⁷ יְהָיָה עַזְרָבְכּוֹר יְהוָה רַע : בְּעִינֵי יְהָיָה נְמַתָּחוּ יְהָיָה :	
Ge 48 ₁₅	Mut 41	οὐ θεός, φεύγοντες στησαν οἱ πατέρες μου (...) ἐνώπιον αὐτοῦ	οὐ θεός φεύγοντες στησαν οἱ πατέρες μου ἐναντίον αὐτοῦ	הַאֲלָהִים אֲשֶׁר הַתְּהַלֵּכוּ אֶתְמִי לְפָנָיו		
Ge 49 ₁₆₋₁₈	Leg 2:94 (+ 2:101) + Agr 94	δάν κρινεῖ τὸν ἑαυτοῦ λαόν, ὧσει καὶ μία φυλὴ [-] Ισραὴλ, καὶ γενέσθω Δαν ὄφις ἐφ' ὁδοῦ, ἐγκαθήμενος ἐπὶ τρίβου, δάκνων πτέρναν ἵππου, καὶ πεσεῖται ὁ ἵππεὺς εἰς τὰ ὄπίσω, τὴν σωτηρίαν περιμένων κυρίου	¹⁶ Δαν κρινεῖ τὸν ἑαυτοῦ λαὸν ὧσει καὶ μία φυλὴ ἐν Ισραὴλ ¹⁷ καὶ γενηθήτω Δαν ὄφις ἐφ' ὁδοῦ ἐγκαθήμενος ἐπὶ τρίβου δάκνων πτέρναν ἵππου καὶ πεσεῖται ὁ ἵππεὺς εἰς τὰ ὄπίσω ¹⁸ τὴν σωτηρίαν περιμένω κυρίου	¹⁶ כֹּן יָצַר עַמּוֹ כָּאָקָד שְׁכַנְיָה יְשָׁרָאֵל :	¹⁷ יְהִי־רָאשׁ עַל־יְרָרָךְ שְׁפִיפָּן עַל־יְאָרָה הַגְּשָׁק :	¹⁸ עַקְבִּיְשָׁוָס וְיִפְלֵל רַכְבָּוֹ אַחֲרָה : לִישְׁעָנָק קְרִיתִי יְהָיָה :
Ex 2 ₁₅	Leg 3:12	ἀνεχώρησε [γάρ φησι] μωσῆς ἀπὸ προσώπου Φαραὼ καὶ κατώκησεν ἐν γῇ Μαδιάμ (...) καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ φρέατος	ἀνεχώρησεν δὲ Μωσῆς ἀπὸ προσώπου Φαραὼ καὶ ὕκησεν ἐν γῇ Μαδιάμ [ἐλθὼν δὲ εἰς γῆν Μαδιάμ] [-] ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ φρέατος	וַיַּבְרַח מִשְׁלָה מִפְנֵי פְּרָעָה וַיִּשְׁבַּב אֶרְזִים־מִזְרָח וַיִּשְׁבַּב עַל־הַכְּבָרָר :		
Ex 3 ₂₋₃	Fug 161	ὅτι ὁ βάτος καίεται [καὶ] οὐ κατακαίεται τί, [ὅτι]	2. ὅτι ὁ βάτος καίεται [πυρί ὁ δὲ βάτος] οὐ κατεκαίετο 3. τί ὅτι [οὐ κατακαίεται ὁ βάτος]	וְהַגָּה הַגָּה בְּעַר [בְּשָׁעָה] אַיִגְנוּ אַכְלָה :	מְרוּעָה לְאַיְבָּר עַל־בְּשָׁעָה :	
Ex 3 ₄	Som 1:194	ώς γὰρ εἶδε [φησίν] [-] ὅτι προσάγει ίδεῖν, ἐκάλεσεν αὐτὸν κύριος ἐκ τοῦ βάτου λέγων· Μωσῆς, μωσῆς, ὁ δὲ εἶπε· τί ἔστιν ;	ώς δὲ εἶδεν κύριος ὅτι προσάγει ίδεῖν ἐκάλεσεν αὐτὸν κύριος ἐκ τοῦ βάτου λέγων Μωσῆς Μωσῆς ὁ δὲ εἶπεν τί ἔστιν	נִירָא יְהָיָה כִּי קָרְבָּן לְרֹאזוֹת וַיִּקְרָא אַלְהִים מִתְּעוֹדָה הַגְּנָה :	וְאַנְאָקָר מִשְׁהָ מִשְׁהָ נְמַרְמָר הַגְּנָה :	
Ex 3 ₅	Fug 162	μὴ ἐγγίσῃς ὁδε	μὴ ἐγγίσῃς ὁδε	אַל-תִּקְרַב הַלְּמָם		
Ex 3 ₁₄	Pot 160 ^H	ἐγώ εἰμι ὁ ὄν	ἐγώ εἰμι ὁ ὄν	אַתָּה אֲשֶׁר אַנְיָה		
Ex 3 ₁₅	Mut 12	κύριος ὁ θεός [τῶν τριῶν φύσεων, διδασκαλίας, τελειότητος, ἀσκήσεως, ὃν σύμβολα] Ἀβραάμ, [-] Ισαάκ, [-] Ιακώβ [ἀναγράφεται.] τοῦτο γάρ μου [φησίν] [-] ὄνομα αἰώνιον [ώς ἀν ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς αἰῶνι ἐξεταζόμενον, οὐκ ἐν τῷ πρὸ αἰῶνος,] καὶ μνημόσυνον, [οὐ τὸ πέρα μνήμης καὶ νοήσεως ιστάμενον, καὶ πάλιν] [-] γενεαῖς, [οὐ φύσεσιν ἀγενήτοις]	κύριος ὁ θεός [τῶν πατέρων ὑμῶν, θεός] Αβραάμ καὶ θεός Ισαάκ καὶ θεός Ιακώβ, [ἀπέσταλκεν με πρὸς ὑμᾶς] τοῦτο [-] μού ἐστιν ὄνομα αἰώνιον καὶ μνημόσυνον γενεῶν γενεαῖς	יְהָיָה אַלְהִים [אַבְנִים] לְבָנִי אֶלְיָהוּ [אַלְהִים] יְצָהָק [אַלְהִים] יְצָקָב [שְׁנֵי] אַיְכָם [שְׁנֵי] זְהָבָב [שְׁנֵי] זְהָבָב :	וְזָהָבָב :	

❶ Bible	❷ Philon	❸ Texte de Philon	❹ Texte de la LXX	❺ Texte de la BHS
Ex 4 ₁₋₅	Leg 2:88	<p>ἐὰν οὖν μὴ πιστεύσωσι μοι μηδὲ εἰσακούσωσι τῆς φωνῆς μου ἐροῦσι γάρ [-] οὐκ ὥπται σοι ὁ θεός [τί ἐρῶ πρὸς αὐτούς] ; καὶ εἶπε κύριος Μωυσῆς τί τοῦτ' ἔστι τὸ ἐν τῇ χειρὶ σου ; ὁ δὲ εἶπε· ράβδος.</p> <p>καὶ εἶπε· ρῖψον αὐτὴν ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ ἐρριψεν αὐτὴν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐγένετο ὄφις, καὶ ἔψυγε Μωυσῆς ἀπ' αὐτοῦ.</p> <p>καὶ εἶπε κύριος [-] Μωυσῆς· ἔκτεινον τὴν χεῖρα</p> <p>καὶ ἐπιλαβοῦ τῆς κέρκου. ἔκτείνας οὖν τὴν χεῖρα</p> <p>ἐπελάβετο τῆς κέρκου, καὶ ἐγένετο ράβδος ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.</p> <p>ἴνα πιστεύσωσι [σοι].</p>	<p>ἐὰν οὖν μὴ πιστεύσωσίν μοι μηδὲ εἰσακούσωσιν τῆς φωνῆς μου ἐροῦσιν γάρ ὅτι οὐκ ὥπται σοι ὁ θεός [τί ἐρῶ πρὸς αὐτούς]</p> <p>² εἶπεν δὲ αὐτῷ κύριος τί τοῦτό ἔστιν τὸ ἐν τῇ χειρὶ σου ὁ δὲ εἶπεν ράβδος</p> <p>³ καὶ εἶπεν ρῖψον αὐτὴν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἐρριψεν αὐτὴν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἐγένετο ὄφις καὶ ἔψυγεν Μωυσῆς ἀπ' αὐτοῦ</p> <p>⁴ καὶ εἶπεν κύριος πρὸς Μωυσῆν ἔκτεινον τὴν χεῖρα</p> <p>καὶ ἐπιλαβοῦ τῆς κέρκου. ἔκτείνας οὖν τὴν χεῖρα</p> <p>ἐπελάβετο τῆς κέρκου καὶ ἐγένετο ράβδος ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ</p> <p>⁵ ίνα πιστεύσωσιν [σοι]</p>	<p>וְהִנֵּה לְאָמָר נָבָע לְקָלִי : כִּי יָמָרוּ לְאָמָר אֶלְיךָ הַנּוֹתָר : נְאָמָר אֶלְיךָ הַזֶּה מִפְנִין : נְהִי ? נְגַשׁ וְנִסְמַח מִפְנִין : נְאָמָר יְהוָה אֱלֹהִים שְׁלֹחַ יְהֻנָּה וְאַתָּה בְּנָה וְיִשְׁלַחַ יְהֻנָּה : נְחַזֵּק בָּו וְיַעֲשֵׂה בְּפָו : לְמַעַן יְאָמָר [-]</p>
Ex 4 ₁₂	Her 25	[-] ἐγώ ἀνοίξω τὸ στόμα σου, καὶ συμβιβάσω σε ἀ μέλλεις λαλήσειν	καὶ ἐγώ ἀνοίξω τὸ στόμα σου καὶ συμβιβάσω σε δ μέλλεις λαλῆσαι	וְאַנְיָה עַמְפִּיק : וְהַרְחִיק אֲשֶׁר תַּדְבֵּר :
Ex 5 ₂	Ebr 19	τίς ἔστιν οὗ ὑπακούσομαι; οὐκ οἶδα τὸν κύριον	τίς ἔστιν οὗ εἰσακούσομαι (...) οὐκ οἶδα τὸν κύριον	(...) מִי יְהוָה אֲשֶׁר אָשָׁם בְּלִי (...) לֹא יָדַעֲתִי אֶת־יְהוָה :
Ex 5 _{2b}	Ebr 77	οὐκ οἶδα τὸν κύριον, καὶ τὸν Ἰσραὴλ οὐκ ἐξαποστέλλω	οὐκ οἶδα τὸν κύριον καὶ τὸν Ἰσραὴλ οὐκ ἐξαποστέλλω	לֹא יָדַעֲתִי אֶת־יְהוָה גַּם אֶת־יְהוָה לֹא אָשְׁלַח :
Ex 5 ₂₂₋₂₃	Her 20	κύριε , διὰ τί ἐκάκωσας τὸν λαὸν τοῦτον ; καὶ ἵνα τί ἀπέσταλκάς με; καὶ ἀφ' οὐ πεπόρευμαι πρὸς Φαραὼ λαλῆσαι ἐπὶ τῷ σῷ ὄνόματι, ἐκάκωσε τὸν λαὸν [-], καὶ οὐκ ἐρρύσω τὸν λαὸν σου	κύριε διὰ τί ἐκάκωσας τὸν λαὸν τοῦτον καὶ ἵνα τί ἀπέσταλκάς με ²³ καὶ ἀφ' οὐ πεπόρευμαι πρὸς Φαραὼ λαλῆσαι ἐπὶ τῷ σῷ ὄνόματι ἐκάκωσεν τὸν λαὸν τοῦτον καὶ οὐκ ἐρρύσω τὸν λαὸν σου	אָדָן לְמַה בְּרַעְמָה לְעַם כְּבָה : לְמַה כְּבָה שְׁלַחְתִּי : וּמְאֹן בְּאַתִּי אֶל־פְּרֻעָה לְמַה כְּבָה לְדִבֶּר בְּשָׁמָךְ כְּרֻעַ לְעַם כְּבָה : וּמְאֹל לְאַהֲצָלָתָה אֶת־עַמָּךְ :
Ex 6 ₃	Mut 13	[-] ὥφθην [φησὶ] πρὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ θεός ὡν̄ αὐτῶν, καὶ τὸ ὄνομά μου κύριον οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς	καὶ ὥφθην πρὸς Αβραὰμ καὶ Ισαὰκ καὶ Ιακὼβ θεός ὡν̄ αὐτῶν καὶ τὸ ὄνομά μου κύριος οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς	וְאֶל־אָבָרָם אֶל־יִצְחָק וְאֶל־יַעֲקֹב : בָּאֵל שָׁׁקְוֹשׁ וְשָׁׁקְוֹשׁ :
Ex 6 ₇	Sac 87	[-] λήψομαι [γάρ φησιν] ὑμᾶς ἐμαυτῷ λαὸν ἐμοὶ ¹ καὶ ἔσομαι ὑμῶν θεός	καὶ λήψομαι ἐμαυτῷ ὑμᾶς λαὸν ἐμοὶ ¹ καὶ ἔσομαι ὑμῶν θεός,	וְלִקְחַתִּי אֶתְכֶם לְיַעַם וְהַיִתִי לְכֶם אֶל־אֱלֹהִים :
Ex 6 ₂₉	Mut 20	[-] ἐλάλησε κύριος πρὸς Μωυσῆν λέγων· ἐγὼ κύριος , λάλησον [-] Φαραὼ βασιλεῖ Αἰγύπτου, σος ἐγὼ λαλῶ πρὸς σέ	καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς Μωυσῆν λέγων ἐγὼ κύριος . λάλησον πρὸς Φαραὼ βασιλέα Αἰγύπτου σος ἐγὼ λέγω πρὸς σέ	וַיֹּאמֶר הָנָה אֶל־מַשָּׁה לְאָמָר אַנְיָה הָנָה דָּבָר אֶל־פְּרֻעָה נָאֵל מִצְרָיִם : אֶת־כֵּן אָשֶׁר אַנְיָה :
Ex 7 ₁	Mut 19 ¹	ἰδοὺ δίδωμι σε θεὸν Φαραὼ	Ιδοὺ δέδωκά σε θεὸν Φαραὼ	רָאָה נְמַתִּיר אֶלְהִים לְפָרָעָה
Ex 7 ₁₇	Mut 20	τάδε λέγει κύριος	τάδε λέγει κύριος	כָּה אָמָר הָנָה
Ex 8 ₂₂	Fug 18	τὰ βδελύγματα [-] Αἰγύπτου θύσομεν κυρίῳ τῷ θεῷ [-]	τὰ (γάρ) βδελύγματα τῶν Αἰγυπτίων θύσομεν κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν	כִּי תֹּועַבְתִּי מִצְרָיִם נִנְחַח לְיַעַנְה אֶל־מַדְנִינָה :
Ex 9 ₂₉	Mut 21 + Ebr 101	ὅταν ἐξέλθω τὴν πόλιν, ἐκπετάσω τὰς χεῖρας [-] πρὸς κύριον , καὶ αἱ φωναὶ παύσονται, καὶ ἡ χάλαζα καὶ ὁ ὑετὸς οὐκ ἔσται [-] ἵνα γνῶς ὅτι [-] κυρίου ἡ γῆ,	ώς ἀν ἐξέλθω τὴν πόλιν, ἐκπετάσω τὰς χεῖράς μου πρὸς κύριον , καὶ αἱ φωναὶ παύσονται, καὶ ἡ χάλαζα καὶ ὁ ὑετὸς οὐκ ἔσται ἐτι· ἵνα γνῶς ὅτι τοῦ κυρίου ἡ γῆ	כִּצְאָתִי אֶת־הָעֵיר אֶל־פְּרֻעָה אֶל־מִצְרָיִם : אֶל־ הָנָה הַלְלוּתִי חִדְלָוּ : וְהַבְּרָדָל אֶל־יְהֻנָּה־עֹוד לְמַעַן פָּנָע כִּי לְיַעַנְה הָאָרֶץ :
Ex 9 ₃₀	Mut 21	καὶ σύ [...] καὶ οἱ θεράποντές σου, (...) ἐπίσταμαι [γάρ,] ὅτι οὐδέπω πεφόβησθε τὸν κύριον	καὶ σύ καὶ οἱ θεράποντές σου ἐπίσταμαι ὅτι οὐδέπω πεφόβησθε τὸν κύριον .	וְאַתָּה וְעַבְדָּךְ : יְהִי כִּי טְרָמָה מִפְנִין יְהֻנָּה אֶל־דְּבָרֶיךָ :
Ex 10 ₂₁	Som 1:114	ψηλαφητὸν ἔξεις σκότος	ψηλαφητὸν [-] σκότος	וְמַעַשׁ קָשָׁךְ :
Ex 12 ₁₁	Sac 63	τὰς ὀσφῦς [-] περιεζωσμένους ..., τὰ ὑποδήματα [λέγω], ... [-] τοῖς ποσί [-], καὶ τὴν παιδείαν διὰ [-] χειρὸς [-] [ἔχοντας ράβδον]	οἱ ὀσφύες ὑμῶν περιεζωσμέναι, καὶ τὰ ὑποδήματα ἐν τοῖς ποσίν ὑμῶν, καὶ οἱ βακτηρίαι ἐν ταῖς χερσὶν ὑμῶν. [Ø]	מִתְנַכְּבָם חֲגִירִים גַּעֲלִיכָם בְּרָגְלָיכָם וּמַקְלָבָם בְּיַדְכָם [Ø]

❶ Bible	❷ Philon	❸ Texte de Philon	❹ Texte de la LXX	❺ Texte de la BHS
Ex 13 ₁₋₂	Her 117	εἶπεν [φησίν] [-] κύριος πρὸς Μωυσῆν λέγων· ἀγίασόν μοι πᾶν πρωτότοκον, πρωτογενές, διανοῦγον πᾶσαν μήτραν ἐν [-] νιοῖς Ἰσραὴλ ἀπὸ ἀνθρώπου ἔως κτήνους· ἐμοὶ ἐστιν	εἶπεν δὲ κύριος πρὸς Μωυσῆν λέγων ² ἀγίασόν μοι πᾶν πρωτότοκον πρωτογενές διανοῦγον πᾶσαν μήτραν ἐν τοῖς νιοῖς Ἰσραὴλ ἀπὸ ἀνθρώπου ἔως κτήνους ἐμοὶ ἐστιν	וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לְאַמֶּר : קָדְשֵׁנָה כָּל־בָּקָר וְבָבִן וְשָׂרָל בְּאֶתְקָם וְכַבְשָׂה כְּלַבְשָׂה בְּבָבִן וְשָׂרָל :
Ex 13 ₁₁₋₁₃	Sac 89	καὶ ἐσται [φησίν] ὡς ἀν εἰσαγάγῃ σε κύριος ὁ θεός σου εἰς τὴν γῆν τῶν Χαναναίων, ὃν τρόπον ὥμοισε τοῖς πατράσι σου, καὶ δῷ σοι αὐτήν, καὶ ἀφελεῖς πᾶν διανοῦγον μήτραν, τὰ ἀρσενικά, τῷ κυρίῳ, πᾶν διανοῦγον μήτραν ἐκ τῶν βουκολίων ἐν τοῖς κτήνεσιν [-] ὅσα ἀν γένηται σοι, τὰ ἀρσενικά, [-] τῷ κυρίῳ. πᾶν διανοῦγον μήτραν ὅνου ἀλλάξεις προβάτῳ ἐὰν δὲ μὴ ἀλλάξῃς, λυτρώσῃ αὐτό ^[-] [πᾶν πρωτότοκον ἀνθρώπου τῶν υἱῶν σου λυτρώσῃ]	¹¹ καὶ ἐσται ὡς ἀν εἰσαγάγῃ σε κύριος ὁ θεός σου εἰς τὴν γῆν τῶν Χαναναίων ὃν τρόπον ὥμοισεν τοῖς πατράσιν σου καὶ δώσει σοι αὐτήν ¹² καὶ ἀφελεῖς πᾶν διανοῦγον μήτραν τὰ ἀρσενικά τῷ κυρίῳ πᾶν διανοῦγον μήτραν ἐκ τῶν βουκολίων ἢ ἐν τοῖς κτήνεσιν σου ὅσα ἐὰν γένηται σοι τὰ ἀρσενικά ὄγιάσεις τῷ κυρίῳ ¹³ πᾶν διανοῦγον μήτραν ὅνου ἀλλάξεις προβάτῳ ἐὰν δὲ μὴ ἀλλάξῃς λυτρώσῃ αὐτό ^[-] [πᾶν πρωτότοκον ἀνθρώπου τῶν υἱῶν σου λυτρώσῃ]	¹¹ וְהִנֵּה קִרְבָּאָז הַנָּהָר אֲלֹהִים לְפָנָיו נְשָׁבָע לְקָרְבָּן וְאַבְתָּבָע : אֲלֹהִים רְאֵץ הַכְּנָעָן בְּאַשְׁר נְשָׁבָע לְקָרְבָּן וְוּבָנָה : ¹² וְהִנֵּה לְפָנָיו שָׂרֵר לְפָנָיו הַמְּלָכִים לְהַנָּהָר : אֲשֶׁר יְהִי לְקָרְבָּן הַמְּלָכִים לְהַנָּהָר : ¹³ וְהִנֵּה לְפָנָיו שָׂרֵר הַמְּלָכִים תְּפִלָּה בְּשָׁהָר וְאַמְּדָנָה תְּפִלָּה וְעַמְּרָתָה : וְהִנֵּה לְפָנָיו שָׂרֵר הַמְּלָכִים תְּפִלָּה
Ex 13 _{12a}	Sac 102-3	παντὸς διανοίγοντος μήτραν τὰ ἀρσενικὰ τῷ κυρίῳ	πᾶν διανοῦγον μήτραν τὰ ἀρσενικὰ τῷ κυρίῳ	וְהִנֵּה לְפָנָיו שָׂרֵר הַמְּלָכִים תְּפִלָּה
Ex 13 _{12b}	Sac 104	παντὸς [φησὶ] διανοίγοντος μήτραν ἐκ τῶν βουκολίων [-] ἐν τοῖς κτήνεσιν ὅσα ἀν γένηται σοι τὰ ἀρσενικὰ [-] τῷ κυρίῳ	πᾶν διανοῦγον μήτραν ἐκ τῶν βουκολίων ἢ ἐν τοῖς κτήνεσιν σου ὅσα ἐὰν γένηται σοι τὰ ἀρσενικά ὄγιάσεις τῷ κυρίῳ	וְהִנֵּה לְפָנָיו שָׂרֵר הַמְּלָכִים תְּפִלָּה בְּהַמְּלָאָה אֲשֶׁר יְהִי לְקָרְבָּן הַזְּכָרִים לְהַנָּהָר :
Ex 14 _{13b}	Che 130	στῆτε καὶ ὄρατε τὴν σωτηρίαν τὴν παρὰ τοῦ κυρίου, ἢν ποιήσει ὑμῖν	στῆτε καὶ ὄρατε τὴν σωτηρίαν τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ ἢν ποιήσει ὑμῖν	הַתִּיצְבּוּ וְרָא אֶת־יְשֻׁוָּבָת הַמְּלָאָה אֲשֶׁר־יְעַשָּׂה לְקָרְבָּן
Ex 14 ₁₄	Her 14	κύριος πολεμήσει ὑπὲρ ύμῶν, καὶ ύμεις σιγήσετε	κύριος πολεμήσει περὶ ύμῶν καὶ ύμεις σιγήσετε	הַנָּהָר יְלִקְתּוּ מִקְדָּשָׁם תְּפִרְיָסוּ :
Ex 14 _{15a}	Her 14	[καὶ] εἶπε κύριος πρὸς Μωυσῆν· τί βοῶς πρὸς μέ	[-] εἶπεν [δὲ] κύριος πρὸς Μωυσῆν τί βοῶς πρός με	וְיִאָקָר הַנָּהָר אֱלֹהִים מְהֻתָּצָק אַלְיָה :
Ex 15 ₁₊₂₁	Agr 82 Som 2:269	ἄσωμεν τῷ κυρίῳ, ἐνδόξως γάρ δεδόξασται· ὅπον καὶ ἀναβάτην ἔρριψεν εἰς θάλασσαν	ἄσωμεν τῷ κυρίῳ ἐνδόξως γάρ δεδόξασται· ὅπον καὶ ἀναβάτην ἔρριψεν εἰς θάλασσαν	אֲשֶׁר־בְּמִם אֲשֶׁר־בְּמִמְּלָאָה קִרְגָּזָה גָּאָה סָס וְרָכָבָה בְּמִמְּלָאָה :
Ex 15 ₈	Leg 3:172	ἐπάγη [γάρ] τὰ κύματα ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης	ἐπάγη τὰ κύματα ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης	קְפָאָו תְּהַמָּת בְּלִבְרִים
Ex 15 ₁₇₋₁₈	Pla 47	εἰσαγαγὼν καταφύτευσον αὐτοὺς εἰς ὄρος κληρονομίας σου, εἰς ἔτοιμον κατοικητήριόν σου ὃ κατειργάσω, κύριε, ἀγίασμα, κύριε, ὃ ήτοί μασαν αἱ χεῖρές σου· κύριος βασιλεύων τὸν αἰῶνα καὶ ἐπ' αἰῶνα καὶ ἐτὶ	¹⁷ εἰσαγαγὼν καταφύτευσον αὐτοὺς εἰς ὄρος κληρονομίας σου εἰς ἔτοιμον κατοικητήριόν σου ὃ κατειργάσω κύριε ἀγίασμα κύριε ὃ ήτοί μασαν αἱ χεῖρές σου ¹⁸ κύριος βασιλεύων τὸν αἰῶνα καὶ ἐπ' αἰῶνα καὶ ἐτὶ	תְּבַתְּאָמוֹ וְתְּעַלְּמָנוּ בְּקָרְבָּן נְתַלְּתָחָת מְלָאָה מְכֹזֵן לְשָׁבָעָת פְּעַלְתָּה : יְהִי מְקֹדֵשׁ אַלְיָה כּוֹנוּ גִּיאָה : ¹⁸ וְיִהְיֶה לְעַלְמָנוּ וְעַד :
Ex 15 ₂₃₋₂₅	Cng 163	ἡλθον εἰς Μερρά, καὶ οὐκ ἡδύναντο πιεῖν ὕδωρ ἐκ Μερρῶν· πικρὸν γάρ ἦν. διὰ τοῦτο ἐπωνομάσθη τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου πικρία. καὶ διεγόργυζεν ὃ λαὸς κατὰ Μωυσῆν λέγοντες· τί πιόμεθα; ἔβόησε δὲ Μωυσῆς πρὸς κύριον, καὶ ἐδειξεν αὐτῷ κύριος ξύλον, καὶ ἐνέβαλεν αὐτὸν εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ ἐγλυκάνθη τὸ ὕδωρ. ἐκεῖ ἔθετο αὐτῷ δικαιώματα καὶ κρίσεις, κάκει αὐτὸν ἐπείραζεν	ἡλθον δὲ εἰς Μερρά καὶ οὐκ ἡδύναντο πιεῖν [-] ἐκ Μερρῶν πικρὸν γάρ ἦν διὰ τοῦτο ἐπωνομάσθη τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου πικρία ²⁴ καὶ διεγόργυζεν ὃ λαὸς ἐπὶ Μωυσῆν λέγοντες τί πιόμεθα ²⁵ ἐβόησεν δὲ Μωυσῆς πρὸς κύριον καὶ ἐδειξεν αὐτῷ κύριος ξύλον καὶ ἐνέβαλεν αὐτὸν εἰς τὸ ὕδωρ καὶ ἐγλυκάνθη τὸ ὕδωρ ἐκεῖ ἔθετο αὐτῷ δικαιώματα καὶ κρίσεις καὶ ἐκεῖ ἐπείρασεν αὐτὸν	וְקָאוּנְהָרָה וְעַזְלָלוּ לְשָׁפְתָה מִים בְּמִקְדָּשָׁה כִּי מְרִים גָּמָם : עַל־כָּל־קָרְבָּעָת שְׁמָרָה : ²⁴ נְלָגֵן קָדְשָׁה עַל־מְשָׁה לְאַמְּרָה מְהֻנָּתָה : וְיִצְעַק אַל־הַנָּהָר וְיִוְרָה : יְהִי עַל־זְנָלָק אַל־הַמְּלָאָה : גִּימָעָו הַמְּלָאָה שָׁם שָׁם לְקָרְבָּן : וְמַשְׁפָּט וְשָׁפָּט נְבוֹה : וְמַשְׁפָּט וְשָׁפָּט נְבוֹה :
Ex 15 ₂₅	Mig 36	[-] ἐδειξεν αὐτῷ κύριος ξύλον, καὶ ἐνέβαλεν αὐτὸν εἰς τὸ ὕδωρ	[καὶ] ἐδειξεν αὐτῷ κύριος ξύλον καὶ ἐνέβαλεν αὐτὸν εἰς τὸ ὕδωρ	וְיִוְרָה הַנָּהָר עַל־יְשָׁלָאָל־הַמְּלָאָה
Ex 16 ₁₄	Leg 3:172	ώσει πάγος ἐπὶ τῆς γῆς	ώσει πάγος ἐπὶ τῆς γῆς	כְּכָפֵר עַל־הַאֲרָצָה

❶ Bible	❷ Philon	❸ Texte de Philon	❹ Texte de la LXX	❺ Texte de la BHS
Ex 16 _{13b-16}	Leg 3:169 +° Fug 139	τὸ πρωὶ ἐγένετο καταπαυμένης τῆς δρόσου κύκλῳ τῆς παρεμβολῆς, καὶ ἴδου ἐπὶ πρόσωπον τῆς ἑρήμου λεπτὸν ὥσει κόριον, λευκὸν ὥσει πάγος ἐπὶ τῆς γῆς. ἰδόντες δὲ αὐτὸν [-] εἶπον ἔτερος τῷ ἔτερῳ τί ἐστι τοῦτο; οὐ γάρ ἡδεισαν, τί ἦν. εἶπε δὲ αὐτοῖς Μωυσῆς οὗτος ὁ ἄρτος, ὃν δέδωκεν ἡμῖν κύριος τοῦ φαγεῖν. τοῦτο τὸ ὄρχιμα ὃ συνέταξεν κύριος	τὸ πρωὶ ἐγένετο καταπαυμένης τῆς δρόσου κύκλῳ τῆς παρεμβολῆς ¹⁴ καὶ ἴδου ἐπὶ πρόσωπον τῆς ἑρήμου λεπτὸν ὥσει κόριον λευκὸν ὥσει πάγος ἐπὶ τῆς γῆς ¹⁵ ιδόντες δὲ αὐτὸν οἱ νιοὶ Ισραὴλ εἶπαν ἔτερος τῷ ἔτερῳ τί ἐστιν τοῦτο οὐ γάρ ἡδεισαν τί ἦν εἶπεν δὲ Μωυσῆς πρὸς αὐτούς οὗτος ὁ ἄρτος ὃν δέδωκεν κύριος ὑμῖν φαγεῖν ¹⁶ τοῦτο τὸ ὄρχιμα ὃ συνέταξεν κύριος	וְבָרְקֵה הַיְתָה שָׁכַנְתָּה הַטָּל סְבִיבָה לְפִנְהָה : וְנִעַל שְׁכַנְתָּה הַטָּל וְהַזָּה עַל־פָּגַן כָּמָכָר בְּךָ מִחְסָסָס קְכָבָר עַל־הָאָרֶץ : ¹⁵ וַיֹּאמֶר נָנִינִי־שְׁרָאֵל וְאַמְרֵי אִישׁ אֶל־אֲחֵיכֶם הַזָּה וְעַל־אֶת־מִשְׁמָר מִשְׁהָאֶלְעָגָם הַזָּה קָחָתָם אֲשֶׁר נָתַן לְאַכְלָה : הַזָּה כָּדָבָר אֲשֶׁר צִוָּה הַזָּה : ¹⁶
Ex 17 ₆	Som 1:241	ἔστηκα ἐγὼ	ἐγὼ ἔστηκα	הָנַנִּי עַמְּךָ
Ex 18 ₁₁	Ebr 41	νῦν ἔγνων ὅτι μέγας κύριος παρὰ πάντας τοὺς θεούς	νῦν ἔγνων ὅτι μέγας κύριος παρὰ πάντας τοὺς θεούς	עַתָּה בְּעִתִּי קִירְגָּזֶל יְהֻנָּה מִכְלִיל־הַאֲלָגִים
Ex 20 ₂ ^J	Mut 23	ἐγὼ [-] κύριος ὁ θεός σου	ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεός σου	אָנָכִי הַזָּה אֲלָגִיךְ
Ex 20 ₂₁	Mut 7	Μωυσῆς οὖν [...] εἰς [γάρ] τὸν γνόφον [...] εἰσελθεῖν [-]	Μωϋσῆς δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὸν γνόφον, [οὐδὲ ἦν ὁ θεός]	וְמִשְׁהָאֶלְעָגָם אֲשֶׁר־שָׁם הַאֲלָגִים
Ex 20 _{24b}	Som 1:62	κάκει [θύειν] τὰ ὄλοκαυτώματα καὶ τὰ σωτήρια [-]	[θύσετε] ἐπ' αὐτοῦ τὰ ὄλοκαυτώματα καὶ τὰ σωτήρια ύμῶν	וְזָבחַת עַל־עַלְמָנִיק וְאֶת־שְׁלָמִים
Ex 21 ₅	Leg 3:198	ἡγάπηκα τὸν κύριόν μου καὶ τὴν γυναικά μου καὶ τὰ παιδία μου οὐκ ἀποτρέχω ἐλεύθερος	ἡγάπηκα τὸν κύριόν μου καὶ τὴν γυναικά [-] καὶ τὰ παιδία [-] οὐκ ἀποτρέχω ἐλεύθερος	הַעֲבָד אֲלָבָד אֲתָאָשָׁתִי וְאֶת־בְּגָנִיל לְאַדְנִי אֲתָאָשָׁתִי :
Ex 21 ₅	Che 72 + Her 186	[-] ἀποκριθεὶς εἶποι ὁ παῖς ἡγάπηκα τὸν κύριόν μου καὶ τὴν γυναικά μου καὶ τὰ παιδία, οὐκ ἀπειμι ἐλεύθερος	έαν δὲ ἀποκριθεὶς εἶπῃ ὁ παῖς ἡγάπηκα τὸν κύριόν μου καὶ τὴν γυναικά [-] καὶ τὰ παιδία οὐκ ἀποτρέχω ἐλεύθερος	וְאִם־אָמַר יְאָמֵר הַעֲבָד אֲתָאָשָׁתִי אֲתָאָשָׁתִי :
Ex 21 ₆	Che 72	ἀθεὶς [- -] πρὸς τὸ κριτήριον τοῦ θεοῦ [καὶ δικαστοῦ τυχῶν αὐτοῦ βέβαιον σχήσει ὁ ἥτησατο,] πρότερον τρυπηθεὶς [- -] τὸ οὖς [-] ὀπητίῳ	προσάξει αὐτὸν ὁ κύριος αὐτὸν πρὸς τὸ κριτήριον τοῦ θεοῦ [καὶ τότε προσάξει αὐτὸν ἐπὶ τὴν θύραν ἐπὶ τὸν σταθμόν] καὶ [-] τρυπήσει αὐτὸν ὁ κύριος τὸ οὖς τῷ ὀπητίῳ	וְהַיְשָׁו אַלְגִּין אֲלָגִלים וְהַיְשָׁו אַלְמָנִיק אֲלָמָנִזָּה וּנְצָעַלְגָּו אַלְגָּו בְּמַרְגָּע
Ex 23 ₁₉	Sac 72	τὰς ἀπαρχὰς τῶν πρωτογεννημάτων τῆς γῆς [-] εἰσφέρωμεν εἰς τὸν οἴκον κυρίου τοῦ θεοῦ [-]	τὰς ἀπαρχὰς τῶν πρωτογεννημάτων τῆς γῆς σου εἰσοίσεις εἰς τὸν οἴκον κυρίου τοῦ θεοῦ σου	רְאֵשִׁית בְּכוּרִי אֲתָה תְּבִיאֵת הַזָּה אֲלָגִים
Ex 23 ₂₀	Agr 51	[-] ἴδου ἐγὼ [εἰμι,] ἀποστέλλω [-] ἀγγελόν μου εἰς πρόσωπόν σου τοῦ φυλάξαι σε ἐν τῇ ὁδῷ	καὶ ἴδου ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ὄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου ἵνα φυλάξῃ σε ἐν τῇ ὁδῷ	הַמֶּה אֲנָכִי שְׁלָמָן מְלָאָךְ לְפִנְךָ לְשָׁמֶן בְּרַכָּה
Ex 24 ₁	Mig 168	ἀνάβηθι πρὸς κύριόν σου, σὺ καὶ Ααρὼν καὶ Ναδὰβ καὶ Αβιοὺδ καὶ ἐβδομήκοντα τῆς γερουσίας Ἰσραὴλ	ἀνάβηθι πρὸς κύριον [-] σὺ καὶ Ααρὼν καὶ Ναδὰβ καὶ Αβιοὺδ καὶ ἐβδομήκοντα τῶν πρεσβυτέρων Ἰσραὴλ	עַלְהָאָלְגָּה הַזָּה אֲתָה נָאָלְגָּה וְשָׁעַם מְזֻקָּן יְשָׁאָל
Ex 24 _{10a}	Som 1:62	[-] εἶδον (...) τὸν τόπον οὗ εἰστήκει [-] ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ ^J	καὶ εἶδον τὸν τόπον οὗ εἰστήκει [ἐκεῖ] ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ	נִירָאָו אָתָה יְשָׁרָאֵל
Ex 24 _{16a}	Qex 2:45	καὶ κατέβη ἡ δόξα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τὸ ὅρος [-] Σινά	καὶ κατέβη ἡ δόξα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τὸ ὅρος τὸ Σινά	וַיַּשְׁבַּח כָּהָנוּ כְּהָנוּ שְׁתַּת יִמְמָר וַיַּכְפַּח כָּהָנוּ כְּהָנוּ מְתֻוקְהָן :
Ex 24 _{16b}	Qex 2:46	καὶ ἐκάλυψεν αὐτὸν ἡ νεφέλη ἔξ οὐρανούς καὶ ἐκάλεσεν κύριος [-] Μωυσῆν τῇ ἐβδόμῃ [-] οὐρανούς εἰκόναν τοῦ πυρός	καὶ ἐκάλυψεν αὐτὸν ἡ νεφέλη ἔξ οὐρανούς καὶ ἐκάλεσεν κύριος τὸν Μωυσῆν τῇ οὐρανούς εἰκόναν τοῦ πυρός	אַלְמָנָה בְּרוּם הַשְׁבִּיעִי מְתֻוקְהָן :
Ex 24 _{17a}	Qex 2:47	τό δὲ εἶδος τῆς δόξης κυρίου [...] ἐνώπιον τῶν σιῶν Ἰσραὴλ	τὸ δὲ εἶδος τῆς δόξης κυρίου ώσει πῦρ φλέγον ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὅρους ἐναντίον τῶν σιῶν Ἰσραὴλ	וּמְרָאָה כְּבָוד הַזָּה כְּאַשְׁכָּלָת בְּרָאָשָׁה לְעַמִּינִי בְּרָאָשָׁה :
Ex 25 ₁₋₂	Her 113	ἐλάλησε [φθοῖ] κύριος πρὸς Μωυσῆν λέγων· εἰπὸν τοῖς νιοῖς Ἰσραὴλ, καὶ λάβετε μοι ἀπαρχάς, παρὰ πάντων οἵς ἂν δόξῃ τῇ καρδίᾳ, [-] λήψεσθε τὰς ἀπαρχάς μου	ἐλάλησεν κύριος πρὸς Μωυσῆν λέγων ² εἰπὸν τοῖς νιοῖς Ἰσραὴλ καὶ λάβετε μοι ἀπαρχάς παρὰ πάντων οἵς ἂν δόξῃ τῇ καρδίᾳ καὶ λήψεσθε τὰς ἀπαρχάς μου	וְנִדְבַּר וְהַזָּה אַל־מְשָׁה לְאָמֵר : דָּבָר אַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְקָחוּרְאֵל תְּרוּמָה מִאֵת פָּלָאֵישׁ אֲשֶׁר יְקַבְּבֵשׁ לְבָבָךְ תְּקַחוּ אַתְּתָרְמָמִי :

¹ Philon commente cette citation en utilisant la formule de la LXX : " ὃν ἀν ἐκλέξηται κύριος ὁ θεός " = "au lieu que le Seigneur Dieu choisira" (De 12₅) [Hé : וְיִקְרָא בְּנֵיכֶם מִזְמָרְתָּה לְפָנֵי]

❶ Bible	❷ Philon	❸ Texte de Philon	❹ Texte de la LXX	❺ Texte de la BHS
Ex 25 ₂₂	Her 166 ^K	[-] λαλήσω γάρ σοι [φησίν] ἄνωθεν τοῦ ἱλαστηρίου ἀνὰ μέσον τῶν δυεῖν Χερουβίμ	καὶ λαλήσω σοι ἄνωθεν τοῦ ἱλαστηρίου ἀνὰ μέσον τῶν δύο χερουβιμ	וְדַבָּרְתִּי אֶת־אֶת־מֵעַל הַכְּפֶרֶת מִבֵּין שְׁנֵי כְּפָרִים
Ex 28 ₃₀	Leg 3:118	καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὸ λόγιον τῶν κρίσεων τὴν δῆλωσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἔσται ἐπὶ τοῦ στήθους Ἀαρὼν, ὅταν εἰσέρχηται εἰς τὸ ἄγιον ἐναντίον κυρίου	καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὸ λογεῖον τῆς κρίσεως τὴν δῆλωσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν καὶ ἔσται ἐπὶ τοῦ στήθους Ααρὼν ὅταν εἰσπορεύηται εἰς τὸ ἄγιον ἐναντίον κυρίου	גַּם־תְּהִלָּתָן הַמְשֻׁלָּט אֲתָה־אֲאוּרִים וְאַתָּה־הַמְּלָאֵם כִּי־הִיא־עַל־לְלָבָן אֶחָר־בָּהּ בְּאֶזְרָבָן לְפָנָיו
Ex 28 ₃₆	Mig 103	πέταλον χρυσοῦν καθαρόν, [ἔχον] ἐκτύπωμα σφραγίδος, ἀγίασμα κυρίῳ	πέταλον χρυσοῦν καθαρὸν [καὶ ἐκτυπώσεις ἐν αὐτῷ] ἐκτύπωμα σφραγίδος ἀγίασμα κυρίῳ	אִיזֶה בָּרוּךְ הוּא וּפָתַחַת עַל־יְהוָה : פָּתַחַת קָדְשׁוֹ לִירָוחַם אֶלְיָהוּ
Ex 32 ₂₆	Mos 2:168	[εἴ] τις [γάρ φησι] πρὸς κύριον, ἵτω πρὸς μέ	[-] τίς πρὸς κύριον ἵτω πρὸς με	מֵי לִיהְיָה אֶלְיָהוּ
Ex 32 _{27b-28}	Ebr 67	ἀποκτείνατε ἔκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ ἔκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ καὶ ἔκαστος τὸν ἔγγιστα αὐτοῦ. καὶ ἐποίησαν οἱ νίοὶ Λευί, καθὰ ἐλάλησε [-] Μωυσῆς, καὶ ἔπεσον ἐκ τοῦ λαοῦ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ εἰς τρισχιλίους ἄνδρας	καὶ ἀποκτείνατε ἔκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ ἔκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ καὶ ἔκαστος τὸν ἔγγιστα αὐτοῦ ²⁸ καὶ ἐποίησαν οἱ νίοὶ Λευί καθὰ ἐλάλησεν [αὐτοῖς] Μωυσῆς καὶ ἔπεσαν ἐκ τοῦ λαοῦ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ εἰς τρισχιλίους ἄνδρας	וְהַרְגּוּ אֶת־עֲמִיקָה וְאֶת־אֲשֶׁר־קָרְבָּן : נְאִישׁ אֶת־רְעֵשָׂה וְאֶת־אֲשֶׁר־קָרְבָּן : נְעַשְׂוּ בְּנֵי־לְלָבָן כִּרְבָּר מִשְׁהָ וַיַּפְלֵל מִן־הַעֲמִידָה בְּיָמָיו הָוָא : כְּשַׁלְשָׁלֶת אֶלְעָם אֲשֶׁר :
Ex 32 ₂₉	Ebr 67	ἐπληρώσατε τὰς χειρας [-] σήμερον κυρίῳ, ἔκαστος ἐν τῷ νιῷ ἢ τῷ ἀδελφῷ, δοθῆναι ἐφ' ὑμᾶς εὐλογίαν	ἐπληρώσατε τὰς χειρας ὑμῶν σήμερον κυρίῳ ἔκαστος ἐν τῷ νιῷ ἢ τῷ ἀδελφῷ δοθῆναι ἐφ' ὑμᾶς εὐλογίαν	מַלְאָכִים הַיּוֹם לִיהְיָה כִּי אִישׁ בְּבָנוֹ וּבְאֶתְנָה וּלְתַתְּלִיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה :
Ex 32 ₃₂	Her 20	εἰ μὲν ἀφεῖς αὐτοῖς τὴν ἀμαρτίαν, ἄφες· εἰ δὲ μή, ἐξάλειψόν με ἐκ τῆς βίβλου σου ἵς ἐγραψας	εἰ μὲν ἀφεῖς αὐτοῖς τὴν ἀμαρτίαν ἄφες εἰ δὲ μή ἐξάλειψόν με ἐκ τῆς βίβλου σου ἵς ἐγραψας	אִם־תְּשַׁאֲחַד אֶת־אֶתְנָה וְאִם־אַלְמָנָה נָא שְׁרָכְבָּת :
Ex 33 _{7a}	Pot 160	καὶ Μωυσῆς λαβὼν τὴν αὐτὸν σκηνὴν ἔξω [πήττει] τῆς παρεμβολῆς, [καὶ] μακρὰν [....]	καὶ λαβὼν Μωϋσῆς τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἔπηξεν ἔξω τῆς παρεμβολῆς μακρὰν [ἄπο τῆς παρεμβολῆς]	וּמְשָׁהָה יְהָוָה לְאֶת־הַלְּאָלָה מְחוֹזָז לְמַחְזָבָה נָגָעַת :
Ex 33 _{7b}	Leg 3:46	... [ἔξω τούτον ; παρεμβολῇ] ... καὶ ἐκλήθη ἡ σκηνὴ μαρτυρίου, (...) καὶ γὰρ πᾶς ὁ ζητῶν κύριον ἐξεπορεύετο	καὶ ἐκλήθη [-] σκηνὴ μαρτυρίου καὶ ἐγένετο πᾶς ὁ ζητῶν κύριον ἐξεπορεύετο [εἰς τὴν σκηνὴν ἔξω τῆς παρεμβολῆς]	וְהַרְאָה לְאֶת־הַלְּבָן מִזְעָד וְהַלְּבָבְקָשׁ יְהָוָה אֶלְעָם : אֶל־אֶלְעָם מִלְּמַעַד אֲשֶׁר מִתְּחִזֵּן לְמַחְזָבָה :
Ex 33 ₁₃	Pos 16 ^L	ἐμφάνισόν μοι σεαυτόν, γνωστῶς ἴδω σε	ἐμφάνισόν μοι σεαυτόν γνωστῶς ἴδω σε	הַדְעָנִי נָא אֶת־דְּרָכֶךָ וְאֶת־עַדְךָ :
Ex 33 ₁₇	Imm 109	εὑρηκας [-] χάριν παρ' ἐμοὶ	εὑρηκας γὰρ χάριν ἐνώπιόν μου	כִּידָמָצָאת חַדְבָּעֵנִי :
Ex 33 ₂₃	Pos 169	[-] τὰ μὲν ὄπίσω [-] θεάσῃ, τὸ δὲ πρόσωπον [-] οὐκ ὄψει [-]	τότε ὄψῃ τὰ [-] ὄπίσω μου τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ὄφθησεται σοι	וְרָאִית אֶת־אֶתְנָה וְפָנֵי לְאֶת־רָאוֹ :
Ex 33 ₂₃	Fug 165	τὰ γὰρ ὄπίσω μου [φησίν] ὄψει, τὸ δὲ πρόσωπον [-] οὐ μὴ ὄψῃς	ὄψῃ τὰ ὄπίσω μου τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ὄφθησεται σοι	וְרָאִית אֶת־אֶתְנָה וְפָנֵי לְאֶת־רָאוֹ :
Ex 33 ₂₃	Mut 9	ὄψει τὰ ὄπίσω μου, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ὄφθησεται σοι	ὄψῃ τὰ ὄπίσω μου, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ὄφθησεται σοι	וְרָאִית אֶת־אֶתְנָה וְפָנֵי לְאֶת־רָאוֹ :

Le 2 ₁₄	Sac 87	νέα ... πεφυγμένα ... χίδρα ... ἐρικτὰ [-] ..., [-] πρωτογεννημάτων οἵσεις [-] θυσίαν	νέα πεφυγμένα χίδρα ἐρικτὰ τῷ κυρίῳ, καὶ προσοίσεις τὴν θυσίαν τῶν πρωτογενημάτων	אֶבֶּב קָלִי בְּאַשְׁר־כְּרָמֶל פְּקָדֵי :
Le 3 ₁₆₋₁₇	Pos 123	πᾶν [-] στέαρ τῷ κυρίῳ νόμιμον [-] αἰώνιον	πᾶν [τὸ] στέαρ τῷ κυρίῳ ¹⁷ νόμιμον εἰς τὸν αἰώνα	כְּלַדְכָּלֶב לִיהְיָה :
Le 8 ₂₉	Leg 3:129	[-] λαβὼν [γάρ φησι] ⁷ μωυσῆς τὸ στηθύνιον ἀφεῖλεν αὐτὸ ἐπιθεμα ἐναντίον κυρίου ἀπὸ τοῦ κριοῦ τῆς τελειώσεως, καὶ ἐγένετο Μωυσῆς ἐν μερίδι	καὶ λαβὼν Μωυσῆς τὸ στηθύνιον ἀφεῖλεν αὐτὸ ἐπιθεμα ἐναντίον κυρίου ἀπὸ τοῦ κριοῦ τῆς τελειώσεως καὶ ἐγένετο Μωυσῆς ἐν μερίδι	וְיַחַד מְשָׁהָה אֶת־הַלְּאָלָה וְיַחַד תְּנוּבָה לְפָנֵי יְהָוָה מְאֵיל הַמְּלָאֵים לְמִשְׁהָה :
Le 10 _{2b}	Fug 59	ἐτελεύτησαν ἐνώπιον κυρίου	ἀπέθανον ἐναντίον κυρίου	וְיַחַד לְפָנֵי יְהָוָה :

❶ Bible	❷ Philon	❸ Texte de Philon	❹ Texte de la LXX	❺ Texte de la BHS
Le 10 ₃	Fug 59	ἐν τοῖς ἐγγίζουσί μοι ἀγιασθήσομαι	ἐν τοῖς ἐγγίζουσίν μοι ἀγιασθήσομαι	בְּקָרְבִּי אֲקֹדֵשׁ
Le 10 ₈₋₁₀	Ebr 127	ἐλάλησε [γάρ φησι] κύριος τῷ Ααρὼν λέγων· οἶνον καὶ σίκερα οὐ πίεσθε σὺ καὶ οἱ νιόι σου μετὰ σέ, ἡνίκα ἀν εἰσπορεύησθε εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου ἢ προσπορεύησθε [-] τῷ θυσιαστηρίῳ, καὶ οὐ μὴ ἀποθάνητε· νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν διαστεῖλαι ἀνὰ μέσον [-] ἀγίων καὶ [-] βεβήλων καὶ ἀνὰ μέσον [-] καθαρῶν καὶ [-] ἀκαθάρτων	καὶ ἐλάλησεν κύριος τῷ Ααρὼν λέγων ⁹ οἶνον καὶ σίκερα οὐ πίεσθε σὺ καὶ οἱ νιόι σου μετὰ σοῦ ἡνίκα ἀν εἰσπορεύησθε εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου ἢ προσπορεύησθε [-] τῷ θυσιαστηρίῳ καὶ οὐ μὴ ἀποθάνητε· νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν διαστεῖλαι ἀνὰ μέσον τῶν ἀγίων καὶ τῶν βεβήλων καὶ ἀνὰ μέσον τῶν ἀκαθάρτων καὶ τῶν καθαρῶν	⁸ נִידָרֶב וְהַנָּה אַלְאָקְדָּרְן לְאָמָר : ⁹ בְּאַכְם אַלְאָקְדָּל מַוְעֵד [-] וְלֹאַמְּגָן וְחַטָּאת קָדְשָׁן כִּין כְּתָלָן נִנְפָּמָן נִנְפָּהּוּ : עַל-שְׂנִי הַשְׁעִירִים גָּרְלָל :
Le 16 ₈	Pla 61	δύο τράγους διακληροῦν, [τὸν μὲν] τῷ κυρίῳ, [- τὸν δὲ] τῷ ἀποπομπαίῳ,	δύο χιμάρους κλῆρον [ἔνα] τῷ κυρίῳ [καὶ κλῆρον ἔνα] τῷ ἀποπομπαίῳ	גּוֹרֵל אַחֲרֵל לִיהְנָה וְגּוֹרֵל אַחֲרֵל לִיהְנָה :
Le 16 _{8b}	Leg 2:52	κλῆρον ἔνα τῷ κυρίῳ καὶ κλῆρον ἔνα τῷ ἀποπομπαίῳ	κλῆρον ἔνα τῷ κυρίῳ καὶ κλῆρον ἔνα τῷ ἀποπομπαίῳ	גּוֹרֵל אַחֲרֵל לִיהְנָה וְגּוֹרֵל אַחֲרֵל לִיהְנָה :
Le 16 ₁₀	Pos 70	στήσει [γάρ] αὐτὸν [φησι] "ζῶντα ἐναντίον κυρίου τοῦ ἐξιλάσασθαι ἐπ' αὐτοῦ, ὥστε ἐξαποστεῖλαι αὐτὸν εἰς τὴν ἀποπομπήν	στήσει αὐτὸν ζῶντα ἐναντίον κυρίου τοῦ ἐξιλάσασθαι ἐπ' αὐτοῦ ὥστε ἀποστεῖλαι αὐτὸν εἰς τὴν ἀποπομπήν	עַמְּדָתֵי לְפָנֵי יְהָוָה לְכַפֵּר עַלְיוֹן לְשָׁלָח אֶתְוָאָלָל לְעַזְוָאָל :
Le 17 ₁₁	Her 55-56	[-] ψυχὴ πάσης σαρκὸς αἷμα [-] ἐστιν	ἡ γάρ ψυχὴ πάσης σαρκὸς αἷμα αὐτοῦ ἐστιν	כִּי גַּפְשׁ בְּקָרְבָּם הוּא :
Le 18 ₁₋₅	Cng 86	καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωυσῆν λέγων· λάλησον τοῖς νιόις Ἰσραὴλ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς· ἐγὼ κύριος ὁ θεός ὑμῶν· κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα γῆς Αἰγύπτου, ἐν ᾧ κατοικήσατε ἐπ' αὐτῇς, οὐ ποιήσετε· καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα γῆς Χαναάν, εἰς ἣν ἐγὼ εἰσάγω ὑμᾶς ἐκεῖ, οὐ ποιήσετε· καὶ τοῖς νομίμοις αὐτῶν οὐ πορεύσεσθε· τὰ κρίματά μου ποιήσετε, καὶ τὰ προστάγματά μου φυλάξεσθε, πορεύεσθε ἐν αὐτοῖς· ἐγὼ κύριος ὁ θεός ὑμῶν. καὶ φυλάξεσθε πάντα τὰ προστάγματά μου καὶ [-] τὰ κρίματά μου, καὶ ποιήσετε αὐτά· ὁ ποιήσας [αὐτὰ] ζήσεται ἐν αὐτοῖς· ἐγὼ κύριος ὁ θεός ὑμῶν	καὶ εἶπεν κύριος πρὸς Μωυσῆν λέγων ² λάλησον τοῖς νιόις Ἰσραὴλ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς ἐγὼ κύριος ὁ θεός ὑμῶν ³ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα γῆς Αἰγύπτου ἐν ᾧ κατοικήσατε ἐπ' αὐτῇ οὐ ποιήσετε καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα γῆς Χαναάν εἰς ἣν ἐγὼ εἰσάγω ὑμᾶς ἐκεῖ οὐ ποιήσετε καὶ τοῖς νομίμοις αὐτῶν οὐ πορεύσεσθε ⁴ τὰ κρίματά μου ποιήσετε καὶ τὰ προστάγματά μου φυλάξεσθε πορεύεσθαι ἐν αὐτοῖς ἐγὼ κύριος ὁ θεός ὑμῶν ⁵ καὶ φυλάξεσθε πάντα τὰ προστάγματά μου καὶ πάντα τὰ κρίματά μου καὶ ποιήσετε αὐτά ὁ ποιήσας [ἄνθρωπος] ζήσεται ἐν αὐτοῖς ἐγὼ κύριος ὁ θεός ὑμῶν	¹ נִידָרֶב הַנָּה אַל-מְשָׁה לְאָקְדָּר : ² דְּבָר אַלְאָקְדָּל אַמְּרָקָע אַלְאָקְם : ³ אָנֵי יְהָוָה אַלְכִּיכְרִים וּכְמֻשָּׁה אַרְצָמָצִים אֲשֶׁר יְשָׁבֵת בָּהּ לֹא מַעְשָׁוֹן אֲשֶׁר אָנוּ בְּאַתְּכָם שָׁמָה : ⁴ לֹא מַעְשָׁוֹן וּבְקָרְבָּם תְּלַבְּחָמָתִים אֲתָמָשְׁפָּעָתִים תְּשָׁאָרוּ לְלַבְּתָבָהּ אָנֵי יְהָוָה אַלְכִּיכְרִים : ⁵ וּשְׁמָרָתִים אַתְּהָקָמִי וְאַתְּמָשְׁפָּטִי אֲשֶׁר יְעַשֵּׂה אָתְּהָקָמִי ס : אָנֵי יְהָוָה :
Le 18 ₆	Gig 32	ἄνθρωπος ἄνθρωπος πρὸς πάντα οἰκεῖον σαρκὸς αὐτοῦ οὐ προσελεύσεται ἀποκαλύψαι ἀσχημοσύνην· ἐγὼ κύριος	ἄνθρωπος ἄνθρωπος πρὸς πάντα οἰκεῖα σαρκὸς αὐτοῦ οὐ προσελεύσεται ἀποκαλύψαι ἀσχημοσύνην ἐγὼ κύριος	אָנֵי אַיָּשׁ אַלְכִּיכְרִים :
Le 18 ₆	Gig 40, 45	ἐγὼ κύριος	ἐγὼ κύριος	אָנֵי יְהָוָה :
Le 19 ₁₀₋₃₇	Pla 137	ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεός ὑμῶν ^M	ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεός ὑμῶν	אָנֵי יְהָוָה :
Le 19 ₂₃₋₂₅	Pla 95	²³ ὅταν εἰσέλθητε πρὸς τὴν γῆν, ἦν κύριος ὁ θεός ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν, καὶ καταφυτεύσητε πᾶν ξύλον βρώσεως, [-] περικαθαριεῖτε τὴν ἀκαθαρσίαν αὐτοῦ· ὁ καρπὸς αὐτοῦ τρία ἔτη ἔσται [-] ἀπερικάθαρτος οὐ βρωθήσεται, ²⁴ τῷ δὲ ἔτει τῷ τετάρτῳ ἔσται πᾶς [-] καρπὸς αὐτοῦ	²³ ὅταν δὲ εἰσέλθητε εἰς τὴν γῆν, ἦν κύριος ὁ θεός ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν, καὶ καταφυτεύσητε πᾶν ξύλον βρώσιμον καὶ περικαθαριεῖτε τὴν ἀκαθαρσίαν αὐτοῦ· ὁ καρπὸς αὐτοῦ τρία ἔτη ἔσται ὑμῖν ἀπερικάθαρτος, οὐ βρωθήσεται· ²⁴ καὶ τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ ἔσται πᾶς ὁ καρπὸς αὐτοῦ	²³ וְכִירְבָּעָה אַלְאָקְרָז [Ø] וּנְתַמְּמָלָק שְׁמָנָם אַתְּפָרְקָוִים יְהָוָה :

❶ Bible	❷ Philon	❸ Texte de Philon	❹ Texte de la LXX	❺ Texte de la BHS
		ἄγιος, αἰνετὸς τῷ κυρίῳ. ²⁵ [-] τῷ δὲ ἔτει τῷ πέμπτῳ φάγεσθε τὸν καρπόν, πρόσθεμα ὑμῖν τὰ γεννήματα αὐτοῦ. ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεός ὑμῶν	ἄγιος αἰνετὸς τῷ κυρίῳ. ²⁵ ἐν δὲ τῷ ἔτει τῷ πέμπτῳ φάγεσθε τὸν καρπόν, πρόσθεμα ὑμῖν τὰ γεννήματα αὐτοῦ. ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεός ὑμῶν.	לְךָ הַלּוּלִים לֵיהּ : בְּשֻׁנָּה כְּמִישָׁת תְּאַכְּלָו אַתְּ-פָרִיו לְהַזְּפִיף לְכָם תְּבוֹאָנוּ אֲנִי יְהָה אֶלְכָבָם :
Le 19 _{23a}	Pla 96	ὅταν γὰρ εἰσέλθητε πρὸς τὴν γῆν (...), [-] φυτεύσετε πᾶν ξύλον βρώσιμον	ὅταν δὲ εἰσέλθητε εἰς τὴν γῆν, [ἡν] κύριος ὁ θεός ὑμῶν διδωσιν ὑμῖν], καὶ καταφυτεύσετε πᾶν ξύλον βρώσιμον	[Ø] עַצְמָה כְּעַצְמָה :
Le 19 ₂₄	Pla 117	[-] τῷ δὲ ἔτει [φησὶ] τῷ τετάρτῳ ἔσται πᾶς ὁ καρπὸς αὐτοῦ ἄγιος, αἰνετὸς τῷ κυρίῳ	καὶ τῷ [-] ἔτει τῷ τετάρτῳ ἔσται πᾶς ὁ καρπὸς αὐτοῦ ἄγιος αἰνετὸς τῷ κυρίῳ	וּבְשֻׁנָּה כְּרַבְיָעָת : יְהָה כְּלִפְרִיו קְדָשׁ הַלּוּלִים לֵיהּ :
Le 19 ₃₅₋₃₆	Her 162	οὐ ποιήσετε ἄδικον ἐν κρίσει, ἐν μέτροις, [-] ἐν σταθμοῖς, [-] ἐν ζυγοῖς· ζυγὰ δίκαια καὶ στάθμια δίκαια [καὶ μέτρα δίκαια] καὶ χοῦς δίκαιος ἔσται ὑμῖν	οὐ ποιήσετε ἄδικον ἐν κρίσει ἐν μέτροις καὶ ἐν σταθμίοις, καὶ ἐν ζυγοῖς ³⁶ ζυγὰ δίκαια καὶ στάθμια δίκαια [-] καὶ χοῦς δίκαιος ἔσται ὑμῖν	לֹא-מְעֻשָׂו עַל בָּמְשָׁט בְּמִדָּה : בְּמִשְׁלָל וּבְמִשְׁוֹרָה : מְאַנְיִן אֶדְקָא אַבְנִידְזָק אַיִת אֶדְקָא וְקָדוֹן אֶדְקָא יְהָה לְכָם :
Le 23 ₂	Spe 2:52	έορταὶ κυρίου	έορταὶ κυρίου	מוּעָן דָּנָה
Le 24 15b-16a	Mos 2:203	ὅς ἂν καταράσθαι θεόν, ἀμαρτίας ἔνοχος ἔστω, ὅς δ' ἂν ὀνομάσῃ [-] τὸ ὄνομα κυρίου, θησικέτω	ὅς ἐὰν καταράσθαι θεόν ἀμαρτίαν λήμψεται ¹⁶ [-] ὀνομάζων δὲ τὸ ὄνομα κυρίου θανάτῳ θανατούσθω	אִישׁ אִישׁ לֹא-לְהָיָו וְנַשְּׁא חַטָּאוֹ : וְנַקְבָּשְׁמִינָה מוֹת יוֹמָה :
Le 26 ₁₂₋₁₃	Sac 87	καὶ ὑμεῖς ἔσεσθε μοι λαός. ¹³ ἐγώ εἰμι κύριος. [-]	καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μου λαός ¹³ ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεός ὑμῶν	וְאַתָּם תְּהִירְלֵי לְעַם : אָנֵי יְהָה אֶלְכָבָם :
Le 27 ₃₀	Cng 95	πᾶσα (γάρ φησι) δεκάτη τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ σπέρματος [-] καὶ τοῦ καρποῦ τοῦ ξυλίνου [-] ἔστιν ἄγιον τῷ κυρίῳ	πᾶσα δεκάτη τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ σπέρματος τῆς γῆς καὶ τοῦ καρποῦ τοῦ ξυλίνου τῷ κυρίῳ ἔστιν ἄγιον τῷ κυρίῳ	וְכָל-מְעֻשָׂר הָאָרֶן מְגֻרָע הָאָרֶן : מְפֵרִי הַעַזְלָן לְהָנָה :
Le 27 ₃₂	Cng 95	καὶ πᾶσα δεκάτη βιῶν καὶ προβάτων, καὶ πᾶν ὃ ἂν διέλθῃ ἐν τῷ ἀριθμῷ ὑπὸ τὴν ράβδον, τὸ δέκατον ἔσται ἄγιον τῷ κυρίῳ	καὶ πᾶσα δεκάτη βιῶν καὶ προβάτων καὶ πᾶν ὃ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῷ ἀριθμῷ ὑπὸ τὴν ράβδον τὸ δέκατον ἔσται ἄγιον τῷ κυρίῳ	וְכָל-מְעֻשָׂר בְּקָר בְּצָאן : כָּל-אֲשָׁר-עִבְרִי קְבָתְהַת הַשְּׁבָעָה :
Le 27 _{32b-33}	Pos 95	[-] πᾶν ὃ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῷ ἀριθμῷ ὑπὸ τὴν ράβδον, τὸ δέκατον [-] ἄγιον τῷ κυρίῳ. οὐκ ἀλλάξεις καλὸν πονηρῷ· ἐὰν δε ἀλλάξῃς, αὐτό τε καὶ τὸ ἄλλαγμα [-] ἔσται ἄγια	[καὶ] πᾶν ὃ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῷ ἀριθμῷ ὑπὸ τὴν ράβδον τὸ δέκατον ἔσται ἄγιον τῷ κυρίῳ ³³ οὐκ ἀλλάξεις καλὸν πονηρῷ ἐὰν δε ἀλλάσσων ἀλλάξῃς αὐτό ³³ [-] καὶ τὸ ἄλλαγμα αὐτοῦ ἔσται ἄγιον	כָּל-אֲשָׁר-עִבְרִי יְהָה-קְדָשָׁה לֵיהּ : הָעִשְׂיִרְיָה-קְדָשָׁה לֵיהּ : לֹא יִבְקַר בְּיַדְעָב לְעַנְעָו וְלֹא יִמְגַּנְו וְאַמְּקָר בְּיַדְעָו וְהִיאָה וְתָמוֹנוֹ :
Nb 5 _{18a}	Che 14	[-] στήσει [γάρ φησιν] ὁ ἵερεὺς τὴν γυναικα ἐναντίον κυρίου καὶ ἀποκαλύψει τὴν κεφαλὴν αὐτῆς	καὶ στήσει ὁ ἵερεὺς τὴν γυναικα ἐναντίον κυρίου καὶ ἀποκαλύψει τὴν κεφαλὴν τῆς γυναικὸς	וְעַמְּלִיד אַתְּ-הָאָשָׁה לְפָנֵי יְהָה וּפְרַע אַתְּ-אָשָׁה
Nb 11 ₁₂	Her 20	μὴ ἐγώ ἐν γαστρὶ ἔλαβον πάντα τὸν λαὸν τοῦτον, η̄ ἐγώ ἔτεκον αὐτὸν, ὅτι λέγεις μοι· λάβε αὐτὸν εἰς τὸν κόλπον σου, ὡσεὶ ἄραι τιθηνὸς τὸν θηλάζοντα ;	μὴ ἐγώ ἐν γαστρὶ ἔλαβον πάντα τὸν λαὸν τοῦτον η̄ ἐγώ ἔτεκον αὐτὸνς ὅτι λέγεις μοι λαβε αὐτὸν εἰς τὸν κόλπον σου ὡσεὶ ἄραι τιθηνὸς τὸν θηλάζοντα	הָאָנָּק הַרְמִתִּי אֶת כָּל-הַעַם קָהָה אִם-אֲנָנִי לְלַתְּהָאָמָר אַלְיָשָׁה שָׁאָה בְּחִיקָה כָּאָשָׁר יִשְׁאָה הָאָמָן אַתְּ-הַנְּקָדָשָׁה :
Nb 11 _{13a}	Her 20	πόθεν μοι κρέα δοῦναι παντὶ τῷ λαῷ τούτῳ, ὅτι κλαίουσιν ἐπ' ἔμοι	πόθεν μοι κρέα δοῦναι παντὶ τῷ λαῷ τούτῳ ὅτι κλαίουσιν ἐπ' ἔμοι	מִזְוִין לְבָשָׁר לְתַהְתָּה לְכָל-הַעַם כָּהָה כִּי-בְּכָה עַל-
Nb 11 ₂₂	Her 20	μὴ πρόβατα καὶ βόες σφαγήσονται [-] η̄ πᾶν τὸ ὄψος τῆς θαλάσσης συναχθήσεται καὶ ἀρκέσει [-]	μὴ πρόβατα καὶ βόες σφαγήσονται αὐτοῖς [καὶ ἀρκέσει αὐτοῖς] η̄ πᾶν τὸ ὄψος τῆς θαλάσσης συναχθήσεται αὐτοῖς καὶ ἀρκέσει αὐτοῖς	הָצָאנוּ וּבְקָר יִשְׁתַּחַת לְקָרְבָּן וּמְצָא לְקָרְבָּן אִם-אֲתָה-כָּל-דָּגָן תְּנִים יִאָסְפֵּר לְקָרְבָּן וּמְצָא לְקָרְבָּן :
Nb 11 ₂₃	Mut 232	μὴ χειρί κυρίου οὐκ ἔξαρκέσει ;	μὴ χειρί κυρίου οὐκ ἔξαρκέσει	הָנִזְזָה תְּקָצָר
Nb 12 _{6b}	Leg 3:103	ἐὰν γένηται προφήτης [-] κυρίῳ, ἐν ὄράματι αὐτῷ γνωσθήσεται	ἐὰν γένηται προφήτης θύμῷ κυρίῳ ἐν ὄράματι αὐτῷ γνωσθήσομαι	אִם-יְהָה נְבִיאָלְבָם וְהָנִזְזָה בְּמִרְאָה אַלְיוֹן עַתְּקָעָה

❶ Bible	❷ Philon	❸ Texte de Philon	❹ Texte de la LXX	❺ Texte de la BHS
Nb 12 _{7-8a}	Leg 3:103	πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ [-], στόμα κατὰ στόμα λαλήσει [-], ἐν εἶδει καὶ οὐ δι’ αἰνιγμάτων	ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ μου πιστός ἐστιν στόμα κατὰ στόμα λαλήσω αὐτῷ ἐν εἶδει καὶ οὐ δι’ αἰνιγμάτων	בְּכָל־בִּתְּחִנָּנוּ מְנוּהָ הוּא : פֶּה אַלְפָה אֲדָבָר־בָּו וּמְרָאָה וְלֹא בְּחִיּוֹת
Nb 12 _{6b-8a}	Her 262	ἐὰν γένηται ὑμῶν προφήτης κυρίου, ἐν ὄράματι αὐτῷ γνωσθήσομαι, [- -] [- -] Μωυσῆς δὲ [- -] [- -] ἐν εἶδει, καὶ οὐ δι’ αἰνιγμάτων	ἐὰν γένηται προφήτης ὑμῶν κυρίῳ ἐν ὄράματι αὐτῷ γνωσθήσομαι καὶ ἐν ὕπνῳ λαλήσω αὐτῷ [οὐχ οὕτως οὐθέποντος μου] Μωυσῆς [-] [ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ μου πιστός ἐστιν] [στόμα κατὰ στόμα λαλήσω αὐτῷ] ἐν εἶδει καὶ οὐ δι’ αἰνιγμάτων	אִם־יָגֵה נְבִיאָלָם הָיָה בְּמִרְאָה אַלְפָה אֲדָבָר־בָּו : לְאַכְן עֲבָדָה מְשָׁה : בְּכָל־בִּתְּחִנָּנוּ מְנוּהָ הוּא : פֶּה אַלְפָה אֲדָבָר־בָּו וּמְרָאָה וְלֹא בְּחִיּוֹת
Nb 14 ₉	Mut 265	ἀφέστηκεν ὁ καιρὸς ἀπ’ αὐτῶν, οὐ δὲ κύριος ἐν ἡμῖν	ἀφέστηκεν γὰρ ὁ καιρὸς ἀπ’ αὐτῶν οὐ δὲ κύριος ἐν ἡμῖν	סְרֵצֶלְמָעַלְיָהוּ וִיהָה אָקְבָּנוּ
Nb 15 ₁₉₋₂₀	Sac 107	καὶ ἔσται, ὅταν ἐσθίητε [-] ἀπὸ τῶν ἄρτων τῆς γῆς, ἀφελεῖτε ἀφαίρεμα ἀφόρισμα [τῷ] κυρίῳ ἀπαρχὴν φυράματος ὑμῶν ἄρτου, ἀφαίρεμα ἀφελεῖτε αὐτόν ως ἀφαίρεμα ἀπὸ ἄλινος, οὗτος ἀφελεῖτε [-]	καὶ ἔσται ὅταν ἐσθίητε ὑμεῖς ἀπὸ τῶν ἄρτων τῆς γῆς ἀφελεῖτε ἀφαίρεμα ἀφόρισμα [-] κυρίῳ ἀπαρχὴν φυράματος ὑμῶν ἄρτου ἀφαίρεμα ἀφοριεῖτε αὐτόν ώς ἀφαίρεμα ἀπὸ ἄλινος, οὗτος ἀφελεῖτε αὐτόν	וְהָהָה בְּאַלְכָם מְלָקָם הָאָרֶץ : תְּרִימָה תְּרוּמָה לְיְהָה : רְאַשִּׁית עֲרַתְּתָבָם סְלָה תְּרִימָה תְּרוּמָה : כְּתֻרּוּמָה גָּרָן כְּתֻרּוּמָה אֲתָה :
Nb 18 ₂₀	Pla 63	ἔγώ μερίς σου καὶ κληροδοσία [-]	ἔγώ μερίς σου καὶ κληρονομία σου	אָנָּי חַלְקָנָכְךָ וְנַחֲלָתָךְ
Nb 21 ₆	Leg 2:77	καὶ ἀπέστειλε κύριος εἰς τὸν λαὸν τοὺς ὄφεις τοὺς θανατοῦντας, καὶ ἔδακνον τὸν λαόν, καὶ ἀπέθνησκε λαὸς πολὺς τὸν νιῶν Ισραὴλ	καὶ ἀπέστειλεν κύριος εἰς τὸν λαὸν τοὺς ὄφεις τοὺς θανατοῦντας καὶ ἔδακνον τὸν λαόν καὶ ἀπέθανεν λαὸς πολὺς τὸν νιῶν Ισραὴλ	וְנִשְׁלָחָה בְּעַם את הַבְּשָׂר פְּלִימָנִים נְגִינְשָׁכוּ אֶת־הָעָם : נַעֲמָת עַמְּרָבָל־מִישְׁרָאָל :
Nb 21 ₇	Leg 2:78	ὅτι ἡμαρτήκαμεν, ὅτι κατελαλήσαμεν κατὰ [-] κυρίου καὶ κατὰ σοῦ· εὗξαι οὖν πρὸς κύριον, καὶ ἀφελέτω ἀφ’ ἡμῶν τὸν ὄφεις	ὅτι ἡμάρτομεν ὅτι κατελαλήσαμεν κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ σοῦ εὗξαι οὖν πρὸς κύριον καὶ ἀφελέτω ἀφ’ ἡμῶν τὸν ὄφεις	חַטָּאנוּ קִידְרָנוּ כְּיְהָה וְבָךְ הַתְּפִלָּל אַלְיְהָה וַיַּסְרֵר מְעַלְנוּ אֶת־הַבְּשָׂר :
Nb 23 ₁₉	Som 1:237	οὐχ ὡς ἄνθρωπος ὁ θεός	οὐχ ὡς ἄνθρωπος ὁ θεός	לֹא יְאָשָׁא
Nb 25 ₁	Som 1:89	καὶ κατέλυσεν ὁ λαὸς [-] ἐν Σαττὶν (...) καὶ ἐβεβηλώθη (φησίν) ἐκπορνεῦσαι εἰς τὰς θυγατέρας Μωάβ	καὶ κατέλυσεν Ισραὴλ ἐν Σαττὶν καὶ ἐβεβηλώθη ὁ λαὸς ἐκπορνεῦσαι εἰς τὰς θυγατέρας Μωάβ	נִשְׁבָּע יְשָׁרָפָם וְנִיחָל הַעַם לְזִנּוֹת אַלְבָנוֹת מִאָב :
Nb 25 ₄	Som 1:89	λάβε πάντας τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ λαοῦ καὶ παραδειγμάτισον [-] τῷ κυρίῳ ἀπέναντι τοῦ ἥλιου, καὶ ἀποστραφήσεται ὥργη [-] κυρίου ἀπὸ Ισραὴλ	λαβέ πάντας τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ λαοῦ καὶ παραδειγμάτισον αὐτοὺς [-] κυρίῳ ἀπέναντι τοῦ ἥλιου καὶ ἀποστραφήσεται ὥργη θυμοῦ κυρίου ἀπὸ Ισραὴλ	ח אֶת־כָּל־רָאשֵׁי הַעַם וְהַקְּעָם אֶתְּמָמָן גָּדוֹד הַשְּׁמָשָׁן וַיַּשְׁבַּרְמָן אַרְיָה מִישְׁרָאָל :
Nb 27 ₁₆₋₁₇	Pos 67 + Agr 44 + Vir 58	ἐπισκεψάσθω [γάρ φησι] κύριος ὁ θεός τῶν πνευμάτων καὶ πάστης σαρκὸς ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς συναγωγῆς ταύτης ὅστις ἔξελεύσεται πρὸ προσώπου αὐτῶν καὶ ὅστις εἰσελεύσεται [-], καὶ ὅστις ἔξάξει αὐτοὺς καὶ ὅστις εἰσάξει, καὶ οὐκ ἔσται ἡ συναγωγὴ κυρίου ώσει πρόβατα οἵς οὐκ ἔστι ποιμήν.	ἐπισκεψάσθω [-] κύριος ὁ θεός τῶν πνευμάτων καὶ πάστης σαρκὸς ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς συναγωγῆς ταύτης ὅστις ἔξελεύσεται πρὸ προσώπου αὐτῶν καὶ ὅστις εἰσελεύσεται [πρὸ προσώπου αὐτῶν] καὶ ὅστις ἔξάξει αὐτοὺς καὶ ὅστις εἰσάξει αὐτούς καὶ οὐκ ἔσται ἡ συναγωγὴ κυρίου ώσει πρόβατα οἵς οὐκ ἔστι ποιμήν	הַנְּהָה אַלְפָה כְּרָוּקָה : כְּבָשָׂר אַלְפָה אַיְשָׂעָה : אַשְׁר־יִצְּאָלְפָה כְּנִינְשָׁם וְאַשְׁר יוֹצִיאָם וְאַשְׁר בְּיַעַם אַתְּמָה עֲנָתָה יְהָה : כְּצָאן אַשְׁר אַיְתָהָם רַעַם :
Nb 27 _{17b}	Agr 44	καὶ οὐκ ἔσται ἡ συναγωγὴ κυρίου ώσει πρόβατα, οἵς οὐκ ἔστι ποιμήν	καὶ οὐκ ἔσται ἡ συναγωγὴ κυρίου ώσει πρόβατα οἵς οὐκ ἔστι ποιμήν	אַתְּמָה עֲנָתָה כְּנִינְשָׁם : אַשְׁר אַיְתָהָם רַעַם :
Nb 30 _{9c-10}	Leg 2:63	[καὶ ὁ δεσπότης ἀπάντων] καθαριεῖ αὐτήν ὅσα [γάρ] ἀν εὑξηται [φησι] κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, μένει αὐτῇ	[καὶ κύριος] καθαριεῖ αὐτήν [καὶ εὐχὴ χήρας καὶ ἐκβεβηλημένης] ὅσα ἀν εὑξηται κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς μενούσιν αὐτῇ	וְנִדְנָה יְסָלָה : וְגַגְרָר אַלְמָנָה וְגַגְרָוָשָׁה כְּלֹא שְׁרָאָסָנה : עַל־גַּשְׁשָׁה יְקָרָם עַלְהָה :
Nb 31 ₄₁	Som 2:29	τὸ τέλος (εἰναι) κυρίου	τὸ τέλος [-] κυρίῳ	תְּרִומָת הָיָה :

❶ Bible	❷ Philon	❸ Texte de Philon	❹ Texte de la LXX	❺ Texte de la BHS
Nb 31 _{49-50a}	Ebr 114	οἱ παῖδες σου εἰλήφασι τὸ κεφάλαιον τῶν ἀνδρῶν τῶν πολεμιστῶν τῶν μεθ' ἡμῶν, [-] οὐ διαπεφόνηκεν ἀπ' αὐτῶν οὐδὲ εἰς· [-] προσαγηγόχαμεν τὸ δῶρον κυρίῳ ἀνήρ, ὁ εὗρεν	οἱ παῖδες σου εἰλήφασιν τὸ κεφάλαιον τῶν ἀνδρῶν τῶν πολεμιστῶν τῶν παρ' ἡμῶν [καὶ] οὐ διαπεφόνηκεν ἀπ' αὐτῶν οὐδὲ εἰς ⁵⁰ καὶ προσενηγόχαμεν τὸ δῶρον κυρίῳ ἀνήρ ὁ εὗρεν	עֲבָרִים נְשָׂא אֶת־קָרְבָּן אֱנֹשׁי סָמְלָתָה אֲשֶׁר בֵּין וְלֹא־בְּקָדָם מְנֻגָּנוּ אֲשֶׁר נוּגָּרְבָּב אֶת־קָרְבָּן הַהָּא אִישׁ אֲשֶׁר מְאָזָה
De 1 ₁₇	Spe 4:71	ὅτι ἡ μὲν κρίσις τοῦ θεοῦ ἐστιν	ὅτι ἡ [-] κρίσις τοῦ θεοῦ ἐστιν	כִּי הַמְשֻׁפֵּט לְאַלְמָנָה הִיא
De 1 ₃₁ ?	Som 1:237	παιδεύσει σε κύριος ὁ θεός [-], ώς εἴ τις παιδεύσειεν ἄνθρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ	ἐτροφοφόρησέν σε κύριος ὁ θεός σου ώς εἴ τις τροφοφορήσει ἄνθρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ	וְשָׂאךְ תַּעֲבֹר כָּאֲשֶׁר יִשְׁאָדִישׁ אֶת־בְּנָוֹן :
De 4 ₁	Mut 23	κύριος ὁ θεός τῶν πατέρων ὑμῶν	κύριος ὁ θεός τῶν πατέρων ὑμῶν	תְּהִנָּה אַלְמָנָה אֲבִתִּיכָם
De 4 ₄	Fug 56	οἱ προσκείμενοι κυρίῳ τῷ θεῷ [-], ζῆτε πάντες ἐν τῇ σήμερον	(ὑμεῖς δὲ) οἱ προσκείμενοι κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν ζῆτε πάντες ἐν τῇ σήμερον	וְאַתָּם כַּלְכָּלִים בִּיהִתָּה אַלְמָנָה חַיִם כָּלָכָם הַיּוֹם :
De 4 ₄	Spe 1:31	οἱ προσκείμενοι τῷ ὄντι θεῷ [-] ζῶσι πάντες	οἱ προσκείμενοι κυρίῳ τῷ [-] θεῷ ὑμῶν ζῆτε πάντες	וְאַתָּם כַּלְכָּלִים בִּיהִתָּה אַלְמָנָה חַיִם כָּלָכָם :
De 4 _{6b-7}	Mig 56	ἰδού λαὸς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων τὸ ἔθνος τὸ μέγα τοῦτο· ὅτι ποιὸν ἔθνος μέγα, φῶς ἐστι [-] θεός ἐγγίζων [-] ώς κύριος ὁ θεός ἡμῶν ἐν πᾶσιν οἷς ἀν ἀντὸν ἐπικαλεσώμεθα	ἰδού λαὸς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων τὸ ἔθνος τὸ μέγα τοῦτο ⁷ ὅτι ποιὸν ἔθνος μέγα φῶς ἐστιν [αὐτῷ] θεός ἐγγίζων [αὐτοῖς] ώς κύριος ὁ θεός ἡμῶν ἐν πᾶσιν οἷς ἐὰν ἀντὸν ἐπικαλεσώμεθα	רַק עַמְּמָקָם גַּבְּרוֹן הַגְּדוּלָה הַהָּהָה : כִּי מִירָגְּנוּ גַּדְּלוֹן אֲשֶׁר תַּזְכִּיר אֶת־בְּנֵי־קָרְבָּן אֲיוֹן : כִּי עֲלֵינוּ בְּבָבָרְבָּב :
De 4 ₂₉	Fug 142	[ἐπιστραφήσεσθε πρός] κύριον τὸν θεόν ὑμῶν, καὶ εὐρήσετε αὐτόν, ὅταν ἐκζητήσητε αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς [ὑμῶν]	[καὶ ζητήσετε ἐκεῖ] κύριον τὸν θεόν ὑμῶν καὶ εὐρήσετε [-] ὅταν ἐκζητήσητε αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς [σου] [ἐν τῇ θλίψει σου]	בְּקַשְׁתָּם מִשְׁׁמָם אֲתַּדְּהָנָה אַלְמָנָה וּמְאָתָה כִּי תַּרְשִׁעוּ בְּכַלְלָבָב : וּבְכַלְבָבָשׂ :
De 5 _{5a}	Her 206	κάγὼ εἰστήκειν ἀνὰ μέσον κυρίου καὶ ὑμῶν	κάγὼ εἰστήκειν ἀνὰ μέσον κυρίου καὶ ὑμῶν	אָנָכִי עַמְּדָה בְּיוֹנִינָה וּבְנִיקָם
De 6 ₁₀	Fug 175	[-] ὅταν εἰσαγάγῃ σε κύριος ὁ θεός σου εἰς τὴν γῆν ἣν ὥμοσε τοῖς πατράσι σου [- -] δοῦναί σοι πόλεις μεγάλας καὶ καλάς, ἀς οὐκ ὠκοδόμησας, οἰκίας πλήρεις πάντων ἀγαθῶν, ἀς οὐκ ἐνέπλησας, λάκκους λελατομημένους οὓς οὐκ ἐξελατόμησας, ἀμπελῶνας καὶ ἐλαιῶνας, οὓς οὐ κατεφύτευσας	¹⁰ [καὶ ἔσται] ὅταν εἰσαγάγῃ σε κύριος ὁ θεός σου εἰς τὴν γῆν ἣν ὥμοσεν τοῖς πατράσιν σου [τῷ Αβρααμ καὶ Ισαακ καὶ Ιακωβ] δοῦναί σοι πόλεις μεγάλας καὶ καλάς ἀς οὐκ ὠκοδόμησας ¹¹ οἰκίας πλήρεις πάντων ἀγαθῶν ἀς οὐκ ἐνέπλησας λάκκους λελατομημένους οὓς οὐκ ἐξελατόμησας ἀμπελῶνας καὶ ἐλαιῶνας οὓς οὐ κατεφύτευσας	יְהָה קְרָבָאָזְנוּ תְּהִנָּה אַלְמָנָה אֲשֶׁר נְשָׂא בְּעֵבֶר אַבְּגָדָם אַבְּגָדָם עֲרֵז אַבְּגָדָם אַבְּגָדָם אַבְּגָדָם תְּהִנָּה אֲשֶׁר נְשָׂא בְּעֵבֶר אַבְּגָדָם אַבְּגָדָם וְבָתָה אֲשֶׁר נְשָׂא בְּעֵבֶר אַבְּגָדָם אַבְּגָדָם בְּרִמָּם אֲשֶׁר נְשָׂא בְּעֵבֶר אַבְּגָדָם :
De 7 _{7-8a}	Mig 60	οὐχ ὅτι πολυνπληθεῖτε παρὰ πάντα τὰ ἔθνη, προείλετο κύριος ὑμᾶς καὶ ἐξελέξατο ὑμεῖς γάρ ἐστε ὀλιγοστοὶ παρὰ πάντα τὰ ἔθνη ἄλλα παρὰ τὸ ἀγαπᾶν κύριον ὑμᾶς	οὐχ ὅτι πολυνπληθεῖτε παρὰ πάντα τὰ ἔθνη προείλετο κύριος ὑμᾶς καὶ ἐξελέξατο ὑμᾶς ὑμεῖς γάρ ἐστε ὀλιγοστοὶ παρὰ πάντα τὰ ἔθνη ⁸ ἄλλα παρὰ τὸ ἀγαπᾶν κύριον ὑμᾶς	אָמְרָבָד מִקְּעָלָם דְּשָׁקָה תְּהִנָּה נְיַבָּר :
De 8 ₂₋₃	Cng 170	μνησθήσῃ πᾶσαν τὴν ὄδον ἦν ἥγαδον σε κύριος ὁ θεός [-] ἐν ἐρήμῳ, ὅπως ἀν κακώσῃ σε καὶ ἐκπειράσῃ σε καὶ διαγνωσθῇ τὰ ἐν καρδίᾳ σου, εἰ φυλάξεις [-] ἐντολὰς αὐτοῦ ἢ οὐ· καὶ ἐκάκωσέ σε καὶ ἐλιμαγχόνησέ σε καὶ ἐψώμισέ σε τὸ μάννα, ὃ οὐκ ἤδεισαν οἱ πατέρες σου, ἴνα ἀναγγεῖλῃ σοι, ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος,	καὶ μνησθήσῃ πᾶσαν τὴν ὄδον ἦν ἥγαδον σε κύριος ὁ θεός σου ἐν τῇ ἐρήμῳ ὅπως ἀν κακώσῃ σε καὶ ἐκπειράσῃ σε καὶ διαγνωσθῇ τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ σου εἰ φυλάξῃ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἢ οὐ ³ καὶ ἐκάκωσέ σε καὶ ἐλιμαγχόνησέ σε καὶ ἐψώμισέ σε τὸ μάννα ὃ οὐκ εἰδῆσαν οἱ πατέρες σου ἴνα ἀναγγεῖλῃ σοι ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται	וְזִרְעָתָה אֶת־כְּלָהָרָה אֲשֶׁר הַקְּרָבָאָזְנוּ תְּהִנָּה אַלְמָנָה [הַקְּרָבָאָזְנוּ שְׁבָעָה] בְּמַרְגָּר לְבַמְּעָן עַתְּתָה רְבָעָה קְרָבָאָזְנוּ תְּהִנָּה אַלְמָנָה מִצְוָה [מִצְוָה] אַמְּלָאָה קְרָבָאָזְנוּ תְּהִנָּה אַלְמָנָה אַמְּלָאָה נְיַבָּר קְרָבָאָזְנוּ תְּהִנָּה אַלְמָנָה אַתְּתָה אַלְמָנָה אַלְמָנָה :

❶ Bible	❷ Philon	❸ Texte de Philon	❹ Texte de la LXX	❺ Texte de la BHS
		ἀλλ' ἐν παντὶ ρήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ	οἱ ἄνθρωποι ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ρήματι τῷ ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ [ζήσεται ὁ ἄνθρωπος]	לֹמַע הַזְּעָקָב פִּי עַל-הַלְּקָחָם קָדוֹתָה הַאֲדָם כִּי עַל-פְּלַל מָזָא בֵּית-הַבָּהוּ : תְּהִתָּה הַאֲדָם :
De 8 ₅	Som 1:237 + Qge 1:55	[-] παιδεύσει σε κύριος ὁ θεός [-] ώς εἰ τις παιδεύσειν ἄνθρωπος τὸν νίδον αὐτοῦ	ώς εἴ τις παιδεύσαι ἄνθρωπος τὸν νίδον αὐτοῦ [οὗτος] κύριος ὁ θεός σου παιδεύσει σε	כָּאַשְׁר יִסְפַּר אַרְשָׁא-בָּנָן תְּהִתָּה אַלְמָנָה מִינְפָּרָה :
De 8 ₁₂₋₁₄	Sac 55	μὴ φαγών, [ἄν οὐδὲς,] καὶ ἐμπλησθεὶς καὶ οἰκίας καλὰς οἰκοδομήσας καὶ κατοικήσας [-] καὶ τῶν προβάτων σου καὶ [-] βοῶν [-] αὐξηθέντων [-] καὶ ἀργυρίου καὶ χρυσίου [-] καὶ πάντων ὅσα σοι ἔστι πληθυνθέντων [-] ὑψωθῆς τῇ καρδίᾳ καὶ ἐπιλάθῃ κυρίου τοῦ θεοῦ σου	¹² μὴ φαγὼν καὶ ἐμπλησθεὶς καὶ οἰκίας καλὰς οἰκοδομήσας καὶ κατοικήσας [ἐν αὐταῖς] ¹³ καὶ τῶν βοῶν σου καὶ τῶν προβάτων σου πληθυνθέντων σοι [-] ἀργυρίου καὶ χρυσίου [πληθυνθέντος σοι] καὶ πάντων ὅσων σοι ἔσται πληθυνθέντων σοι ¹⁴ ὑψωθῆς τῇ καρδίᾳ καὶ ἐπιλάθῃ κυρίου τοῦ θεοῦ σου	פְּרוֹתָאָכְל וְשַׁבְּעָתָה וּבְפִים טְבוּם תְּבָה וַיְשַׁבְּתָה : ¹³ גְּבָרָה וְאַנְךָ יְרָבָה וְסָרָף וְלָבָב יְרָבָה דָּלָד : וְכָל אֲשֶׁר-לְקָרְבָּה : וְגַם לְבָבָךְ וְשַׁחַטְתָּא-לְבָבָךְ ¹⁴ תְּהִתָּה :
De 8 ₁₇	Sac 56	μὴ εἰπῆς [φροσίν] [-] ή ισχύς μου ἢ τὸ κράτος τῆς χειρός μου ἐποίησέ μοι πᾶσαν τὴν δύναμιν [-] ταύτην	μὴ εἰπῆς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ή ισχύς μου καὶ τὸ κράτος τῆς χειρός μου ἐποίησέν μοι [-] τὴν δύναμιν τὴν μεγάλην ταύτην	וְאָמַרְתָּ בְּלִבְבָּךְ כִּי וְעַצְם יְדֵי אַשְׁשָׁה לְיִ אֲ-הַתִּיל הַזָּה :
De 8 ₁₈	Sac 56	ἀλλὰ [μνείᾳ] μνησθήσῃ κυρίου τοῦ θεοῦ σου [τοῦ] διδόντος σοι ισχὺν [-] ποιῆσαι δύναμιν.	καὶ [-] μνησθήσῃ κυρίου τοῦ θεοῦ σου [ὅτι αὐτός] σοι διδωσιν ισχὺν τοῦ ποιῆσαι δύναμιν	וְכָרְבָּה אֲתִ-תְּהִתָּה אַלְמָנָה כִּי הָאָבָתָנוּ בְּקָמָל שְׁעוֹת נִיל :
De 10 ₉	Leg 2:51	κύριος [γάρ] αὐτὸς κλῆρος αὐτῷ	κύριος [Ø] αὐτὸς κλῆρος αὐτοῦ	תְּהִתָּה הָאָנָלְגָה נִלְתָּו :
De 10 ₉	Pla 63 + Cng 13 + Som 159	[τῇ φυλῇ] [-] Λευὶ μερὶς [οὐδὲ] [-] κλῆρος ἐν [νιοῖς Ἰσραὴل], [ὅτι] κύριος αὐτὸς κλῆρος αὐτῷν	[οὐκ ἔστιν] τοῖς] Λευίταις μερὶς καὶ κλῆρος ἐν [τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν] [-] κύριος αὐτὸς κλῆρος αὐτοῦ	עַל-כִּי אָ-תְּהִתָּה לְלִי תְּלִקָּה וְנִמְלָה עַמְ-אֲ-תִי הוּא נִ-לְתָּו :
De 10 ₁₇	Lin 173	[-] κύριε, [-] κύριε [- -], [βασιλεῦ] [- -] τῶν θεῶν [-]	οἱ γάρ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν, οὗτος θεὸς τῶν θεῶν καὶ κύριος τῶν κυρίων	כִּי תְּהִתָּה אַלְמָנָה הָיָא אַלְגָה אַלְגָה נִ-אַ-דְּגָן :
De 10 ₁₇ ?	Spe 1:307	[-] θεῶν [ἔστι θεός], [...] , [- -] μέγας [τέ ἐστιν ὥν δύντως] καὶ ισχυρός	[οὗτος θεὸς τῶν] θεῶν [καὶ κύριος τῶν κυρίων], [οἱ θεὸς ὁ] μέγας [Ø] καὶ ισχυρός	הָוּ אַלְגָה אַלְגָה נִ-אַ-דְּגָן הָקָרְבָּה אַלְגָה נִ-גְּזָרָא :
De 10 ₁₇₋₁₈	Spe 4:177	ὁ θεὸς ὁ μέγας καὶ κραταιός [-], ὅστις οὐ θαυμάζει πρόσωπον οὐδὲ μὴ λάβῃ δῶρον, ¹⁸ ποιῶν κρίσιν	ὁ θεὸς ὁ μέγας καὶ ισχυρός καὶ ὁ φιβερός, ὅστις οὐ θαυμάζει πρόσωπον οὐδ' οὐ μὴ λάβῃ δῶρον, ¹⁸ ποιῶν κρίσιν	כָּאַלְגָה בְּ-בָרְבָּה נִ-גְּזָרָא אַשְׁר לְאַ-יְשָׁאָפְנִים וְלָא יַ-קְּחֵשְׁד :
De 10 ₂₀	Mig 132	κύριον τὸν θεόν σου φοβηθήσῃ καὶ αὐτῷ λατρεύσεις καὶ πρὸς αὐτὸν κολληθήσῃ	κύριον τὸν θεόν σου φοβηθήσῃ καὶ αὐτῷ λατρεύσεις καὶ πρὸς αὐτὸν κολληθήσῃ	אַתִּ-תְּהִתָּה אַלְמָנָה תִּ-יְאָ- אָ-תְּהִתָּה אַלְגָה וְכָ-תְּקָבָה :
De 12 _{5a}	Som 1:62	εἰς τὸν τόπον, ὃν ἂν ἐκλέξηται κύριος ὁ θεός [-]	εἰς τὸν τόπον ὃν ἂν ἐκλέξηται κύριος ὁ θεός ὑμῶν	כִּי אַ-מְ-אַלְ-הַ-קְּרָבָר יְהָוָה אַלְמָנָה :
De 12 _{28b}	Mut 42	τὸ εὐάρεστον ποιήσεις ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ σου	τὸ ἀρεστὸν ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ σου	וְכִי-שְׁרַב עַיְינָה אֲ-לְמָנָה :
De 13 ₅	Mig 131	όπισθι κυρίου τοῦ θεοῦ σου πορεύσῃ	όπισθι κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν πορεύεσθε	אֲ-קָרְבָּה יְהָוָה אֲ-לְמָנָה תְּלִי :
De 14 _{1a}	Lin 145 Spe 1:318	νιοί ἔστε κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν	νιοί ἔστε κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν	בְּ-נִים אֲ-קָרְבָּה לְ-תְּהִתָּה אַלְמָנָה :
De 16 ₁₆ ¹	Leg 3:11	τρισὶ γὺνι καιροῖς τοῦ ἐνιαυτοῦ ὀφθῆναι πᾶν ἀρσενικὸν [-] ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ Ἰσραὴλ	τρεῖς [-] καιροῖς τοῦ ἐνιαυτοῦ ὀφθήσεται πᾶν ἀρσενικὸν σου ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ σου	שְׁלֹשׁ פְּعִימִים בְּ-נִיְהָא אֲ-לְמָנָה תְּ- אֲ-תִ-פְנֵי יְהָוָה אֲ-לְמָנָה :

¹ Et non pas De 15₁₆, comme l'indique par erreur l'édition de Colson et Whitaker.

❶ Bible	❷ Philon	❸ Texte de Philon	❹ Texte de la LXX	❺ Texte de la BHS
De 16 ₂₁	Leg 1:48	οὐ φυτεύσεις σεαυτῷ ἄλσος, πᾶν ξύλον παρὰ τὸ θυσιαστήριον κυρίου τοῦ θεού σου οὐ ποιήσεις σεαυτῷ	οὐ φυτεύσεις σεαυτῷ ἄλσος πᾶν ξύλον παρὰ τὸ θυσιαστήριον κυρίου τοῦ θεού σου ὅ ποιήσεις σεαυτῷ	לֹא־תְּטַע לִקְרָב אֲשֶׁר־בְּלֵעָד מִזְבֵּח וְיְהִי נָאָשֶׁר תִּשְׁלַח :
De 19 _{14a}	Pos 89	οὐ μετακινήσεις ὥρια τοῦ πλησίον [-], ἀ ἔστησαν οἱ πατέρες σου	οὐ μετακινήσεις ὥρια τοῦ πλησίον σου ἀ ἔστησαν οἱ πατέρες σου	לֹא תִשְׁתַּחַוו בְּלֵעָד רַעֲנָן אֲשֶׁר־בְּלֵעָד רַאשָׁים
De 20 ₁	Agr 78	ἐὰν [-] ἐξέλθῃς εἰς πόλεμον ἐπ’ [-] ἐχθρούς σου καὶ ἕδης ἵππον καὶ ἀναβάτην καὶ λαὸν πλείονα [-], οὐ φοβηθήσῃ [-], ὅτι κύριος ὁ θεός [-] μετὰ σου	ἐὰν δὲ ἐξέλθῃς εἰς πόλεμον ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς σου καὶ ἕδης ἵππον καὶ ἀναβάτην καὶ λαὸν πλείονα σου οὐ φοβηθήσῃ [ἀπ’ αὐτῶν] ὅτι κύριος ὁ θεός [σου] μετὰ σου	כִּי־תְּצַא אֶל־מִלְחָמָה עַל־אַיִלִךְ וְרָאֵיתָ סִים וְלַבְבָּל עַם בְּמַפְתָּח לֹא תִירא מַחְם קִי־תְּהִנָּה אַלְכִּינְעָךְ
De 20 ₁	Mig 62	ἐὰν [-] ἐξέλθῃς εἰς πόλεμον ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς σου καὶ ἕδης ἵππον [-] καὶ ἀναβάτην [-] καὶ λαὸν πλείονά σου [-] οὐ φοβηθήσῃ ἀπ’ αὐτῶν· [-] ὅτι κύριος ὁ θεός σου μετὰ σου	ἐὰν δὲ ἐξέλθῃς εἰς πόλεμον ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς σου καὶ ἕδης ἵππον καὶ ἀναβάτην καὶ λαὸν πλείονά σου οὐ φοβηθήσῃ ἀπ’ αὐτῶν ὅτι κύριος ὁ θεός σου μετὰ σου	כִּי־תְּצַא אֶל־מִלְחָמָה עַל־אַיִלִךְ וְרָאֵיתָ סִוס וְלַבְבָּל עַם בְּמַפְתָּח לֹא תִירא מַחְם קִי־תְּהִנָּה אַלְכִּינְעָךְ
De 23 ₂	Ebr 213	θλαδίας καὶ ἀποκεκομένος /οὐκ εἰσελεύσεται/ εἰς ἐκκλησίαν κυρίου	[οὐκ εἰσελεύσεται] θλαδίας καὶ ἀποκεκομένος εἰς ἐκκλησίαν κυρίου	לֹא־יָבָא פְּצֻוּעַ־דָּא וְכַרְוֵת שְׁפָכָה בְּקָרְבָּן דָּנוּה :
De 23 ₃	Lin 144	οὐκ εἰσελεύσεται ἐκ πόρνης εἰς ἐκκλησίαν κυρίου	οὐκ εἰσελεύσεται ἐκ πόρνης εἰς ἐκκλησίαν κυρίου	לֹא־יָבָא מְמַעַר בְּקָרְבָּן יְהָנָה
De 23 _{4a}	Pos 177	Ἄμμανίται καὶ Μωαβίται οὐκ εἰσελεύσονται εἰς ἐκκλησίαν κυρίου	οὐκ εἰσελεύσεται Αμμανίτης καὶ Μωαβίτης εἰς ἐκκλησίαν κυρίου	לֹא־יָבָא עַמּוּנִי וּמוֹאָבִי בְּקָרְבָּן הָנָה
De 23 _{4a}	Leg 3:81	οὐκ εἰσελεύσοντα [φησὶ Μωυσῆς] εἰς ἐκκλησίαν κυρίου	οὐκ εἰσελεύσεται [Αμμανίτης καὶ Μωαβίτης] εἰς ἐκκλησίαν κυρίου	לֹא־יָבָא [עַמּוּנִי וּמוֹאָבִי] בְּקָרְבָּן הָנָה גַּם
De 23 _{5a}	Leg 3:81	παρὰ τὸ μὴ συναντήσαι αὐτοὺς ἡμῖν μετ’ ἄρτων καὶ ὅδατος	παρὰ τὸ μὴ συναντήσαι αὐτοὺς ὑμῖν μετὰ ἄρτων καὶ ὅδατος	עַל־דְּבָר אֲשֶׁר לֹא־יָקְרָבוּ אֶתְכֶם בְּלַקְהָם וּבְפְלִימִם
De 23 ₁₆₋₁₇	Leg 3:194	¹⁶ μὴ παραδιδόναι παῖδα τῷ κυρίῳ, [-] ὃς προστέθειται αὐτῷ παρὰ τὸν κυρίου [-] ¹⁷ μετὰ [γάρ] αὐτοῦ κατοικήσει [- -] ἐν παντὶ τόπῳ, φ ἐὰν ἀρέσκῃ αὐτῷ [-].	¹⁶ οὐ παραδώσεις παῖδα τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ὃς προστέ-θειται σοι παρὰ τὸν κυρίου αὐτοῦ ¹⁷ μετὰ σοῦ κατοικήσει, [ἐν ὑμῖν κατοικήσει] ἐν παντὶ τόπῳ, οὗ ἐὰν ἀρέσῃ αὐτῷ, [οὐ θλίψεις αὐτόν].	לֹא־תְּמַғֵּר עַבְדָּל אַדְנָיו אֲשֶׁר־גִּיאָל אַלְיָי מַעַם אַלְיָי ¹⁷ עַמְּנָה יְשַׁב בְּקָרְבָּן [בְּמַקוּם אֲשֶׁר־יָבָר] בְּאַחֲרָשְׁעַנְיָר [בְּטֻוב לֹא תַּגְּבַּע]:
De 25 ₁₃₋₁₆	Her 162	οὐκ ἔσται ἐν μαρσίππῳ σου στάθμιον καὶ στάθμιον, μέγα ἥ μικρόν. οὐκ ἔσται ἐν τῇ οἰκίᾳ σου μέτρον καὶ μέτρον, μέγα ἥ μικρόν. στάθμιον ἀληθινὸν καὶ δίκαιον ἔσται σοι, - ἴνα πολυνήμερος γένητι ἐπὶ τῆς γῆς, ἥς κύριος ὁ θεός σου δίδωσι σοι ἐν κλήρῳ, ὅτι βδέλυγμα κυρίῳ [-] πᾶς ποιῶν ταῦτα, πᾶς ποιῶν ἄδικα	οὐκ ἔσται ἐν τῷ μαρσίππῳ σου στάθμιον καὶ στάθμιον μέγα ἥ μικρόν ¹⁴ οὐκ ἔσται ἐν τῇ οἰκίᾳ σου μέτρον καὶ μέτρον μέγα ἥ μικρόν ¹⁵ στάθμιον ἀληθινὸν καὶ δίκαιον ἔσται σοι [καὶ μέτρον ἀληθινὸν καὶ δίκαιον ἔσται σοι] ἴνα πολυνήμερος γένητι ἐπὶ τῆς γῆς ἥς κύριος ὁ θεός σου δίδωσι σοι ἐν κλήρῳ ¹⁶ ὅτι βδέλυγμα κυρίῳ τῷ θεῷ σου πᾶς ποιῶν ταῦτα πᾶς ποιῶν ἄδικον	לֹא־יְהִנָּה לִקְרָב אַבְנָה וְאַבְנָה גָּדְלָה וְקָטָנָה : ס לֹא־יְהִנָּה לִקְרָב אַבְנָה וְאַבְנָה גָּדְלָה וְקָטָנָה : ס אַבְנָה שְׁלֹמָה וְאַבְנָה לְמַעַן יָאַרְכֵו יְמִין עַל־הַאֲרָבָה אֲשֶׁר־יְהִנָּה אַלְמָנָה תְּמַנָּה כִּי תַּעֲבֹת תְּהִנָּה אַלְמָנָה כָּל־עַשְׂה עַל :
De 26 _{17a}	Vir 184	τὸν θεὸν εἴλου σήμερον εἶναι σου θεόν	τὸν θεὸν εἴλου σήμερον εἶναι σου θεόν	אַתְּהִנָּה הַאֲמָרָת הַיּוֹם לְהַיּוֹת לְאַלְמָנָה
De 26 _{18a}	Vir 184	καὶ κύριος εἴλατο σε σήμερον γενέσθαι [-] λαὸν αὐτῷ [-]	καὶ κύριος εἴλατο σε σήμερον γενέσθαι σε αὐτῷ λαὸν [περιούσιον]	וְיְהִנָּה הַאֲמָרָת הַיּוֹם לְהַיּוֹת לְאַלְמָנָה
De 27 ₁₇	Leg 3:107	ἐπικατάρατον εἶναι τὸν μετατιθέντα τὰ ὥρια τοῦ πλησίον	ἐπικατάρατος [-] ὁ μετατιθεὶς [-] ὥρια τοῦ πλησίον	אַרְחוֹ מַסְגָּבָה בְּלֵעָד
De 28 ₁₂	Imm 156	[ἴνα] ἀνοίξῃ [-] κύριος ἡμῖν τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ τὸν ἀγαθόν, τὸν οὐρανόν, δοῦναι νέτον. [-]	ἀνοίξαι σοι κύριος τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ τὸν ἀγαθόν τὸν οὐρανόν δοῦναι τὸν νέτον [τῇ γῇ σου]	יְפֻתָּח הָנָה לְאַזְרָן מַטְרָא־אַרְצָה כְּהַשְׁמִים לְאַלְמָנָה
De 28 ₁₂	Her 76	ἀνοίξαι [γάρ] σοι [φησὶ] κύριος τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ τὸν ἀγαθόν τὸν οὐρανόν	ἀνοίξαι [-] σοι κύριος τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ τὸν ἀγαθόν τὸν οὐρανόν	יְפֻתָּח הָנָה לְאַזְרָן כְּהַשְׁמִים חַטְוֹב

❶ Bible	❷ Philon	❸ Texte de Philon	❹ Texte de la LXX	❺ Texte de la BHS
De 29 ₂₈	Che 16	τὰ κρυπτὰ [κυρίῳ τῷ θεῷ] [-], τὰ δὲ φανερὰ [γενέσει γνώριμ]	τὰ κρυπτὰ [κυρίῳ τῷ θεῷ] ἡμῶν τὰ δὲ φανερὰ [ἡμῖν]	הַקְרֵבָה אֶלְעָנָן וְגַגְגָּלָן לִיהְוָה
De 30 _{9b-10a}	Som 2:175	ἐπιστρέψει [γάρ φησι] κύριος ὁ θεός σου εὐφρανθῆναι ἐπὶ σὲ εἰς ἀγαθά, καθότι ἡγράνθη ἐπὶ τοῖς πατράσι σου, ἐὰν εἰσακούσῃς τῆς φωνῆς [αὐτοῦ], φυλάσσειν [-] πάσας τὰς ἐντολὰς [-] καὶ τὰ δικαιώματα [-] καὶ τὰς κρίσεις [-] τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τούτου	ἐπιστρέψει κύριος ὁ θεός σου εὐφρανθῆναι ἐπὶ σὲ εἰς ἀγαθά καθότι ἡγράνθη ἐπὶ τοῖς πατράσιν σου ¹⁰ ἐὰν εἰσακούσῃς τῆς φωνῆς [κυρίου τοῦ θεοῦ σου] φυλάσσεσθαι [καὶ ποιεῖν] πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ καὶ τὰ δικαιώματα [αὐτοῦ] καὶ τὰς κρίσεις αὐτοῦ τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τούτου	יְשׁוּב וְהַבָּא עַל־אַבְתָּחָה: עַל־קַיְלָבָא לְטוּב כָּאַשְׁר־שָׁשׁ עַל־אַבְתָּחָה: כִּי תִשְׁלַח אֶל־גָּנָה אֶל־גָּנָה לְשָׁמְרוּ מִצְתָּיו וְתָקַנְיָה הַכְּתֻובָה בְּסֶפֶר הַתּוֹרָה כָּהָה
De 30 ₁₅	Fug 58	ιδοὺ δέδωκα πρὸ προσώπου σου [-] τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον, τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν	ιδού δέδωκα πρὸ προσώπου σου σήμερον τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν	רָאָה נָתַתִּי לְפָנָיו הַיּוֹם אֶת־הַתִּים וְאֶת־הַטּוֹב וְאֶת־הַחֲנוֹת וְאֶת־הַרְעָע :
De 30 ₂₀	Fug 58 + Pos 69	[αὕτη] ἡ ζωὴ σου καὶ ἡ μακρότης τῶν ἡμερῶν [-], [- -] ἀγαπᾶν [κύριον τὸν θεόν] σου	ἀγαπᾶν κύριον τὸν θεόν σου [εἰσακούειν τῆς φωνῆς αὐτοῦ καὶ ἔχεσθαι αὐτοῦ] [ὅτι τοῦτο] ἡ ζωὴ σου καὶ ἡ μακρότης τῶν ἡμερῶν σου καὶ ἔχεσθαι αὐτοῦ	לְאַבָּה אֶת־גָּנָה אֶל־גָּנָה לְשָׁמְעַן בְּקָרְבָּן וּלְקַח־הַבָּן כִּי הוּא קִילָּבָא אֶרְךְ יְלִיבָּה וּלְקַדְּקָדָבָן
De 30 ₂₀	Cng 134	[-] ἔχεσθαι αὐτοῦ		
De 32 _{4-6a}	Sob 10	καὶ ὅσιος ὁ κύριος· ἡμαρτον οὐκ αὐτῷ τέκνα μωμητά; γενεὰ σκολιὰ καὶ διεστραμμένη, ταῦτα κυρίῳ ἀνταποδίδοτε; οὗτως λαὸς μωρὸς καὶ οὐχὶ σοφός ;	καὶ ὅσιος κύριος ⁵ ἡμάρτοσαν οὐκ αὐτῷ τέκνα μωμητά γενεὰ σκολιὰ καὶ διεστραμμένη ⁶ ταῦτα κυρίῳ ἀνταποδίδοτε οὗτος λαὸς μωρὸς καὶ οὐχὶ σοφός	צַדִּיק וְשָׁר הָוָא : שְׁחַתְּלָא בְּגַנְיָה מִזְמָמָר : דוֹר עַקְשׁוֹ וְמַלְתָּל : בְּגִינְתָּה תְּגִינְתָּה אֶת־מִלְּחָמָה עַמְּלָא תְּלָא תְּלָא
De 32 _{6b}	Lin 145	οὐκ αὐτὸς οὗτός σου πατέρ ;	οὐχὶ σοφός οὐκ αὐτὸς οὗτός σου πατήρ	בְּלֹא זָהָוָא אַבְּיָה
De 32 _{7b-9}	Pos 89 + Pla 59	ἐπερώτησον τὸν πατέρα σου καὶ ἀναγγελεῖ σοι, τοὺς πρεσβυτέρους σου καὶ ἐροῦσί σοι· ὅτε διεμέριξεν ὁ ψυστος ἔθνη, ὡς διέσπειρεν υἱὸν Ἀδάμ, ἔστησεν ὄρια ἔθνῶν κατὰ ἀριθμὸν [ἀγγέλων θεοῦ] καὶ ἐγένετο μερὶς κυρίου λαὸς αὐτοῦ Ἰακὼβ, σχοῖνισμα κληρονομίας αὐτοῦ Ἰσραὴλ.	ἐπερώτησον τὸν πατέρα σου καὶ ἀναγγελεῖ σοι τοὺς πρεσβυτέρους σου καὶ ἐροῦσί σοι ⁸ ὅτε διεμέριξεν ὁ ψυστος ἔθνη ὡς διέσπειρεν υἱὸν Ἀδάμ ἔστησεν ὄρια ἔθνῶν κατὰ ἀριθμὸν [ἀγγέλων θεοῦ] ⁹ καὶ ἐγενήθη μερὶς κυρίου λαὸς αὐτοῦ Ἰακὼβ σχοῖνισμα κληρονομίας αὐτοῦ Ἰσραὴλ	שָׁאֵל אַבְּיָה גַּנְדָּך : זְבָּנִיק גַּנְיָה אַיָּמָרָה גַּג : בְּהַנְּחָלָל שְׁלָמָא גַּוְיִם בְּהַפְּרִידָוּ גַּוְיִי אָדָם : בְּצַבְּעָלָת עַמְּלִים לְמִסְפָּר [בְּגַנְיִי יִשְׂרָאֵל] : בְּגִתְּלָקְעָנָה עַמְּנוֹן : יעַקְבָּעָל נְחָלָתוֹ :
De 32 _{18a}	Lin 145	θεὸν τὸν γεννήσαντά σε	θεὸν τὸν γεννήσαντά σε	צַו יְלָך
De 32 ₃₉	Pos 167	ἴδετε ἴδετε, ὅτι ἔγώ εἰμι [τοῦ ὄντως ὄντος] [- - -]	ἴδετε ἴδετε ὅτι ἔγώ εἰμι [καὶ οὐκ ἔστιν θεὸς πλὴν ἐμοῦ]	רָאוּ עַפְתָּה קִי אָגִי הָוָא [אָגִי אַלְקִים עַמְּדָי]
De 33 ₉	Leg 2:51	ὁ λέγων τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ οὐχ ἔώρακά σε, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς [-] οὐκ ἐπέγνω, καὶ τοὺς υἱοὺς [-] ἀπέγνω	ὁ λέγων τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ οὐχ ἔώρακά σε καὶ τοὺς ἀδελφοὺς [αὐτοῦ] οὐκ ἐπέγνω καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἀπέγνω	הָאָמֵר לְאָבָיו וְלְאָמֵן לְאָרִתְּיָה וְאֶת־אַחֲרָיו לְאָהָרָן וְאֶת־בְּנָיו [בְּגַיְעָה] :
De 34 _{6b}	Sac 10	[παρὸ] καὶ τὴν ταφὴν [-] [λέγεται] μηδὲ εἰς εἰδέναι τούτου·	καὶ οὐκ οἰδεν οὐδεῖς τὴν ταφὴν αὐτοῦ ἔως τῆς ἡμέρας ταῦτης	וְלֹא־בָּעָד אִישׁ אֶת־קְרָבָרָה עַד כָּיִום כָּהָה :
De 34 ₁₀	Her 262	[-] οὐκ ἀνέστη ἐτὶ προφήτης [-] ὡς Μωυσῆς, οὗν ἔγνω κυρίῳ αὐτὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον	καὶ οὐκ ἀνέστη ἐτὶ προφήτης ἐν Ισραὴλ ὡς Μωυσῆς οὗν ἔγνω κυρίῳ αὐτὸν πρόσωπον κατὰ πρόσωπον	וְלֹא־קָם נְבִיא אָזְדָּה כְּמָשָׁה אֲשֶׁר יְצַעַן הָנוּ הָנוּ פְּנִים אַלְפְּנִים :

1 Sa 1 ₁₅	Ebr 149 + Ebr 152	γυνὴ ἡ σκληρὰ ἡμέρα ἔγώ εἰμι, καὶ οἶνον καὶ μέθυσμα οὐ πέπωκα, καὶ ἐκχεῶ τὴν ψυχήν μου ἐνώπιον κυρίου	γυνὴ ἡ σκληρὰ ἡμέρα ἔγώ εἰμι καὶ οἶνον καὶ μέθυσμα οὐ πέπωκα καὶ ἐκχεῶ τὴν ψυχήν μου ἐνώπιον κυρίου	אֲשֶׁה קְשַׁת־רַוּת אֲנָכִי נְנִין וְשָׁכָר לְאַשְׁתָּי וְאֲשֶׁר אֶת־נְפָשִׁי לְפָנָי כָּהָה :
Is 5 ₇	Som 2:172	ἀμπελῶν κυρίου παντοκράτορος οἶκος τοῦ Ἰσραὴλ	ἀμπελῶν κυρίου σαβαωθ οἶκος τοῦ Ἰσραὴλ	קְרָבָרָה הָנוּ כָּבָאות בִּית יִשְׂרָאֵל
Is 50 ₄	Her 25	[σύ] μοι γλῶσσαν παιδείας ἔδωκας τοῦ γνῶναι [-] ήντια δεῖ [φθέγξασθαι]	[κυρίος] δίδωσιν μοι γλῶσσαν παιδείας τοῦ γνῶναι [ἐν καιρῷ] ήντια δεῖ [εἰπεῖν λόγον]	אֲלֹנִי הָנוּ גַּמְנָת לְשֹׁן לְמַנוֹּדים לְקַעַת לְעוֹת אֶת־יִצְרָאֵל דָּבָר

❶ Bible	❷ Philon	❸ Texte de Philon	❹ Texte de la LXX	❺ Texte de la BHS
Ps 22 ₁ ^P	Agr 50.52	κύριος ποιμαίνει με, καὶ οὐδέν με ύστερήσει	κύριος ποιμαίνει με καὶ οὐδέν με ύστερήσει	: יהוה רְשִׁי לֹא אֲחֵר :
Ps 26 ₁	Som 1:75	κύριος [γὰρ] φωτισμός μου καὶ σωτήρ μου	κύριος [-] φωτισμός μου καὶ σωτήρ μου	: יהוה אָוּרִי נִשְׁעָנִי :
Ps 36 ₄	Pla 39	κατατρύφησον τοῦ κυρίου	κατατρύφησον τοῦ κυρίου	: וְהַתְעַבֵּג עַל יהוה :
Ps 61 ₁₂	Imm 82	ἄπαξ κύριος ἐλάλησε, δύο ταῦτα ἥκουσα	ἄπαξ ἐλάλησεν ὁ θεός δύο ταῦτα ἥκουσα	אָקָתוּ דָּבָר אֱלֹהִים שְׁמָקִים־זָוּ שְׁמָעַתִּי :

Pr 3 ₁₁₋₁₂	Cng 177	παιδείας [θεοῦ], νίέ, μὴ ὀλιγώρει, καὶ μὴ ἐκλύουν ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος· οὐ γάρ ἀγαπᾷ κύριος ἐλέγχει, μαστιγοῖ δὲ πάντα νιὸν ὃν παραδέχεται	¹¹ νίέ μὴ ὀλιγώρει παιδείας [κυρίου] [-] μηδὲ ἐκλύουν ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος ¹² οὐ γάρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει μαστιγοῖ δὲ πάντα νιὸν ὃν παραδέχεται	מושך יהוה בְּנֵי אַלְפָמָאָס וְאַלְפָחָצָב תְּחִכָּתָו : כִּי אָתָּה אֱשָׁר יָאָב יהוה יְכוּם וְכָאָב אַתְּבָן וְרָצָה :
Pr 4 ₃	Ebr 84	νιὸς γὰρ ἐγενόμην κάγὼ πατρὶ ὑπήκοος καὶ ἀγαπώμενος ἐν προσώπῳ μητρός	νιὸς γὰρ ἐγενόμην κάγὼ πατρὶ ὑπήκοος καὶ ἀγαπώμενος ἐν προσώπῳ μητρός	כִּי־זֶה קִרְבָּתִי לְאַבִּי בָּה ןִתְחַדֵּשׁ לִפְנֵי אָמִי :

mots en italiques	= placés différemment entre ❸ et ❹		κύριος non encadré	traduisant le Tétragramme
[italiques entre crochets]	= mots présents dans 1 seule colonne		κύριος encadré de vert ^Q	traduisant אָדוֹן [ou אָדָן ?]
(...)	= mots intercalés dans la citation		κύριος encadré de pointillés	traduisant אָלֹהִים
mots ou formes en caractères gras	= différences entre les colonnes ❸ et ❹		κυρίας encadré de tirets	= κύριος au féminin ou au pluriel
			ἐγώ εἰμι	

^A [Mut 18s.]. Cette expression est citée plusieurs fois en Mut 18 à 31 (18.23.27.29.31).

^B En Ge 17₂₂, Philon écrit κύριος et non pas θεὸς (cf. BHS יְהֹוָה) comme dans la LXX qu'il est censé citer.

^C Curieusement, en Som 1:3, Philon remplace, dans le verset 13, la formule "ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς Αβραὰμ" adressée à Jacob, par celle, presque identique, adressée à Isaac en Ge 26₂₄ : "ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς Αβραὰμ". Noter que Philon cite plusieurs fois ce même verset Ge 28₁₃ avec les mots habituels de la Septante : "ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς Αβραὰμ" (en Som 1: 159, 166 et 173). Est-ce voulu ou dû au hasard ? Le développement sur Abraham et Isaac au § 160 a-t-il un rapport avec ce détail particulier ?

^D Ge 29₃₁ est commenté également en Mut 132.

^E [Leg 2:46]. Cette même phrase est citée par Philon également en Leg 3:180.

^F [Leg 2:46]. Cette même phrase est citée par Philon également en Leg 3:180.

^G [Som 1:227]. Cette même phrase est citée par Philon aussi en Som 1:228, 238 et 241.

^H [Pot 160]. Philon cite également cette expression en Mut 11, Som 1:231 et Mos 1: 75.

^I [Mut 19]. Cette même phrase est citée par Philon également en Pot 161 et partiellement en Pos 179.

^J [Leg 2:46]. La citation peut aussi bien être du verset Ex 20₅ où la LXX a ἐγὼ γάρ εἰμι κύριος ὁ θεός σου .

^K [Her 166]. Cette même phrase est citée par Philon également en Fug 101.

^L [Pos 16]. Cette même phrase, citée par Philon également en Mut 8, revient comme un refrain dans le Lévitique : en 11:44; 19:10, 12, 14, 16, 25, 28, 31, 32, 34, 36, 37; 24:22; 25:17; et 26:1, 13.

^M [Pla 137]. Cette expression, que Philon cite également en Pla 95.

^N En Som 1:237, Philon ne cite probablement pas De 1₃₁, mais évoque plutôt De 8₅.

^O Pour les divergences entre le grec et l'hébreu sur De 32₈, voir C. DOGNIEZ et M. HARL, *La Bible d'Alexandrie, 5. Le Deutéronome* (Cerf, Paris 1992) p. 325-326 note.

^P Ps 22:1 est commenté également en Mut 115.

^Q Ne désignant pas Dieu, mais un "maître" ordinaire, sauf en Ex 15₁₇ [et en De 10₁₇ ?].

Les mots de Philon. Quelques statistiques

Légende : références barrées = texte non édité dans le document C "les textes"

ἐγώ εἰμι ("Ego Eimi") chez Philon d'Alexandrie = 31x dont 4x **"ἐγώ εἰμι ὁ ὥν"** = Pot 160, Mut 11, Som 1:231, Mos 1:75
+ 5x **"ὁ ὥν"** = Opi 172; Leg 3:181; Imm 110; Mut 12; Abr 121

ἐγώ εἰμι		31x	Leg 2:46 ; 3:180 ; Sac 87 ; Pot 160 ; Pos 167, 168, 179 ; Gig 63 ; Agr 51 ; Pla 95, 137 ; Ebr 149 ; Mut 1, 11 , 18, 23, 27, 29*2, 31, 58 ; Som 1:3 [= Ge 28 _{12sq}], 189, 227, 228, 229, 231 , 238, 241 ; Mos. 1:75 ; Dec 38	} dont 4x "ἐγώ εἰμι ὁ ὥν"
ὁ ὥν	nominatif masc.	9x	Opi 172 ; Leg 3:181 ; Pot 160 ; Imm 110 ; Mut 11 , 12 ; Som 1:231 ; Abr 121 ; Mos 1:75	
τὸ ὄν	nominatif ou accusatif neutre	59x [+x]	Pot 153, 154 ; Pos 2, 9, 15, 21, 28, 168, 175 ; Gig 52 ; Imm 4, 33, 52, 55, 69, 81 ; Agr 171 ; Pla 21, 22, 72, 86 ; Ebr 43, 86, 108, 117 ; Lin 65, 95, 97 ; Her 170, 220 ; Cng 8 ; Fug 78 ; Mut 7, 8, 9, 10, 14, 17, 87, 182 ; Som 1:35, 157, 182, 184, 218, 230, 2:237 ; Abr 122, 270 ; Mos 2:161 ; Spe 1:209*2, 307 ; Vir 185, 215 ; Pop 27, 56 ; Prb 43 ; Cnt 2 + 3 [+ Pos 4 ; Mig 183 ; Mut 27 ;] et + div.	
τὸ ὄντως ὄν	acc.neutre	4x	Pot 161 ; Imm 11 ; Ebr 83 ; Cng 5+	
τὸν ὄντα	accusatif masculin	20x	Leg 1:60, 82, 99 ; 2:1 ; 3:37, 38, 82, 172, 177 ; Che 27 ; Sac 10 ; Pot 92, 163 ; Pos 16, 69 ; Imm 69 ; Mut 82 ; Som 1:60 ; Dec 59 ; Qeo 1:100 + 7 [+ Che 27 ; Pot 139 ; Mut 21 ; Dec 8 ; Leg 347 ; Qei 1:14, 16]	
			donc par exemple : Leg 2:1, 3:38, 3:172, Sac 10, Pos 16, 69,	
τοῦ ὄντος	génitif		donc par exemple : Pot 160 , Som 1:230 , Imm 109 , Fug 165 , Abr 121 , Mos 2:99, 132 , Spe 4:177 , [Qei 1:3 ?]	
	gen.masc ou neutre	59x	Leg 3:105, 214 ; Che 97, 108 ; Pot 159, 160 ; Pos 14, 21 ; Imm 61, 71, 108, 109 ; Agr 52 ; Pla 26 ; Ebr 43, 44, 91, 107 ; Mig 34, 40, 54, 169, 170, 195 ; Her 166*2 ; Fug 110, 112, 165 ; Mut 57, 220, 232 ; Som 1:182, 185, 230, 234, 256 ; 2:227, 237, 242, 250, 254, 292 ; Abr 76, 121, 146 ; Mos 1:66, 2:99, 132 ; Spe 1:81, 262, 345 ; 4:177 ; Vir 181 ; Cnt 11 ; Aet 5 ; Gai 6 ; Qei 1:3, 14 ; + 17 [+ Pos 167 ; Her 70 ; Mos 1:75*2 ; Dec 81*2 ; Spe 1:53, 65, 270, 309, 331, 332 ; 3:125, 4:192 ; Vir 64]	
τῷ ὄντι	datif		donc par exemple : Che 83, Mut 11 , Som 1:228 , [mais pas Gig 64 ?], Spe 1:31 ,	
	dat.msc ou neutre	55x	Opi 27 ; Leg 1:22, 72, 3:111 ; Che 62, 83 ; Pot 162 ; Pos 112, 166 ; Gig 64 ; Imm 81 ; Agr 59, 142 ; Ebr 5, 55, 99 ; Sob 28 ; Lin 26 ; Mig 67, 79, 88 ; Her 95 ; Mut 11, 96 ; Som 1:228 ; 2:141, 228 ; Abr 28, 191, 235 ; Ios 168, 248 ; Mos 1:153, 212, 259 ; 2:212 ; Spe 1:31, 313, 345 ; 2:45, 81 ; 3:171, 191 ; 4:68 ; Vir 190, 219 ; Pop 5, 17, 123 ; Prb 10 ; Fug 130 ; Gai 164, 202 ; Qeo 2:34 ; Op 2:3 + 28 [+ Leg 2:8, 25 ; Pos 114 ; Imm 24, 170 ; Agr 54, 65 ; Pla 60, 64 ; Ebr 26 ; Sob 30 ; Lim 75, 114 ; Mig 121 ; Her 114, 207 ; Cng 3 ; Fug 138 ; Som 1:79 ; 2:78, 160, 247 ; Abr 272 ; Dec 178 ; Prb 20, 99 ; Aet 21 ; Qeo 20]	

Total de **εἰμι** (7814x) au participe actif présent (1568x) au masculin singulier (584x) dont avec l'article = 143x [Note : vocatif = Ø]
participe présent singulier neutre = 582 (nominatif 326x, accusatif 121x, genitif 106, datif 30x)
participe présent masculin singulier = 601x, dont nominatif 326, acc 123, gen 112, datif 40
participe présent neutre singulier = 307x, dont nominatif 73, acc 80, gen 84, datif 70
participe présent singulier génitif

παντοκράτωρ ("Pantocrator") = 3x

παντοκράτωρ	nom	2x	Sac 63	πρὸς οὐν εὐχαριστίαν καὶ τιμὴν τοῦ παντοκράτορος
			Gig 64	τῷ ὄντι χρώμενος ὁδῷ τῇ τοῦ μόνου βασιλέως καὶ παντοκράτορος
	adjectif	1x	Som 2:172 [= Is 5:7]	"ἀμπελῶν κυρίου παντοκράτορος οἶκος τοῦ Ισραὴλ"

τῶν δυνάμεων ("tōn dunaméōn") = 17x

Total de δύναμις (701x) dont au pluriel δυνάμεις (2978x) au génitif δυνάμεων (87x) dont avec l'article = 17x

Les 17 occurrences de "τῶν δυνάμεων" chez Philon		voir C. "Les textes" page 21
Opi 20	έπει τίς ἀν εἴη τῶν δυνάμεων αὐτοῦ τόπος ἔτερος,	
Leg 3:49*2	ἄνευ γάρ τῶν δυνάμεων ὁ νοῦς καθ' ἐαυτὸν γυμνὸς καὶ οὐδὲ ὡν εὐρίσκεται· μία δὲ τῶν δυνάμεων καὶ ἡ αἰσθησις, ἣτις ἔστι γυνή.	
Sac 60	ὅτι κειρύφθαι δεῖ τὸν ἱερὸν περὶ τοῦ ὄγενήτου καὶ τῶν δυνάμεων αὐτοῦ μύστην λόγον	
Pos 168	κατάχρησις δ' ἔστιν ἐφ' ἕκαστην αὐτοῦ τῶν δυνάμεων ἀναφερομένου.	
Imm 81	εἰ δὴ τοῦ ἀνειμένου καὶ μεσότητας ἔχοντος τῶν δυνάμεων αὐτοῦ κράματος ἐμπιεῖν	
Imm 109	Μωυσῆν δὲ τῷ δορυφορουμένῳ πρὸς τῶν δυνάμεων	
Lin 137	τὸ μὲν γάρ ὑπεράνω τῶν δυνάμεων ὃν ἐπινοεῖται περιττεύειν, οὐ --- κατὰ τὸ εἶναι μόνον·	
Lin 172	διὰ τούτων τῶν δυνάμεων ὁ ἀσώματος καὶ νοήτος ἐπάγη κόσμος,	
Fug 101	ῶσθ' ἡνίοχον μὲν εἶναι τῶν δυνάμεων τὸν λόγον, ἔποχον δὲ τὸν λαλοῦντα,	
Abr 122	δορυφορούμενος οὖν ὁ μέσος ὑφ' ἐκατέρας τῶν δυνάμεων παρέχει τῇ ὥρατικῇ διανοίᾳ	
Spe 1:66	ἀναθήματα δὲ τοὺς ἀστέρας, ἵερέας δὲ τοὺς ὑποδιακόνους αὐτοῦ τῶν δυνάμεων ἀγγέλους,	
Spe 1:252	ἐπειδὴ τὸ κῦρος ἔτερος ἀνῆπται καὶ τῶν δυνάμεων καὶ τῶν χρωμένων αὐταῖς.	
Spe 1:307	περὶ τὸ ὃν αἱ πρῶται καὶ μέγισται τῶν δυνάμεων εἰσιν, ἢ τε εὐεργέτις καὶ κολαστήριος;	
Aet 74	κατακρατεῖν τε τῶν δυνάμεων,	
Aet 116	ῶσθ' ἡ ἀντίδοσις καὶ ἡ ἀντέκτισις τῶν δυνάμεων ἀναλογίας ἐξισουμένη κανόσιν ὑγιείας	
Qex 2:45	ἡ μὲν, τὴν παρουσίαν ἐμφαίνουσα τῶν δυνάμεων, ἐπεὶ καὶ βασιλέως λέγεται δόξα ἡ στρατιωτικὴ δύναμις (	

Le nom **δεσπότης** apparaît 221 fois chez Philon (139x au singulier et 82x au pluriel).

Ci-dessous, quelques exemples d'occurrence du mot appliqué à Dieu (ou peut-être ?) ou à un "maître" humain

Désignant Dieu ?			en citation (ou en allusion = cf.)
oui	?	non	
Leg 1:95			ὑπὸ τοῦ κυρίου ὡς δεσπότου καὶ ἔξουσίαν ἔχοντος σκορακίζοιτο
Leg 1:96			έπει καὶ ὡς δεσπότης ὁ κύριος καὶ ὡς εὐεργέτης ὁ θεὸς ἐνετέλλετο
Leg 2:63			τότε γάρ καὶ ὁ δεσπότης ἀπάντων "καθαριεῖ αὐτήν"
Leg 2:83			τε καὶ τὴν γένεσιν τοῦ δεσπότου, ἐαυτὸν μέν,
Leg 3:9			σὲ γάρ, ὅ δέσποτα, τιμᾶσθαι δίκαιον μόνον.
Leg 3:194			ὑποδέξεται σε φιλόδουλος δεσπότης
	Che 83		οἱ δὲ λεγόμενοι δεσπόται δόξῃ μόνον, ..., ὀνομάζονται,
	Che 107		διάνοια ἡ τῷ δεσπότῃ ἔχειν τὸν ἡγεμόνα πάντων ὄμιλογεν·
Che 119			ὅτι κύριος εἰς ἀπάντων καὶ δεσπότης ἐστίν
Gig 45			ἄλλὰ καὶ ἀντὶ τοῦ "ἐγὼ ὁ ἄρχων καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ δεσπότης."
Pla 90			τὸν μὲν οἴα ἐπὶ δεσπότῃ φόβον ἀναιρῶν,
Pla 91			ὅτι ὁ δεσπότης καὶ ἡγεμὼν τῶν ὅλων
Sob 55-56			οὐχὶ δεσπότης ἡ κύριος
Her 2, 22, 24			"δέσποτα τί μοι δώσεις"
Her 23			ώστε τὸν δεσπότην κύριον εἶναι καὶ ἔτι ώσανεὶ φοβερὸν κύριον
Her 100			"δέσποτα, κατὰ τί γνώσομαι, ὅτι κληρονομήσω αὐτήν"
Mut 19			δικαιοῖ γάρ τῶν μὲν φαύλων λέγεσθαι κύριος καὶ δεσπότης
Mut 21			ἄλλὰ τὸν ὄντως ὄντα δεσπότην.
	Spe 3:145		τὴν τιμὴν ἐπανορθούσθω τῷ δεσπότῃ
	Prb 104		πότερον δοῦλον ἡ κύριον ἀποφαντέον τοῦ δεσπότου
	Gai 286		εἰμι τῶν εἰδότων μὲν ὅτι δεσπότην ἔχω καὶ κύριον κεκριμένων

La LXX utilise 23x le mot δεσπότης = dans la BHS à 7x, אָדָן 4x, יְהוָה 5x, אֱלֹהִים 3x, מֶשֶׁךְ 1x, אֵישׁ 1x, בָּבֶן 1x, וְ 1x ... mais PHILON ne cite que 2 de ces versets = en Ge 15:2 et 15:8, jamais les autres

LXX	Texte de la LXX	et son correspondant Hébreu	Références	et texte de PHILON
Ge 15:2	δέσποτα τί μοι δώσεις	אָדָן יְהוָה מֶה-תַּפְנִית-	Her 2, Her 22, 24	δέσποτα, τί μοι δώσεις;
Ge 15:8	δέσποτα κύριε κατὰ τί γνώσομαι ὅτι κληρονομήσω αὐτήν	אָדָן יְהוָה בְּמַה אָכָע כִּי אִירְשֶׁבֶת :	Her 100	δέσποτα [-], κατὰ τί γνώσομαι, ὅτι κληρονομήσω αὐτήν ;
Jos 5:14	δέσποτα τί προστάσσεις τῷ σῷ οἰκέτῃ	מַה אָזְנוּ מִצְבָּר אֶל עֲבֹדוֹ :	Ø	
Is 1:24	διὰ τοῦτο τάδε λέγει ὁ δεσπότης κύριος σαβαωθ	לֹאֵם אָרְנוֹן צָבָאות יְהוָה יִשְׂרָאֵל	Ø	
Is 3:1	ἰδοὺ δὴ ὁ δεσπότης κύριος σαβαωθ ἀφελεῖ	כִּי הָנֶה נָאָרְנוֹן צָבָאות מִסְעָרָה	Ø	
Is 10:33	ἰδοὺ γὰρ ὁ δεσπότης κύριος σαβαωθ συνταράσσει	הָנֶה הָאֲרוֹן יְהוָה צָבָאות מִסְעָרָה	Ø	
Jr 1:6	ὦ δέσποτα κύριε ίδοὺ οὐκ ἐπίσταμαι λαλεῖν	אָדָן יְהוָה תְּהִנֵּה לְאִינְעַת דָּבָר	Ø	
Jr 4:10	ὦ δέσποτα κύριε ἄρα γε ἀπατῶν ἡπάτησας	אָהָה אָדָן יְהוָה אַנְשָׁה צָבָאות	Ø	
Jr 15:11 ?	γένοιτο δέσποτα κατευθυνόντων αὐτῶν	אָמַר יְהוָה אֶמְלָא (שְׁרוֹתָק) לְטוּב	Ø	
Jon 4:3	καὶ νῦν δέσποτα κύριε λαβὲ τὴν ψυχήν μου ἀπ' ἐμοῦ	וְעַתָּה יְהוָה קָח־נָא אֶת־גִּפְשׁוּ מִמְּנִי	Ø	
Jb 5:8	οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ ἐγὼ δεηθήσομαι κυρίου κύριον δὲ τὸν πάντων δεσπότην ἐπικαλέσομαι	אוּלָם אָנָי אַרְנֵשׁ אֶל אָלָה וְאַלְלָהִים אֲשֶׁר־דָּבָרְתִּי :	Ø	
Pr 6:7	ἐκείνῳ γὰρ γεωργίου μὴ ὑπάρχοντος μηδὲ τὸν ὀναγκάζοντα ἔχων μηδὲ ὑπὸ δεσπότην ὃν	אָשֵׁר אִזְנֵלָה קָצֵין שָׁטָר וּמְשֻׁלָּח :	Ø	
Pr 17:2 ¹	οἰκέτης νοήμων κρατήσει δεσποτῶν ἀφρόνων	עַבְדָּם מִשְׁבֵּיל וּמְשֻׁלָּח בְּבָבָן מִבְּשָׁר	Ø	
Pr 22:7	καὶ οἰκέται ιδίοις δεσπόταις δανιοῦσιν	וְעַבְדָּךְ לֹאֵשׁ מִלְּוָה :	Ø	
Pr 29:25	ὅς δὲ πέποιθεν ἐπὶ τῷ δεσπότῃ σωθήσεται	וְבוֹטָח בִּיהוָה יְשָׁגֵב	Ø	
Pr 30:10	μὴ παραδῷς οἰκέτην εἰς χεῖρας δεσπότου	אַל־פְּלִשְׁנָן עַבְדָּךְ אֶל־(אָלָה) [אָדָן]	Ø	
Da 3:37	ὅτι δέσποτα ἐσμικρύνθημεν παρὰ πάντα τὰ ἔθνη	אָלָה :	Ø	
Da 9:8	δέσποτα ἡμῖν ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου καὶ τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν καὶ δυνάσταις	לְבָבָנוּ בְּשַׁת הַפְּנִים יְהוָה	Ø	
Da 9:15	καὶ νῦν δέσποτα κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ ἔξαγαγών τὸν λαόν σου ἐξ Αἰγύπτου	וְעַתָּה אָדָן מִצְרָיִם אָשֵׁר־הָזָאת אֶת־עַמְּךָ וְאָדָן יְהוָה	Ø	
Da 9:16	δέσποτα κατὰ τὴν δικαιοσύνην σου ἀποστραφήτω ὁ θυμός σου	דָּבָר כְּכָל־צְדָקָה נְכָנָה אֶפְרַיִם :	Ø	
Da 9:17.17	καὶ νῦν ἐπάκουσον δέσποτα τῆς προσευχῆς τοῦ παιδός σου [...] ἐπὶ τὸ ἀγίασμά σου τὸ ἔρημον ἐνεκεν τῶν δούλων σου δέσποτα	וְעַתָּה שְׁמָע אָלָה־יְהוָה אֶל־תְּפִלָּת עַבְדָּךְ [וְאֶל־תְּפִלָּת] וְהַאֲרָפָה עַל־מִקְדָּשׁ הַמְּבָרֵךְ לְמַעַן :	Ø	
Da 9:19	κύριε σὺ ἐλάτευσον κύριε ἐπάκουσον καὶ ποίησον καὶ μὴ χρονίσοις ἔνεκα σεαυτοῦ δέσποτα ὅτι τὸ ὄνομά σου ἐπεκλήθη [...]	אָדָן שְׁמָעֵה אָדָן סְלָה הַקְּשִׁיבָה וְעַשָּׂה אֶל־תְּאַתָּה מַעֲנֵךְ אָלָה קִידְשָׁמָךְ נְקָרָא [...]	Ø	

¹ En Pr 17:2, le verbe hébreu יְמַשֵּׁל correspond au grec κρατήσει et le complément בָּבָן en prend la nuance de "fils" (de "despotēs").

κύριος et les mots de la famille : (avec sens technique en grammaire)

		textes cités	autres textes
κυριεύω verbe	être (ou devenir) maître de	Leg 3:187, 220 ; Che 74 ; Som 2:7* ² , 95, 100* ² ; Hyp 7:5	
κυριολογέω verbe	1. employer les mots au sens propre par opposition à sens figuré ou parabolique ώστε ούδε τὸ "ώς ἄνθρωπος" ἐπὶ θεοῦ κυριολογεῖται, κατάχρησις δὲ ὀνομάτων ἔστι παρηγοροῦσα τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν. ἀφελεῖς οὖν (Sac 101)	Mos 1:75, Qei 1:3 + Sac 101, Pot 58, Pos 7, 68, Imm 71, Som 2:245, Abr 120, [+ Qge 2:54 ??] dans la nature de l'homme, ne peuvent pas être attribuées à la propriété de Dieu, mais cela ne se fait que par une mauvaise application métaphorique des termes, par laquelle nous réparons notre faiblesse. (Sac 101)	

κύριος nom 240x		
n.pr? 1x Qge 4:51	"καὶ Κύριος ἔβρεξεν ἐπὶ Σόδομα" (Ge 19:24)	mais voir Som 1:85

κύριος adj 200	<i>significations</i>	<i>par opposition à</i>	<i>traduction</i>
	1. qui a pleine autorité 2. qui a sa force propre (assemblée) →(temps) fixé, marqué τὸ κύριον = le moment décisif → ἡ κυρία = le terme, le jour du jugement 3. principal, le plus important	2. σύγκλητος (ἐκκλησία)	2. convoquée (assemblée)
grammaire	κύριον (ὄνομα) (mot employé) au sens propre κύριον (ὄνομα) = (mot) <u>courant</u> , ordinaire κύριον (ὄνομα) = (nom) <u>propre</u> (d'une personne)	- τροπικός (τροπική φράσις) = μεταφορικός ία γλῶττα	figuré (expression figurée) (le mot) insigne, rare
κυρίως →adv.	1. en maître, avec autorité 2. avec force de loi, légitimement 3. d' ¹ manière juste, exacte, décisive 4. au sens propre, proprement	μεταφορᾶ κατὰ μεταφοράν	par métaphore, au sens figuré
ἀλληγορία	1. allégorie, langage allégorique 2. explication allégorique 3. langage par métaphore		
ἀλληγορικῶς	allégoriquement		

Κύριον ὄνομα = 14x = Leg 1:75 ; Pot 22, 76, [131] ; Imm 1:86, 139 ; Pla 74 ; Mut 14, 15, 94 ; Som 1:163 ; Abr 121 ; Mos 2:38 ; Gai 6

κυρίως → adv. = 55x = Opi 37, 89, 102, 135, 154 ; Leg 2:10 ; 3:86 ; Che 1, 109, 121, 122 ; Sac 30, 108, 121 ; Pot 57, 115, 130, 136, 138 ; Imm 53, 112 ; Mig 183 ; Her 22, 55, 98, 124, 168, 188, 231, 259, 296 ; Cng 97, 106, 143 ; Mut 27, 28, 131, 266 ; Som 1:252 ; 2:230, 236, 264 ; Mos 1:157 ; 2:101 [κυρίως εἰπεῖν = à proprement parler] , 191 ; Dec 104 ; Spe 1:205, 223, 302, 328 ; 3:209 ; 4:188 ; Vir 4 ; Gai 10 ; Qex 2:16

L'expression " אֲדֹנֵי יְהוָה " dans la LXX (et parfois chez Philon)

		PHILON	LXX	BHS
Ge 15 ₂		δέσποτα, τί μοι δώσεις ;	δέσποτα τί μοι δώσεις	אֲלֹנֵן תְּהִוָּה מֶה-תַּפְנִילִי
Ge 15 ₈		δέσποτα [Ø],	δέσποτα κύριε	אֲרֹנֵן תְּהִוָּה
De 3 ₂₄			κύριε κύριε	אֲלֹנֵן תְּהִוָּה
De 9 ₂₆			καὶ εὐξάμην πρὸς τὸν θεὸν καὶ εἰπα κύριε κύριε +	וְאַתְּפָלֵל אַלְ-הָנוּ וְאָמַר אֲדֹנֵי יְהוָה
Jos A 7 ₇			δέομαι [Ø] κύριε	אֲהָנוּ אֲלֹנֵן תְּהִוָּה
Jg A 6 ₂₂			28ָאֵ קύριε κύριε	אֲהָהָ אֲלֹנֵן תְּהִוָּה
Jg 16 ₂₈			πρὸς κύριον καὶ εἶπεν Αδωναια κύριε	אֲלֹנֵן תְּהִוָּה וַיֹּאמֶר אֲדֹנֵי יְהוָה
2Sa 7 ₁₈			καὶ εἶπεν τίς εἰμι ἐγώ κύριε μου κύριε	וְאָמַר מִי אָנֹכִי אֲלֹנֵן תְּהִוָּה
2Sa 7 _{19,19,20,22,28,29}	= 6		κύριε μου κύριε	אֲלֹנֵן תְּהִוָּה
1R 2 ₆			τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης [Ø] κυρίου	אַתְּ-אַרְנוּ אֲלֹנֵן תְּהִוָּה
1R 8 ₅₃			κύριε κύριε	אֲלֹנֵן תְּהִוָּה :
Ps 69 ₇			κύριε κύριε τῶν δυνάμεων	אֲלֹנֵן תְּהִוָּה צְבָאֹת
Ps 71 ₅			κύριε κύριος	אֲלֹנֵן תְּהִוָּה
Ps 71 ₁₆			κυρίου κύριε	אֲלֹנֵן תְּהִוָּה
Is = 23				
Is 3 _{15/16}			τάδε λέγει [Ø] κύριος	נָאָמַר אֲלֹנֵן תְּהִוָּה צְבָאֹת
Is 5 ₈			εἶπεν [Ø] κύριος	נָאָמַר אֲלֹנֵן תְּהִוָּה
Is 28 ₁₆ , 30 ₁₅ , 49 ₂₂ , 52 ₄	= 4		οὗτο[ς] λέγει [Ø] κύριος	כָּלְאָמַר אֲלֹנֵן תְּהִוָּה
Is 65 ₁₃			τάδε λέγει [Ø] κύριος	כָּלְאָמַר אֲלֹנֵן תְּהִוָּה
Is 7 ₇ , 10 ₂₄ , 22 ₁₅	= 3		τάδε λέγει [Ø] κύριος σαβαωθ	כָּלְאָמַר אֲלֹנֵן תְּהִוָּה
Is 22 ₁₂			[Ø] κύριος σαβαωθ	אֲלֹנֵן תְּהִוָּה צְבָאֹת
Is 28 ₂₂			παρὰ [Ø] κυρίου σαβαωθ	מָאתָ אֲלֹנֵן תְּהִוָּה צְבָאֹת
Is 10 ₂₃			ποιήσει [?] ὁ θεός	אֲלֹנֵן תְּהִוָּה צְבָאֹת עֲשָׂה
Is 22 ₁₄			[Ø]	אָמַר אֲלֹנֵן תְּהִוָּה צְבָאֹת :
Is 25 ₈			[?] ὁ θεός	אֲלֹנֵן תְּהִוָּה
Is 40 ₁₀ , 48 ₁₆ , 50 _{5,9} , 61 _{1,11} , 65 ₁₅	= 7		[Ø] κύριος	אֲלֹנֵן תְּהִוָּה
Is 50 ₄		[Ø σύ] μοι γλῶσσαν παιδείας ἔδωκας	[Ø] κύριος διδωσίν μοι γλῶσσαν παιδείας	אֲלֹנֵן תְּהִוָּה גַּם לִי לְשׁוֹן לְמוֹדִים
Jr = 11				
Jr 32 ₂₅			[Ø]	אֲלֹנֵן תְּהִוָּה
Jr 1 ₆ , 4 ₁₀	= 2		ῳ δέσποτα κύριε	אֲהָהָ אֲלֹנֵן תְּהִוָּה
Jr 14 ₁₃ , 32 ₁₇	= 2		ῳ [Ø] κύριε	אֲהָנוּ אֲלֹנֵן תְּהִוָּה
Jr 2 ₂₂			λέγει [Ø] κύριος	נָאָמַר אֲלֹנֵן תְּהִוָּה :
Jr 2 ₁₉			λέγει [?] κύριος ὁ θεός σου	נָאָמַר אֲלֹנֵן תְּהִוָּה צְבָאֹת :
Jr 49 ₅			εἶπεν [Ø] κύριος	נָאָמַר אֲלֹנֵן תְּהִוָּה צְבָאֹת
Jr 50 ₃₁			λέγει [Ø] κύριος	נָאָמַר אֲלֹנֵן תְּהִוָּה צְבָאֹת
Jr 7 ₂₀			τάδε λέγει [Ø] κύριος	כָּלְאָמַר אֲלֹנֵן תְּהִוָּה
Jr 44 ₂₆			εἰπεῖν ζῇ κύριος κύριος	אָמַר סִירָאָלֵן תְּהִוָּה

	PHILON	LXX	BHS
Ez = 217			
Ez 12 ₁₀ , 13 ₂₀ , 14 ₆ , 20 ₃₉ , 21 ₃ , 22 ₃₁ , 23 _{28.46} , 26 _{15.19} , 28 _{12.25} , 29 ₁₉ , 30 _{10.13.22} , 31 ₁₅ , 33 _{25.27} , 34 _{2.10.17.20} , 35 ₃ , 36 _{2.3.5.13} , 37 ₂₁ , 38 _{3.10.17} , 39 ₂₅ = 33	τάδε λέγει κύριος κύριος	פֶּה אָמַר אֲדֹנֵי הָנָה	
Ez 6 _{3a} , 25 _{3a} , 36 _{4a} = 3		λόγον [Ø] κυρίου	דְּבָרָא אֲדֹנֵי הָנָה :
Ez 2 ₄ , 3 _{11.27} 5 _{5.7.8} , 6 _{3b.11} , 7 _{2.5} , 11 _{7.16.17} , 12 _{19.23.28a} , 13 _{3.8a.13.18} , 14 _{4.21} , 15 ₆ , 16 _{3.36.59} , 17 _{3.9.19.22} , 20 _{3a.5.27.30} , 21 _{29.31.33} , 22 _{19.28} , 23 _{22.32.35} , 24 _{3.6.9.21} , 25 _{3b.6.8.12.13.15.16} , 26 _{3.7} , 27 ₃ , 28 _{2.6.22} , 29 _{3.8.13} , 30 ₂ , 31 ₁₀ , 32 _{3.11} , 34 ₁₁ , 35 ₁₄ , 36 _{4b.6.22} , 37 _{5.9.12.19} , 38 ₁₄ , 39 _{1.17} = 78	τάδε λέγει [Ø] κύριος	פֶּה אָמַר אֲדֹנֵי הָנָה :	
Ez 46 ₁₆ , 47 ₁₃ = 2		τάδε λέγει [?] κύριος θεός	פֶּה-אָמַר אֲדֹנֵי הָנָה
Ez 44 _{6.9} , 45 _{9a.18} , 46 ₁ = 5		τάδε λέγει [?] κύριος ὁ θεός	פֶּה אָמַר אֲדֹנֵי הָנָה :
Ez 43 ₁₈		τάδε λέγει [?] κύριος ὁ θεός Ισραὴλ	כָּה אָמַר אֲדֹנֵי הָנָה
Ez 36 ₇		[Ø]	כָּה אָמַר אֲדֹנֵי הָנָה
Ez 5 ₁₁ , 11 _{8.21} , 12 _{25.28b} , 13 _{8b.16} , 14 _{11.14.16.18.20.23} , 15 ₈ , 16 _{8.14.19.23.30.43.48.63} , 17 ₁₆ , 18 _{3.9.23.30.32} , 20 _{3b.31.33.36.44} , 22 ₁₂ , 23 ₃₄ , 24 ₁₄ , 25 ₁₄ , 26 _{5.14} , 28 ₁₀ , 30 ₆ , 32 ₁₄ , 33 ₁₁ , 34 ₃₀ , 35 ₁₁ , 38 ₂₁ , 39 _{5.10.13.20} , 43 ₂₇ = 51	λέγει [Ø] κύριος	נָאָם אֲדֹנֵי הָנָה	
Ez 20 ₄₀ , 21 _{12.18} , 22 ₃₁ , 26 ₂₁ , 29 ₂₀ , 31 ₁₈ , 32 _{8.16.31.32} , 34 _{8.15.31} , 35 ₆ , 36 _{14.15.32.33.37} , 38 ₁₈ , 39 _{8.29} = 23	λέγει κύριος κύριος	נָאָם אֲדֹנֵי הָנָה	
Ez 45 _{9b.15} , 47 ₂₃ , 48 ₂₉ = 4		λέγει [?] κύριος θεός	נָאָם אֲדֹנֵי הָנָה :
Ez 43 ₁₉ , 44 _{12.15.27} = 4		λέγει [?] κύριος ὁ θεός	נָאָם אֲדֹנֵי הָנָה :
Ez 8 ₁		[Ø] κυρίου	אֲדֹנֵי הָנָה :
Ez 37 ₃		[Ø] κύριε	אֲדֹנֵי הָנָה
Ez 9 ₈		οἴμμοι [Ø] κύριε	אֲהָה אֲדֹנֵי הָנָה
Ez 11 ₁₃		οἴμμοι οἴμμοι [Ø] κύριε	אֲהָה אֲדֹנֵי הָנָה
Ez 21 ₅		μηδαμῶς κύριε κύριε	אֲהָה אֲדֹנֵי הָנָה
Ez 4 ₁₄		μηδαμῶς [?] κύριε θεὸς τοῦ Ισραὴλ	אֲהָה אֲדֹנֵי הָנָה
Ez 13 ₉ , 23 ₄₉ , 24 ₂₄ = 3		ἐγὼ [Ø] κύριος	אֲנִי אֲדֹנֵי תְּנָה :
Ez 28 ₂₄ , 29 ₁₆ = 2		ἐγὼ εἰμι [Ø] κύριος	אֲנִי אֲדֹנֵי הָנָה :
Ez 36 ₂₃		[ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος] [Ø]	[פִּיאֲנִי הָנָה] נָאָם אֲדֹנֵי הָנָה
Am = 20			
Am 1 ₈ , 7 ₆ / + Am 8 _{3.11} = 4		λέγει [Ø] κύριος / λέγει [Ø] κύριος	אָמַר אֲדֹנֵי הָנָה / נָאָם אֲדֹנֵי הָנָה
Am 7 _{4b}		ἐν πυρὶ [Ø] κύριος	בְּאָשׁ אֲדֹנֵי הָנָה
Am 4 ₂ / 6 ₈ = 2		ὁμνύει [Ø] κύριος ὥμοσεν [Ø] κύριος	נְשָׁבָע אֲדֹנֵי הָנָה
Am 3 _{7.8} = 2		[?] κύριος ὁ θεός	אֲדֹנֵי הָנָה
Am 9 ₈		οἱ ὄφθαλμοι [?] κυρίου τοῦ θεοῦ	עַנְנִינוּ אֲדֹנֵי הָנָה
Am 3 ₁₁		τάδε λέγει [?] κύριος ὁ θεός	כָּה אָמַר אֲדֹנֵי הָנָה
Am 4 ₅ , 8 ₉ = 2		λέγει [?] κύριος ὁ θεός	נָאָם אֲדֹנֵי הָנָה
Am 5 ₃		τάδε λέγει κύριος κύριος	כָּה אָמַר אֲדֹנֵי הָנָה
Am 7 _{1.4a} , 8 ₁ = 3		οὗτος ἔδειξέν μοι [Ø] κύριος	כָּה γέρανִי אֲדֹנֵי הָנָה
Am 3 ₁₃		λέγει [?] κύριος ὁ θεός ὁ παντοκράτωρ	נָאָם אֲדֹנֵי הָנָה בְּאָבוֹת :
Am 7 _{2.5} = 2		κύριε κύριε	אֲדֹנֵי הָנָה
div. proph. = 3			
Ab 1		[?] κύριος ὁ θεός	אֲדֹנֵי הָנָה
Mi 1 ₂		καὶ ἔσται [Ø] κύριος ἐν ὑμῖν	וְיַהְיֵ אֲדֹנֵי יְתָנֵה בְּכֶם

	PHILON	LXX	BHS
So 1 ₇		εὐλαβεῖσθε ἀπὸ προσώπου [?] κυρίου τοῦ θεοῦ	בְּסַמְכֵנִי אֲלֹנִי יְהוָה
[ou] [יְהוָה אֲלֹנִי] = 5			
Ha 3 ₁₉		[?] κύριος ὁ θεὸς δύναμις μου	יְהוָה אֲלֹנִי חִילֵי
Ps 68 ₂₁		καὶ τοῦ κυρίου κυρίου αἱ διέξοδοι τοῦ θανάτου	וְלֹתָרָה אֲלֹנִי לְפָנֶת תֹּצְאֹת :
Ps 109 ₂₁		καὶ σύ κύριε κύριε ποίησον μετ' ἐμοῦ ἔλεος	וְאַתָּה תְּהִלָּה אֲלֹנִי עֲשָׂה-אָתָּה
Ps 140 ₈		κύρια κύριε δύναμις τῆς σωτηρίας μου	בְּתָם אֲלֹנִי עַז יְשׁוּעָתִי
Ps 141 ₈		ὅτι πρὸς σέ κύριε κύριε οἱ ὀφθαλμοί μου	כִּי אֲלֹנִיקוּ בְּתָם אֲלֹנִי עַיִן

Le mot δεσπότης dans la LXX = 23x

Philon cite 23x la LXX où le mot δεσπότης correspond à l'hébreu = אֲדֹנִי 7x ; אֲדֹן 5x ; אֲלֹהִים 3x ; יְהוָה 3x ; אִישׁ 1x ; מֶשֶׁךְ 1x ; 1x et 1x Αδωναι en 1 Sa 1:11, qui correspond à l'hébreu : ?? (peut-être le tétragramme ??)

וַיֹּאמֶר אֶבְרָם אֶלְעָזֶר מִהְתִּפְנֵלְיָה וְאֶנְכִּי הַלְּקֵחַ עַרְיוֹן וְכָדְמָשָׁק בַּיּוֹתְךָ הוּא דָמָשָׁק אֶלְיעָזֶר : (Ge 15:2)

LXX λέγει δὲ Αβραμ δέσποτα τί μοι δώσεις ἐγὼ δὲ ἀπολύτων αἰτεῖνος ὁ δὲ νιός Μασεκ τῆς οἰκογενεῖς μου οὗτος Δαμασκὸς Ελιεζέρ
DRB Et Abram dit : Seigneur Éternel, que me donneras-tu ? Je m'en vais sans enfants, et l'héritier de ma maison, c'est Éliezer de Damas.

וַיֹּאמֶר אֶלְעָזֶר כִּי אִירְשֶׁנָּה : (Ge 15:8)

LXX εἶπεν δέ δέσποτα κύριε κατὰ τί γνώσομαι ὅτι κληρονομήσω αὐτήν
DRB Et il dit : Seigneur Éternel, à quoi connaîtrai-je que je le posséderai ?

וַיֹּאמֶר לֹא כִּי אָגִי שָׁרָצָבָא־תְּגַנֵּה עֲתָה בָּאתִי : (Jos 5:14)

LXX ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ἐγὼ ἀρχιστράτηγος δυνάμεως κυρίου νῦν παραγέγονα
καὶ Ἰησοῦς ἔπεισεν ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν καὶ εἶπεν αὐτῷ δέσποτα τί προστάσσεις τῷ σῷ οἰκέτῃ
DRB Et il dit : Non, car c'est comme chef de l'armée de l'Éternel que je suis venu maintenant.
Et Josué tomba sur sa face contre terre, et lui rendit hommage, et lui dit : Qu'est-ce que mon Seigneur dit à son serviteur ?

אָשָׁר אִזְרָאֵל קָצֵין שְׂעִיר וּמְשֻׁלָּח : (Pr 6:7)

LXX ἐκείνῳ γὰρ γεωργίου μὴ ὑπάρχοντος μηδὲ τὸν ἀναγκάζοντα ἔχων μηδὲ ὑπὸ δέσποτην ὄν
DRB Elle qui n'a ni chef, ni surveillant, ni gouverneur,

עֲבָד־מִשְׁלֵיל וּמְשֻׁלָּח בֵּין מַבְשִׁלְךָ : (Pr 17:2)

וּבְתוֹךְ הַמִּלְחָמָה נִמְלָא : (Pr 17:2)

εν δὲ ἀδελφοῖς διελεῖται μέρη
et il aura part à l'héritage au milieu des frères.

LXX οἰκέτης νοήμων κρατήσει δεσποτῶν¹ ἀφρόνων
DRB Un serviteur sage gouvernera le fils qui fait honte,

עַשְׁר בְּרַשִׁים יְמָשָׁול : (Pr 22:7)

וְעָבֵד לֹזָה לְאִישׁ מְלָא : (Pr 22:7)

καὶ οἰκέται ιδίοις δέσποταις δανιοῦσιν
et celui qui emprunte est serviteur de l'homme qui prête.

וּבָטַח בִּיהָה יִשְׁאָבָב : (Pr 29:25)

LXX φοβηθέντες καὶ αἰσχυνθέντες ἀνθρώπους ὑπεσκελίσθησαν ὁ δὲ πεποιθώς ἐπὶ κύριον εὐφρανθήσεται
ἀσέβεια ἀνδρὶ δίδωσιν σφάλμα ὃς δὲ πέποιθεν ἐπὶ τῷ δέσποτῇ σωθήσεται
DRB La crainte des hommes tend un piège,
mais qui se confie en l'Éternel est élevé dans une haute retraite.

LXX μὴ παραδῷς οἰκέτην εἰς χεῖρας δέσπότου
DRB N'accuse pas un serviteur auprès de son maître,

אַל־פְּלִשְׁׁן עָבֵד אַל־(אֶלְעָזֶר) : (Pr 30:10)

μήποτε καταράσηται σε καὶ ἀφανισθῆς
de peur qu'il ne te maudisse, et que tu n'en portes la peine.

LXX οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ ἐγὼ δεηθήσομαι κυρίου
DRB Mais moi je rechercherai Dieu,

κύριον δὲ τὸν πάντων δέσποτην ἐπικαλέσομαι
et devant Dieu je placeraï ma cause, -

אוּמָם אָנָי אַדְרָשׁ אַל־אָל : (Jb 5:8)

LXX καὶ νῦν δέσποτα κύριε λαβὲ τὴν ψυχήν μου ἀπ' ἔμοι
DRB et maintenant, Éternel, je t'en prie, prends-moi ma vie,

וְעַתָּה הָנָה קְהֻנָּא אֶת־נְפָשִׁי מְאַגֵּני : (Jon 4:3)

כִּי עֹז מְנֻחִי מְהֻנִּי : (Jon 4:3)

οὐτὶ καλὸν τὸ ἀποθανεῖν με ἢ ζῆν με
car mieux me vaut la mort que la vie.

LXX διὰ τοῦτο τάδε λέγει ὁ δέσποτης κύριος σαβαθώ

οὐαὶ οἱ ισχύοντες Ισραὴλ οὐ πάντεται γάρ μου ὁ θυμὸς ἐν τοῖς ὑπεναντίοις καὶ κρίσιν ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου ποιήσω
DRB C'est pourquoi le Seigneur, l'Éternel des armées, le Puissant d'Israël, dit :

Ha ! je me satisferai en mes adversaires, et je me vengerai de mes ennemis ;

כִּי הָגָה הָאָדוֹן הָנָה צְבָאֹת מִסִּיר מִירוֹשָׁלָם וּמִיהוֹרָה : (Is 3:1)

מְשֻׁעָן וּמְשֻׁעָנה כָּל מְשֻׁעָן־קָהָם וְכָל מְשֻׁעָן־מְמִימִים :

LXX ιδοὺ δὴ ὁ δέσποτης κύριος σαβαθώ ἀφελεῖ ἀπὸ τῆς Ιουδαίας καὶ ἀπὸ Ιερουσαλήμ
ισχύοντα καὶ ισχύουσαν ισχὺν ἄρτου καὶ ισχὺν ὄνδατος

DRB Car voici, le Seigneur, l'Éternel des armées, tête de Jérusalem et de Juda
le soutien et l'appui, tout soutien de pain et tout soutien d'eau,

¹ En Pr 17:2, le verbe hébreu יְמַשֵּׁל correspond au grec κρατήσει et le complément בֵּין en prend la nuance de "fils" (de "despotê").

(Is 10:33) הַגָּהַת אֶלְלוֹן יְהוָה אֲכֹזֶת מִשְׁעֵר פָּאָה בְּמִעֵדָא
וְרַמְּיָה כְּקָוְמָה גָּדוֹלָים וְגָבְּרִים יְשַׁפֵּלּוּ:

LXX iδοὺ γὰρ ὁ δεσπότης κύριος σαβαωθ συνταράσσει τοὺς ἐνδόξους μετὰ ἵσχυος
καὶ οἱ ύψηλοι τῇ ὕβρει συντριβήσονται καὶ οἱ ψυγῆλοι ταπεινωθήσονται
DRB Voici, le Seigneur, l'Éternel des armées, abat les hautes branches avec violence,
et ceux qui sont grands de stature seront coupés, et ceux qui sont élevés seront abaissés ;

(Jr 1:6) נָאָמֵר אֱלֹהִים אֶלְלוֹן הַגָּהַת לְאַדְנִיעָתִי דָּבָר כִּי־נָעָר אָנֹכִי :

LXX καὶ εἶπα ὡς δέσποτα κύριε iδοὺ οὐκ ἐπίσταμαι λαλεῖν
DRB Et je dis : Ah, Seigneur Éternel ! voici, je ne sais pas parler ; car je suis un enfant.

(Jr 4:10) נָאָמֵר אֱלֹהִים אֶלְלוֹן הַגָּהַת כִּי־שָׁאַת לְצַדְקָתְךָ וְלִירוֹשָׁלָם לְאַמְּרָת שְׁלֹום יְהִי לְךָ
וְנִגְעַת חָרֶב עַד־הַגְּנָפֵשׁ :

LXX καὶ εἶπα ὡς δέσποτα κύριε ἄρα γε ἀπατῶν ἡ πάτησας τὸν λαὸν τοῦτον καὶ τὴν Ιερουσαλημ λέγων εἰρήνη ἔσται ὑμῖν
καὶ ιδοὺ ἥψατο ἡ μάχαιρα ἔως τῆς ψυχῆς αὐτῶν
DRB Et je dis : Ah, Seigneur Éternel ! certainement tu as bien trompé ce peuple et Jérusalem, en disant : Vous aurez la paix ! ...
et l'épée est venue jusqu'à l'âme.

(Jr 15:11) אָמֵר יְהֹוָה אֶל־לְאָהָרֶן (שְׁרֹוֹתָךְ) לְטוּב אָסְלָאוֹן הַפְּנִימָה בְּכָל־בָּרוּךְ וּבָעֵת צְרָה אֶת־הָאָיִב :

LXX γένοιτο δέσποτα κατευθυνόντων αὐτῶν
εἰ μὴ παρέστην σοι ἐν καιρῷ τῶν κακῶν αὐτῶν καὶ ἐν καιρῷ θλίψεως αὐτῶν εἰς ἀγαθὰ πρὸς τὸν ἐχθρόν
DRB L'Éternel dit : Si je ne te délivre pour le bien !
Si je ne fais venir au-devant de toi l'ennemi, au temps du malheur, et au temps de la détresse !

(Dn 3:37 ^{LXX}) ὅτι δέσποτα ἐσμικρύνθημεν παρὰ πάντα τὰ ἔθνη καὶ ἐσμεν ταπεινοὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ σήμερον διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν
(DnT 3:37 ^{BGT}) ὅτι δέσποτα ἐσμικρύνθημεν παρὰ πάντα τὰ ἔθνη καὶ ἐσμεν ταπεινοὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ σήμερον διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν

(Dn 9:8) יְהֹוָה לְנוּ בְּשַׁת הַפְּנִים לְמִלְכֵינוּ לְשֻׁרְינָנוּ וּלְאַבְמָנָנוּ אָשָׁר חָטָאתָנוּ לְךָ :

(Dn 9:8 ^{LXX}) δέσποτα ἡμῖν ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου καὶ τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν καὶ δυνάσταις καὶ τοῖς πατράσιν ἡμῶν
ὅτι ἡμάρτομέν σοι
(DnT 9:8 ^{BGT}) κύριε ἡμῖν ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου καὶ τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν καὶ τοῖς ἄρχουσιν ἡμῶν καὶ τοῖς πατράσιν ἡμῶν
οἵτινες ἡμάρτομέν σοι
(Dn 9:8 ^{DRB}) Seigneur, à nous la confusion de face, à nos rois, à nos princes, et à nos pères,
parce que nous avons péché contre toi.

(Dn 9:15) וְעַתָּה אֶלְלוֹן אָשָׁר הַצָּאָת אֶת־עֲדָת־אָרָץ מִצְרָיִם בֵּין דָּבָר וְנִתְעַשֵּׂל קָרְבָּן כִּי־יְמִין כִּי־יְמִין :

(Dn 9:15 ^{LXX}) καὶ νῦν δέσποτα κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ ἐξαγαγὼν τὸν λαὸν σου ἐξ Αἰγύπτου τῷ βραχίονί σου τῷ ὑψηλῷ
καὶ ἐποίησας σεαυτῷ ὄνομα κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἡμάρτομεν ἡγνοίκαμεν
(DnT 9:15 ^{BGT}) καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν ὃς ἐξήγαγες τὸν λαὸν σου ἐκ γῆς Αἰγύπτου ἐν χειρὶ κραταιᾶ
καὶ ἐποίησας σεαυτῷ ὄνομα ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη ἡμάρτομεν ἡνομήσαμεν
(Dn 9:15 ^{DRB}) -Et maintenant, Seigneur, notre Dieu, toi qui as fait sortir ton peuple du pays d'Égypte à main forte,
et qui t'es fait un nom, comme *il paraît* aujourd'hui: nous avons péché, nous avons agi méchamment !

(Dn 9:16) אֶלְלוֹן כְּכָל־צְדָקָה נִשְׁבְּרָא אֲפָתְךָ מִשְׁעֵר יְרוֹשָׁלָם כְּרִדְבָּשָׁךְ
כִּי בְּחִטְאָינָנוּ וּבְעֹנוּת אֲבָתָינוּ יְרוֹשָׁלָם כְּבָבְבָרָנוּ :

(Dn 9:16 ^{LXX}) δέσποτα κατὰ τὴν δικαιοσύνην σου ἀποστραφήτω ὁ θυμός σου καὶ ἡ ὄργη σου
ἀπὸ τῆς πόλεως σου Ιερουσαλημ ὅρους τοῦ ἀγίου σου
ὅτι ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ἡμῶν καὶ ἐν ταῖς ἀγνοίαις τῶν πατέρων ἡμῶν Ιερουσαλημ
καὶ ὁ δῆμός σου κύριε εἰς ὀνειδισμὸν ἐν πᾶσι τοῖς περικύκλῳ ἡμῶν
(DnT 9:16 ^{BGT}) κύριε ἐν πάσῃ ἐλεημοσύνῃ σου ἀποστραφήτω δὴ ὁ θυμός σου καὶ ἡ ὄργη σου
ἀπὸ τῆς πόλεως σου Ιερουσαλημ ὅρους ἀγίου σου
ὅτι ἡμάρτομεν καὶ ἐν ταῖς ἀδικίαις ἡμῶν καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν Ιερουσαλημ
καὶ ὁ λαός σου εἰς ὀνειδισμὸν ἐγένετο ἐν πᾶσιν τοῖς περικύκλῳ ἡμῶν
(Dn 9:16 ^{DRB}) Seigneur, selon toutes tes justices, que ta colère et ta fureur se détournent, je te prie,
de ta ville de Jérusalem, ta sainte montagne.
Car à cause des iniquités de nos pères, Jérusalem
et ton peuple sont en opprobre à tous ceux qui nous entourent.

(דנ 9:17 WTT) וְעַתָּה שְׁמָע אֶל־מִצְרָיִם וְאֶל־קָרְבָּן־יְהוָה :
וְהִכָּרֵפְנִיק עַל־מִצְרָיִם קָשַׁשׁ לְמַעַן אֶלְנִי :

(Dn 9:17^{LXX}) καὶ νῦν ἐπάκουσον δέσποτα τῆς προσευχῆς τοῦ παιδός σου καὶ ἐπὶ τὰς δεήσεις μου
καὶ ἐπιβλεψάτω τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ ἄγιον σου τὸ ἔρημον ἐνεκεν τῶν δούλων σου δέσποτα
(DnT 9:17^{BGT}) καὶ νῦν εἰσάκουσον κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν τῆς προσευχῆς τοῦ δούλου σου καὶ τῶν δεήσεων αὐτοῦ
καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸ ἅγιασμά σου τὸ ἔρημον ἐνεκέν σου κύριε
(Dn 9:17^{DRB}) Et maintenant, écoute, ô notre Dieu, la prière de ton serviteur et ses supplications,
et, pour l'amour du Seigneur, fais luire ta face sur ton sanctuaire désolé.

(דנ 9:19 WTT) אֶלְנִי שְׁמַעַה אֶלְנִי סֹלְחָה אֶלְנִי נְשִׁיבָה וְעַשָּׂה אֶל־תְּאַחֲרָה :
לְמַעַן אֶלְנִי כִּירְשָׁנָה בְּאֶלְעָרָךְ עַל־עַדְעָךְ :

(Dn 9:19^{LXX}) κύριε σὺ ἵλατευσον κύριε ἐπάκουσον καὶ ποίησον καὶ μὴ χρονίσης
ἐνεκα σεαυτοῦ δέσποτα ὅτι τὸ ὄνομά σου ἐπεκλήθη ἐπὶ τὴν πόλιν σου Σιων καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου Ισραὴλ
(DnT 9:19^{BGT}) κύριε εἰσάκουσον κύριε ἥλασθητι κύριε πρόσχες καὶ ποίησον μὴ χρονίσης
ἐνεκέν σου ὁ θεός μου ὅτι τὸ ὄνομά σου ἐπικέκληται ἐπὶ τὴν πόλιν σου καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου
(Dn 9:19^{DRB}) Seigneur, écoute ; Seigneur, pardonne ; Seigneur, sois attentif et agis ; ne tarde pas
à cause de toi-même, mon Dieu ; car ta ville et ton peuple sont appelés de ton nom.

(1 Sa 1:11) וְתַחַר רַקֵּר וְתֹאמֶר יְהֻנָּה צְבָאֹת אֱמֹרְאָה תְּרֹאָה בְּעַנְיִי אַמְּמָה :
זְכַרְמָנִי וְלֹא־תִשְׁחַח אֶת־אַמְּמָה בְּעַנְיִי אַמְּמָה :
וְנִמְתַּחֲיוּ לְיְהֻנָּה כְּלִי־מִמְּסִיּוֹן :
וְמוֹנָה לְאַנְעָלָה עַל־רָאָשׁוֹ :

LXX καὶ ηὗξατο εὐχὴν κυρίῳ λέγοντα **[Ἄδωνα]** κύριε ελωαὶ σαβαωθ ἐὰν ἐπιβλέπων ἐπιβλέψῃς ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης σου
καὶ μνησθῆς μου καὶ δῆς τῇ δούλῃ σου σπέρμα ἀνδρῶν
καὶ δώσω αὐτὸν ἐνώπιόν σου δοτὸν ἔως ἡμέρας θανάτου αὐτοῦ
καὶ οἶνον καὶ μέθυσμα οὐ πίεται καὶ σίδηρος οὐκ ἀναβήσεται ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ
DRB Et elle fit un vœu, et dit : **Éternel des armées** ! si tu veux regarder à l'affliction de ta servante,
et si tu te souviens de moi et n'oublies pas ta servante, et que tu donnes à ta servante un enfant mâle,
je le donnerai à **l'Éternel** pour tous les jours de sa vie ;
et le rasoir ne passera pas sur sa tête.

L'expression "δεσπότης ὁ κύριος" chez Philon

Legum allegoriarum 1:95-96

(Leg 1:95-96) εἰκότως οὖν τῷ γηνίῳ νῷ μήτε φαύλῳ ὄντι μήτε σπουδαίῳ ἀλλὰ μέσῳ τὰ νῦν ἐντέλλεται καὶ παραινεῖ. ἡ δὲ παραίνεσις γίνεται δι’ ἀμφοτέρων τῶν κλήσεων καὶ τοῦ κύριον καὶ τοῦ θεοῦ, “ἐνετείλατο” γάρ “κύριος ὁ θεός” [Ge 2:16], ἵνα εἰ μὲν πείθοιτο ταῖς παραινέσεσιν, ὑπὸ τοῦ θεοῦ εὐεργεσιῶν ἀξιωθείη, εἰ δὲ ἀφηνιάζοι, ὑπὸ τοῦ κύριον ὡς δεσπότου καὶ ἔξουσίαν ἔχοντος σκορακίζοιτο.

(1:96) διόπερ καὶ ὅτε ἐκβάλλεται τοῦ παραδείσου, τὰς αὐτὰς κλήσεις παρεύληφε, λέγει γάρ “καὶ ἔξαπέστειλεν αὐτὸν κύριος ὁ θεός ἐκ τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς, ἐργάζεσθαι τὴν γῆν, ἐξ ἣς ἐλήφθη” [Ge 3:23], ἵνα, ἐπεὶ καὶ ὡς δεσπότης ὁ κύριος καὶ ὡς εὐεργέτης ὁ θεός ἐνετέλλετο, πάλιν ὡς ἀμφότερα ὥν τὸν παρακούσαντα τιμωρῆται· δι’ ὧν γάρ προοῦτρεπε δυνάμεων, διὰ τούτων τὸν ἀπειθοῦντα ἀποπέμπεται.

(Leg 95-96) C'est donc tout naturellement que [Dieu] donne des commandements et des exhortations à un esprit terrestre qui n'est ni mauvais ni bon mais à mi-chemin entre les deux. Pour renforcer l'exhortation, les deux titres divins sont employés, à la fois "Seigneur" et "Dieu", car [il est dit] "le Seigneur Dieu a ordonné" [Ge 2:16]. C'est afin que, s'il obéit aux exhortations, il soit jugé digne par Dieu de ses bienfaits ; mais afin que, s'il se rebelle, il soit chassé par le Seigneur comme Maître qui a autorité [sur lui].

(96) C'est encore pour cette raison que lorsqu'il est chassé du jardin, [l'écrivain sacré] redit les mêmes titres : "Et le Seigneur Dieu le renvoya du jardin de délices pour travailler la terre, d'où il avait été pris" [Ge 3: 23]. C'est ainsi que, puisque comme Maître, le Seigneur et comme comme Bienfaiteur Dieu, Il lui avait donné ses commandements, il pouvait maintenant, sous ces deux rapports, le châtier pour avoir désobéi à ces commandements ; car ainsi, par la même puissance par laquelle il l'avait exhorté, il le bannit aussi maintenant qu'il désobéit.

De sobrietate 1:55

(Sob 55) μήποτε δὲ καὶ ἐπιδαιψιλεύεται τὰ τῶν δωρεῶν· τοῦ μὲν γὰρ αἰσθητοῦ κόσμου δεσπότης καὶ εὐεργέτης ἀνείρηται διὰ τοῦ κύριος καὶ θεός, τοῦ δὲ νοητοῦ ἀγαθοῦ σωτῆρ καὶ εὐεργέτης αὐτὸ μόνον, οὐχὶ δεσπότης ἢ κύριος φίλον γὰρ τὸ σοφὸν θεῷ μᾶλλον ἢ δοῦλον.

(55) Ne peut-on pas dire même que ces dons sont répandus sur lui avec abondance ? Car le maître et le bienfaiteur du monde, perceptible par les sens extérieurs, est appelé par ces appellations Seigneur et Dieu. Quant au bien qui est sensible à l'intelligence, il est simplement appelé sauveur et bienfaiteur, et non maître ou seigneur. Car la sagesse est plus chère à Dieu que l'esclavage.

Quis rerum divinarum heres sit 1:22-23

(Her 22-23) ἀλλὰ σκόπει πάλιν, ὅτι εὐλαβείᾳ τὸ θαρρεῖν ἀνακέκραται. τὸ μὲν γὰρ “τί μοι δώσεις ;” [Ge 15:2] θάρσος ἐμφαίνει, τὸ δὲ "δέσποτα" εὐλάβειαν. εἰωθὼς δὲ χρῆσθαι μάλιστα διτταῖς ἐπὶ τοῦ αἰτίου προσρήσει, τῇ θεῷ καὶ τῇ κύριος, οὐδὲτέρων νῦν παρεύληφεν, ἀλλὰ τὴν δεσπότου, λίαν εὐλαβῶς καὶ σφόδρα κυρίως· καίτοι συνώνυμα ταῦτ’ εἶναι λέγεται, κύριος καὶ δεσπότης.

23 ἀλλ’ εἰ καὶ τὸ ὑποκείμενον ἐν καὶ ταῦτὸν ἔστιν, ἐπινοίαις αἱ κλήσεις διαφέρουσι· κύριος μὲν γὰρ παρὰ τὸ κῦρος, ὃ δὴ βέβαιον ἔστιν, εἴρηται, κατ’ ἐναντιότητα ἀβεβαίου καὶ ἀκύρου, δεσπότης δὲ παρὰ τὸν δεσμόν, ἀφ’ οὗ τὸ δέος οἷμα ὕστε τὸν δεσπότην κύριον εἶναι καὶ ἔτι ὠσανεὶ φοβερὸν κύριον, οὐ μόνον τὸ κῦρος καὶ τὸ κράτος ἀνημμένον ἀπάντων, ἀλλὰ καὶ δέος καὶ φόβον ἰκανὸν ἐμποιῆσαι, τάχα μέντοι καὶ ἐπειδὴ τῶν ὅλων δεσμός ἔστι συνέχων αὐτὰ ἄλυτα καὶ σφίγγων διαλυτὰ ὄντα ἐξ ἔαυτῶν.

(Her 22-23) VI. Observe d'autre part que cette assurance est mêlée de respect. Les mots "Que me donneras-tu ?" [Ge 15:2] révèlent la hardiesse, celui de "Maître" montre le respect. L'Écriture a l'habitude d'employer de préférence deux noms pour désigner celui qui est la Cause : "Dieu" et "Seigneur" ¹; ici elle ne prend ni l'un ni l'autre ; elle dit "Maître", ce qui est très respectueux et parfaitement approprié. Sans doute considère-t-on les deux mots "Seigneur" et "Maître" comme synonymes ;

(23) cependant, si leur substrat est une seule et même réalité, les appellations mettent l'accent sur des spectres différents :

"Seigneur" (κύριος, 'kurios') vient du mot "force" (κῦρος, 'kyros'), c'est-à-dire ce qui est ferme ; cela s'oppose à ce qui manque de fermeté et de force (ἀκύρος) ;

"Maître" (δεσπότης, 'despotēs') vient du mot "lien" (δεσμός, 'desmos') d'où vient aussi, je pense, le mot "crainte" (δέος, 'déos') ; le "Maître" est un "Seigneur", mais en plus, il est pour ainsi dire un seigneur redoutable ² : non seulement il étend sur toutes choses sa "force" (κῦρος, 'kyros'), et sa puissance, mais il est de plus capable [hicanos] de faire naître la crainte (δέος, 'déos') et la peur ; peut-être aussi ce nom lui vient-il de ce qu'il est le "lien" (δεσμός, 'desmos') de l'univers, tenant ensemble ce qui, de soi-même, se déferait, resserrant ce qui se dissoudrait. ³

¹ Sur les noms des deux Puissances ("dunameis") les plus vénérables 'de Dieu, cf. § 166 et *introd.* p. 101. Sur le rapprochement de κύριος et de δεσπότης, cf. *Mutat.* 19, *Sobr.* 55, etc.

² L'assonance κύριος - κῦρος se retrouve en *Somm.* I:29 et *Spec.* I:30. Même relation entre εὐλαβεῖσθαι et le Seigneur "redoutable" en *Gig.* 47, *Mutat.* 24, *Somn.* I:163, etc.

³ Le rôle de lien est habituellement celui du Logos divin : *Introd.* p. 72 (cf. § 188).

De mutatione nominum 1:19

(Mut 19) δικαιοὶ γὰρ τῶν μὲν φαύλων λέγεσθαι κύριος καὶ δεσπότης, τῶν δὲ ἐν προκοπαῖς καὶ βελτιώσεσι θεός, τῶν δὲ ἀρίστων καὶ τελειοτάτων ἀμφότερον, κύριος ὁμοῦ καὶ θεός. αὐτίκα γέ τοι ἔσχατον ὅρον ἀσεβείας ιδρυσάμενος τὸν Φαραὼν κύριον καὶ θεὸν τούτου οὐδέποτε προσεῖπεν ἔαυτόν, ἀλλὰ τὸν σοφὸν Μωυσῆν λέγει γάρ· "ἴδοὺ δίδωμί σε θεὸν Φαραὼν" [Ex 7:1], κύριον δὲ ὀνόμασε πολλαχοῦ τῶν οὐπ' αὐτοῦ χρησθέντων.

(19). En effet, il veut en toute justice qu'à l'égard des méchants on l'appelle le Seigneur et maître absolu ; à l'égard de ceux qui sont en progrès et en voie d'amélioration, Dieu ; à l'égard des meilleurs et des parfaits, l'un et l'autre à la fois, Seigneur et Dieu¹. Et de fait, ayant par exemple établi Pharaon comme la limite extrême de l'impiété, il ne s'est jamais déclaré lui-même [son Seigneur et] son Dieu ; c'est le sage Moïse qu'il a déclaré tel – puisqu'il lui dit : "Vois, je te donne comme Dieu à Pharaon" [Ex 7:1] –, mais il prend le nom de Seigneur en plusieurs passages de ses oracles.

[Voir aussi, mais moins significatifs, Che 119, Gig 45 et Gai 286]

---

¹ C'est le "Seigneur" qui se montre, car seule une puissance peut être accessible à l'homme. Mais la Parole (le Logos), qui est l'interprète de Dieu, fait savoir à l'homme parvenu à une certaine étape du progrès mystique que le nom qu'il aura à invoquer n'est plus Seigneur mais Dieu, nom de la Puissance créatrice. Il n'est pas dit qu'elle est vue ; elle est annoncée. En sa Puissance royale l'Être est plus visible, et en elle l'accès à la bonté du Créateur se révèle. La Loi qui châtie conduit au seuil où se fait entendre la promesse de la loi d'Amour. Les âmes parfaites comprennent l'ensemble de cette économie divine ; aussi l'Être est-il pour elles et Seigneur et Dieu.

Le mot "κύριος" dans les dictionnaires de grec ancien

Le mot κύριος "Kurios" dans le Lust-Eynikel-Hauspie, A Greek-English Lexicon of the Septuagint (LEH)¹

5410 κύριος

κύριος, ἄ, ὁν⁺ - A 0-0-0-0-2-2

1 Mc 8,30; 4 Mc 1,19

valid, lawful, established [valide, licite, établi] 1 Mc 8,30 ;

κυριώτατος *principal, most essential of, most important of [principal, le plus essentiel de, le plus important de]* 4 Mc 1,19

κύριος, -ου⁺ - N2M 1903-2443-2047-1326-872-**8591**

Gn 2,8.15.16.18.22

Lord (designating God) [Seigneur (désignant Dieu)] Is 40,5;

master, lord [maître, seigneur] (opp. of δοῦλος) [opp. à esclave] Jg 19,11 ;

lord [seigneur] (of husband) [mari] Gn 18,12; *id.* (of father) [père] Gn 31,35;

my lord, sir [monseigneur, monsieur] Gn 23,6 ;

owner [propriétaire] Ex 21,29 ;

κύριε πάτερ. *Lord father (as terms of respect) [Seigneur père (en termes de respect)]* Sir 23,1 ;

ό κύριος τῆς οἰκίας. *master of the house, head of the family [maître de maison, chef de famille]* Ex 22,7 ;

κύριος ὁ Θεός. *the Lord God [le Seigneur Dieu]* Gn 2,8 ;

κύριος κύριος. *the Lord God (rendition of אֱלֹהִים יְהוָה)* [le Seigneur Dieu (pour rendre אֱלֹהִים יְהוָה)] Ez 20,39

*Dn^{LXX} πρόσταγμα τῇ γῇ *ordinance for the world [ordonnance pour le monde]* ? corr. πρόσταγμα πιπὶ for [pour] MT דְבַר יְהוָה word of the Lord [parole du Seigneur] (TH TH transcription of יְהוָה), cpr. λόγος κυρίου DnTh 9,2 ;

*Nm 31,3 ἔναντι κυρίου. *before the Lord [devant le Seigneur]* - לִיהוָה for [pour] MT MT לִיהוָה and they will be [et ils seront], or [ou] לְצָבָאָה before the Lord [devant le Seigneur] for [pour] MT לְצָבָא for an army, for war[pour une armée, pour la guerre] ;

*Dt 32,4 κύριος *the Lord [le Seigneur]-יְהוָה* ? for [pour] MT אֱלֹהִים he [lui, il] ;

*1 Sm 17,32 τοῦ κυρίου μου. *of my lord [de mon seigneur]-אֱלֹהִים* for [pour] MT מֶלֶךְ of man [d'un homme] ? ;

Cf. BAUDISSIN 1929, 1-602.1-316.1-710.1-228 ; BICKERMAN 1976, 159-160 ; CERFAUX 1931^a= 1954, 113-136; 1931^b=1954, 137-172; 1957, col. 200-228 ; HAGEDORN 1980, 165-177 ; HANHART 1967, 38-64 (esp. 57-63) ; HARL 1986^a, 47.49-52. 67.169.205.265 ; HORSLEY 1989, 74 ; KILPATRICK 1968=1990, 207-212; 1973=1990, 216-222 ; LE BOULLUEC 1989, 41.338-339. 377-378 ; LEE, J. 1983, 83 ; LLEWELYN 1992, 176 (n. 193) ; LUST 1968, 482-488; 1996, 138-145 ; MONTEVECCHI 1957^a, 48-49 ; PIETERSMA 1984, 85-101 ; SPICQ 1982, 415-424 ; SUÑOL 1965, 39-54 ; WALTERS 1973, 40.61.110.142.160.249.251.259.260.316 ; WEVERS 1990, 30.70.73.97.100. 118.141.206.305. 308.312.346.367.384.389.552.557; 1993, 391 ; → NIDNTT; TWNT

Légende : ⁺ (ajouté au lemme) = ce mot est aussi attesté dans le NT

* (devant une référence) indique une différence entre les textes grec et hébreu avec la correction possible

- (devant un mot hébreu) : le traducteur a sans doute lu ou voulu lire ce mot à la place de celui du texte massorétique
Abréviations grammaticales :

A = Adjectif ;

N2M = Nom, 2e déclinaison, Masculin

¹ J. LUST, E. EYNIKEL, K. HAUSPIE, *Greek – English – Lexicon of the Septuagint*, (Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1992). Les mots en traduction française [ajoutés entre crochets] sont faits avec Google Translate.

Le mot κύριος "Kurios" dans la langue grecque classique
(d'après "Le" BAILLY¹ (Dictionnaire Grec-Français))

κύριος ["kurios"] -α, -ον [ū] : qui a autorité ou plein pouvoir, d'où :

A. En parlant de personnes :

- I. Qui est maître de,** génitif. Pindare *Pythiques* 2,106, etc. ; Eschyle *Agamemnon* 878 ; Platon *Les Lois* 700 d, etc. ; θανάτου, Platon *Critias* 120 d, qui a le droit de vie et de mort ; - avec l'*infinitif* Eschyle *Agamemnon* 104 ; Thucydide 4,18 ; κύριος ἀπολέσαι, σῶσαι δ' ἄκυρος, And. 30,12, tout-puissant pour perdre, impuissant pour sauver ; - ou avec un participe : κύριος ἦν πράσσων Ταῦτα, Thucydide 8,51, il était maître d'agir ainsi ; πριαμένους ἡ πωλοῦντας κυρίους εἶναι, Thucydide 5,34, être maîtres d'acheter et de vendre ; cf. Polybe 6,37,8, etc. ; - *absolu* : qui est le maître, qui a plein pouvoir, Platon *République* 429 b ; Aristote *Rhétorique* 2,24,9 ; - p. suite qui est le maître de, celui qu'une chose regarde, Sophocle *Ajax* 734, propre à, Sophocle *Oedipe Roi* 1453.

II. substantif ὁ κύριος :

1. maître, souverain, Eschyle *Les Choéphores* 658 ; Sophocle *Ajax* 734 ; *Oedipe Roi* 288, etc. en parlant des dieux ; - **dans les Livres saints et les écrivains ecclésiastiques** : le Seigneur, Dieu, **LXX** : Isaïe 32,2²
2. à Rome, l'empereur, **NT** : Ac 25:26.
3. maître de maison, chef de famille, Plutarque *Morales* 271 d ;
  - surtout au *vocatif*, titre honorifique de politesse "seigneur", "maître", analogue à notre "Monsieur", **NT** Jn 12:21, etc. ;
  - ἡ κυρία, maîtresse de maison, dame, Philémon (*Comique fragments* 4,65) ; Epictète *Enchiridion* 40 ;
  - au *vocatif* "maîtresse, Madame", Dion Cassius 48,44.
4. maître d'esclaves ou de domestiques, Aristophane *Plutus* 6 ; Ant. 120,1, etc. ; Aristote *Politique* 2,9,4 ; ὁ κύριος τίνος, Euripide *Andromaque* 558, le maître de qqn.
5. tuteur, curateur, Démosthène 1054,18, etc. ; Isée 59,26, etc.

B. en parlant de choses : qui est dominant, d'où :

1. qui a pleine autorité ;
  - *substantif* ἡ κυρία, pouvoir, autorité, **LXX** : Isaïe 40:10 ; Polybe 6,2,5, etc. ;
  - τὸ κύριον, Aristote *Politique* 3,10,1, le pouvoir dirigeant (dans un Etat) ;
  - τὰ κύρια, Démosthène 424,11, les autorités.
2. qui a sa force propre :
  - κυρία ἐκκλησία, Aristophane *Acharnenses* 19, l'assemblée par excellence, régulière, ordinaire, *par opposition* à σύγκλητος, celle où l'on vient par convocation ;
  - κύριος νόμος, Démosthène 700,8, loi en vigueur ;
  - κύριοι δίκαι, Euripides *Les Héraclides*. 143, jugements qui ont force de loi ;
  - κύριαι συνθῆκαι, Lysias 150,35, conventions qui ont toute leur force, c.à.d. ratifiées, confirmées ;
  - *particulièrement en parlant du temps*, fixé, marqué :
    - ἡ κύρια ἡμέρη, Hérodote. 5,50,93, le jour marqué ; ἐν ἡμέρᾳ, Eschyle *Les Suppliantes* 732, au jour fixé ; cf. κύριος μῆν, Pindare *Olympiques* 6,52, le mois marqué (celui de l'accouchement) ; τὸ κύριον, Eschyle *Agamemnon* 766, le moment décisif ; ἡ κυρία, Démosthène 511,22, le jour décisif, le terme, c.à.d. le jour du jugement ou du paiement.
3. par suite, capital, principal, le plus important, Platon *Convivium (le banquet)* 218 d, etc. ; Aristote *Histoire des Animaux* 3,2, etc.
  - joint à μέγιστος, Platon *Le Sophiste* 230 d ; Plutarque *Camille* 21 ;
  - à πρώτος, Théophraste *des Causes des Plantes* 1,1,1 ;
  - τὸ κυριώτατον, Attique. le point principal, le plus important.

C. terme de grammaire ou de rhétorique :

1. κύριον ὄνομα =
  - mot employé au sens propre, *par opposition* à l'*expression figurée*, τροπικὴ φράσις, Denys d'Halicarnasse *Lysias* 3 ;
  - ou mot courant ordinaire, *par opposition* à la γλῶττα, le mot insigne, rare, Aristote *Poétique* 21,4 ; 22,19 sq ; *Rhétorique* 3,2.
2. mot ou nom s'appliquant proprement à une personne, d'où nom propre, Plutarque *Morales* 747 c ; Hérodien 7,5,19. [+ *Comparatif* : -ώτερος et + *Superlatif* : -ώτατος.]³

¹ A. BAILLY, *Dictionnaire Grec – Français*, édition revue par L. SÉCHAN et P. CHANTERAINE, (Librairie Hachette, Paris 1950 ; 26ème édition 1963).

² La référence semble erronée ; il faudrait lire plutôt Is 33:2.

³ Pour le comparatif et le superlatif, les références littéraires données dans le Bailly (dont aucune n'est de la LXX ou de Philon) ne sont pas énumérées ici.

Les 75 occurrences de l'expression κύριος ο Θεός chez Philon avec la correspondance dans la LXX

74 fois = LXX κύριος ὁ θεὸς

1 fois = LXX [--] ὁ Θεός (en Lin 169, citant Ge 1:26)

dans LXX	Référence LXX	Référence chez Philon	Nb	
= κύριος ὁ Θεός	Ge 2 _{15.16.18} Ge 3 _{1.8b.9.14.23} Ge 4 _{15b.26b} Ge 5 _{29c} Ge 6 _{3a.5b.8.22} Ge 8 ₁₅ Ge 9 ₂₆ Ge 24 ₇ Ge 27 ₂₀ Ge 28 ₁₃ Ex 3 _{15a} Ex 8 ₂₂ Ex 13 ₁₁ Ex 20 ₂ (ou 20 ₅) Ex 23 ₁₉ Le 18 _{2.4.5} Le 19 _{10 à 37} Le 19 _{23.25} Nb 27 ₁₆ De 1 ₃₁ (ou 8 ₅ ?) De 4 _{1.4.7.29} De 6 ₁₀ De 8 _{2.5.14.18} De 10 ₂₀ ¹ De 12 _{5a.28b} De 13 ₅ De 14 _{1a} De 16 _{16.21} De 20 ₁ De 25 ₁₅ De 29 ₂₈ De 30 _{9b.20}	Leg 1: 53, 88 ; 90 ; Leg 2: 1 ; Leg 2: 53, 71, 106 ; Leg 3: 1 ; 49 ; 65, 107 ; Leg 1: 96 ; Fug 60, Pot 177 ; 138, 139 ; Pot 121, 122 ; Gig 19 ; Lin 24, Imm 20, 86 ; 104 ; Leg 3: 77 ; Leg 1: 95 ; Qge 2: 48 ; Sob 51 ; 58 ; Leg 3: 42 ; Sac 64, Imm 92, Ebr 120, Fug 169 ; Som 1: 159, 166, 173 ; Mut 12 ; Fug 18 ; Sac 89 ; Mut 23 ; Sac 72 ; Cng 86, 86, 86 ; Pla 137 ; Pla 95, 95 ; Pos 67 ; Agr 44 ; Vir 58 ; Som 1: 237 ? ; Mut 23 ; Fug 56 ; Mig 56 ; Fug 142 ; Fug 175 ; Cng 170 ; Som 1: 237, Qge 1: 55 ; Sac 55 ; 56 ; Mig 132 ; Som 1: 62 ; Mut 42 ; Mig 131 ; Lin 145, Spe 1: 318 ; Leg 3: 11 ; Leg 1: 48 ; Agr 78, Mig 62 ; Her 162 ; Che 16 ; Som 2: 175 ; Fug 58 (+ Pos 69 ?) ² ;	4 8 4 2 7 1 2 1 4 3	36
			1	5
			3	6
			3	3
			-	24
= [-] ὁ Θεός ³	Ge 1 ₂₆	Lin 169 ;	1	1

¹ Il faut ajouter ce cas aux 74 répertoriés par BibleWorks, car, en Mig_132, on lit : "κύριον" [γάρ φησι] "τὸν θεόν σου φοβηθήσῃ, etc." avec une incise de Philon (γάρ φησι) au milieu de la citation de De 10₂₀.

² En Pos 69, sans utiliser l'expression κύριος ὁ Θεός, Philon fait clairement allusion à De 30₂₀, où la Septante a ἀγαπᾶν κύριον τὸν θεόν σου [...] ὅτι τοῦτο ἡ ζωὴ σου... et la Bible hébraïque : זְהַלֵּךְ אַתָּה בְּבָבֶל □

³ En *Jin* 169, Philon écrit κύριος ὁ Θεὸς en citant Ge. 1,26, mais la LXX y a seulement ὁ Θεὸς.

Légende : # = l'expression "kurios ho theos"
y est incomplète ou absente chez Philon

"Kyrios ho theos" dans les citations bibliques de Philon

Référence	Texte Philon	Traduction	Texte LXX	Texte BHS
Ge 1 ₂₆	Lin 169	[-] εἶπε [γάρ φησι] κύριος ὁ θεός	[car dit Moïse] le Seigneur Dieu dit	καὶ εἶπεν [-] ὁ θεός
Ge 2 ₁₅	Leg 1:53 , 88	καὶ ἔλαβε κύριος ὁ θεός τὸν ἄνθρωπον	Le Seigneur Dieu prit l'homme	καὶ ἔλαβεν κύριος ὁ θεός
Ge 2 ₁₆₋₁₇	Leg 1:90	καὶ ἐνετείλατο κύριος ὁ θεός	Et le Seigneur Dieu commanda	καὶ ἐνετείλατο κύριος ὁ θεός
Ge 2 ₁₈	Leg 2:1	καὶ εἶπε κύριος ὁ θεός	Et le Seigneur Dieu dit	καὶ εἶπεν κύριος ὁ θεός
Ge 3 ₁	Leg 2:53, 71, 106	ῶν ἐποίησε κύριος ὁ θεός	que le Seigneur Dieu avait créées	ῶν ἐποίησεν κύριος ὁ θεός
Ge 3 _{8b}	Leg 3:1	ἀπὸ προσώπου κυρίου τοῦ θεοῦ	de la face du Seigneur Dieu	ἀπὸ προσώπου κυρίου τοῦ θεοῦ
Ge 3 ₉	Leg 3:49	καὶ ἐκάλεσε κύριος ὁ θεός	Et le Seigneur Dieu appela	καὶ ἐκάλεσεν κύριος ὁ θεός
Ge 3 ₁₄	Leg 3:65, 3:107	καὶ εἶπε κύριος ὁ θεός	Et le Seigneur Dieu dit	καὶ εἶπεν κύριος ὁ θεός
Ge 3 ₂₃	Leg 1:96	καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτὸν κύριος ὁ θεός	Et le Seigneur Dieu le renvoya	καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτὸν κύριος ὁ θεός
Ge 4 _{15b}	Fug 60, Pot 177	[-] ἔθετο κύριος ὁ θεός σημεῖον	Le Seigneur Dieu mit 1 signe	[καὶ] ἔθετο κύριος ὁ θεός
Ge 4 _{26b}	Pot 138, 139	τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ	le nom du Seigneur Dieu	τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ
Ge 5 _{29c}	Pot 121, 122	τῆς γῆς ἡς κατηράσατο κύριος ὁ θεός.	la terre que le Seigneur Dieu a maudite	τῆς γῆς ἡς κατηράσατο κύριος ὁ θεός :
Ge 6 _{3a}	Gig 19	[-] εἶπε [γάρ φησι] κύριος ὁ θεός	Car, dit Moïse, le Seigneur Dieu dit	καὶ εἶπεν κύριος ὁ θεός
Ge 6 ₅	Imm 20, 24	ἰδὼν [οὖν φησι] κύριος ὁ θεός	Le Seigneur Dieu donc, dit Moïse, vit	ἰδὼν δὲ κύριος ὁ θεός
Ge 6 ₇ #	Imm 20 / Lin 24	... ὁ θεός ... ὁ θεός ...	... Dieu ... Dieu ...	... θεός ... θεός ...
Ge 6 ₈	Imm 86	εὗρε χάριν ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ	Noé trouva grâce devant le Seigneur Dieu	εὗρεν χάριν ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ
	Imm 104	εὗρε χάριν [παρὰ] κυρίῳ τῷ θεῷ	Noé trouva grâce auprès du Seigneur Dieu	εὗρεν χάριν [ἐναντίον] κυρίου τοῦ θεοῦ
	Leg 3:77 (?)	Nœ χάριν εὑρεῖν ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ	Noé trouva grâce devant le Seigneur Dieu	(idem)
Ge 6 ₂₂	Leg 1:95	[-] ἐνετείλατο [γάρ] κύριος ὁ θεός	car le Seigneur Dieu commanda	ὅσα ἐνετείλατο [αὐτῷ] κύριος ὁ θεός
Ge 8 ₁₅	Qge 2:48	[-] εἶπεν [γάρ] κύριος ὁ θεός τῷ Νῷ	car le Seigneur Dieu dit à Noé	καὶ εἶπεν κύριος ὁ θεός τῷ Νῷ
Ge 8 _{21a} #	Cng 115	[-] ὥσφρανθι κύριος [-]	Le Seigneur respira	[καὶ] ὥσφρανθι κύριος ὁ θεός
Ge 9 ₂₆	Sob 51	εὐλογητὸς κύριος ὁ θεός Σήμ	Béni soit le Seigneur, le Dieu de Sem	εὐλογητὸς κύριος ὁ θεός τοῦ Σήμ
	Sob 58	εὐλογημένος κύριος ὁ θεός Σήμ	(idem)	(idem)
Ge 11 _{9b} #	Lin 1	... κύριος [-] ...	... le Seigneur ...	[-] ... θεός ...
Ge 24 ₇	Leg 3:42	κύριος ὁ θεός τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὁ θεός τῆς γῆς	le Seigneur, le Dieu du ciel et le Dieu de la terre	κύριος ὁ θεός τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὁ θεός τῆς γῆς
Ge 27 ₂₀	Sac 64 ² (+ 3)	ὁ παρέδωκε κύριος ὁ θεός		ὁ παρέδωκεν κύριος ὁ θεός σου
Ge 28 ₁₃	Som 1:3 #	ἐγώ εἰμι ³ [-] ὁ θεός Αβραὰμ ... καὶ ὁ θεός Ἰσαάκ	Je suis le Dieu d'Abraham ... et le Dieu d'Isaac	ἐγὼ [-] κύριος ὁ θεός Αβραὰμ ... καὶ ὁ θεός Ἰσαάκ
	+ 159, 166, 173	ἐγώ κύριος ὁ θεός Αβραὰμ ...	Je suis le Seigneur, le Dieu d'Abraham	ἐγὼ [-] κύριος ὁ θεός Αβραὰμ ...
				אני הָנָה אֱלֹהִים אֶת קְרָבָה כִּי
				אני הָנָה אֱלֹהִים אֶת קְרָבָה כִּי
				אַלְמָנָה יְצָהָק
				אני הָנָה אֱלֹהִים אֶת קְרָבָה כִּי

¹ (כֹּן) = abréviation pour "כֹּן כִּי" = "comme mentionné plus haut" (ou "cf. ci-dessus").

² Ge 27₂₀ est cité aussi en Imm 92 et Ebr 120.

³ En Ge 28₁₃ et très souvent dans le Pentateuque (cf. ci-dessous), on trouve les formules ἐγώ κύριος et ἐγώ εἰμι κύριος ; il vaudrait mieux toujours traduire de la même façon, par exemple la 1ère par "c'est moi (qui suis) le Seigneur" et la seconde par "Je suis le Seigneur" ; mais cette exigence n'est pas toujours respectée dans ce document. Voir aussi la remarque ^c à la fin de ce tableau.

Texte Philon

Traduction

Texte LXX

Texte BHS

<i>Ex 3_{15a}</i>	Mut 12	κύριος ὁ θεός [...] ¹	le Seigneur Dieu ...	κύριος ὁ θεός [τῶν πατέρων ὑμῶν, θεός] Αβραὰμ καὶ θεός Ισαακ καὶ θεός Ιακώβ [ἀπέσταλκέν με πρὸς ὑμᾶς]	אֱלֹהִים אֱלֹהִים [אֱבָתִים אֱלֹהִים] אֶלְקָנָה יַעֲקֹב [אֶלְקָנָה] שְׁנֵי אֶיכֶם [שְׁנֵי] זְהֻרְשֵׁמִי לְעֵד
<i>Ex 3_{15b}</i>	Mut 12	τοῦτο γάρ μου [φησίν] [-] ὄνομα αἰώνιον	c'est là mon nom [-] pour les siècles	τοῦτο [-] μού ἔστιν ὄνομα αἰώνιον	נָבָח לְדֹנוֹת אֱלֹהִינוּ [הָהָה] כִּי-נָבָח לְדֹנוֹת אֱלֹהִינוּ לְפָטָר רְחָמָם לְדֹנוֹת
<i>Ex 8₂₂</i>	Fug 18	θύσομεν κυρίῳ τῷ θεῷ [-]	nous sacrifierons au Seigneur Dieu	θύσομεν κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν	אָנָּני הָהָה [הָהָה] אָנָּני הָהָה
<i>Ex 13₁₁</i>	Sac 89	ώς ἀν εἰσαγάγῃ σε κύριος ὁ θεός σου	qd le Seigneur ton Dieu t'aura fait entrer	ώς ἀν εἰσαγάγῃ σε κύριος ὁ θεός σου	אָנָּני הָהָה [הָהָה] אָנָּני הָהָה
<i>Ex 13_{12a}</i> [#]	Sac 102-103	διανοίγον μήτραν, τὰ ἀρσενικά, τῷ κυρίῳ	tout [être] qui ouvre la matrice, les mâles, [sont] pour le Seigneur	διανοίγον μήτραν τὰ ἀρσενικά τῷ κυρίῳ	אָנָּני הָהָה [הָהָה] הָהָה
<i>Ex 13_{12b}</i> [#]	Sac 104	τὰ ἀρσενικά, [-] τῷ κυρίῳ.		τὰ ἀρσενικά ἀγύσσεις τῷ κυρίῳ	רְבִים לְתֹהוֹת הָהָה
<i>Ex 20₂</i>	Mut 23	ἐγώ [-] κύριος ὁ θεός σου	C'est moi le Seigneur, ton Dieu	ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεός σου	אָנָּני הָהָה [הָהָה] אָנָּני הָהָה
<i>Ex 23₁₉</i>	Sac 72	εἰς τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεού [-]	à la maison du Seigneur ton Dieu	εἰς τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεού σου	בֵּית יְהוָה אֱלֹהִיךְ בֵּית יְהוָה אֱלֹהִיךְ
<i>Le 18₁₋₂</i>	Cng 86	καὶ εἶπε κύριος ... ἐρεῖς πρὸς αὐτούς· ἐγώ κύριος ὁ θεός ὑμῶν.	Et le Seigneur dit ... tu leur diras : c'est moi qui suis le Seigneur votre Dieu	καὶ εἶπεν κύριος ... ² ... ἐρεῖς πρὸς αὐτούς ἐγώ κύριος ὁ θεός ὑμῶν	[...] וְאֶתְמָרָת אֶלָּם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךְ [...] ²
<i>Le 18₄</i>		ἐγώ κύριος ὁ θεός ὑμῶν	c'est moi qui suis le Seigneur votre Dieu	ἐγώ κύριος ὁ θεός ὑμῶν	אָנָּני הָהָה אֱלֹהֶיךְ
<i>Le 18₅</i>		ἐγώ κύριος ὁ θεός ὑμῶν	(idem)	ἐγώ κύριος ὁ θεός ὑμῶν	אָנָּני הָהָה ס : דֹנוֹת
<i>Le 19₁₀₋₃₇</i>	Pla 137	ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεός ὑμῶν ^M	Je suis le Seigneur votre Dieu	ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεός ὑμῶν	אָנָּני הָהָה אֱלֹהֶיךְ : יְהוָה אֱלֹהֶיךְ
<i>Le 19₂₃</i>	Pla 95 (2x)	γῆν ἦν κύριος ὁ θεός ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν	pays que le Seigneur, votre Dieu, vs donne	γῆν ἦν κύριος ὁ θεός ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν	[Ø] אָנָּני הָהָה
<i>Le 19₂₄</i> [#]	(+ Pla 117 ?)	... ἀγίος, αἱνετός τῷ κυρίῳ	saint, apte à la louange pour le Seigneur	... ἀγίος αἱνετός τῷ κυρίῳ	קָרְשָׁלְלָה לְדֹנוֹת ...
<i>Le 19₂₅</i>		... ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεός ὑμῶν	... Je suis le Seigneur votre Dieu	... ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεός ὑμῶν.	אָנָּני הָהָה אֱלֹהֶיךְ : אָנָּני הָהָה ...
<i>Le 26₁₂₋₁₃</i>	Sac 87	καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι λαός· ¹³ ἐγώ εἰμι κύριος. [-]	et vous serez mon peuple je suis le Seigneur	καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι λαός ¹³ ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεός ὑμῶν	וְאֶתְמָרָת לְעֵד : אָנָּני הָהָה אֱלֹהֶיךְ ¹³

Nb 27 ₁₆	Pos 67 / Agr 44 (+ Vir 58)	ἐπισκεψάσθω κύριος ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων	Que le Seigneur, le Dieu des esprits passe en revue	ἐπισκεψάσθω [-] κύριος ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων	הַיְלֹךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כִּי תָבִרְכֵנוּ
De 1 ₃₁ ?	Som 1:237	παιδεύσει σε κύριος ὁ θεὸς [-],	Le Seigneur Dieu t'instruira	έτροφοφόρησέν σε κύριος ὁ θεὸς σου	בְּנֵשׁ אֶת-הַנָּהָר אֱלֹהֵינוּ כִּי תָבִרְכֵנוּ
De 4 ₁	Mut 23	κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν	Le Seigneur Dieu de vos pères	κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν	יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲמַתְּמָם
De 4 ₄	Fug 56	οἱ προσκείμενοι κυρίῳ τῷ θεῷ [-], ζῆτε πάντες ἐν τῇ σήμερον	Vous qui êtes attachés au Seign ^{eur} Dieu, vous êtes tous vivants aujourd'hui	(ὑμεῖς δὲ) οἱ προσκείμενοι κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν ζῆτε πάντες ἐν τῇ σήμερον	וְאַתֶּם נָקְרְבָּלִים בִּיהְנָה אֱלֹהֵיכֶם חַיִם בְּלָכְם קִיּוֹם :
	Spe 1:31	οἱ προσκείμενοι τῷ ὄντι θεῷ [-] ζῶσι πάντες	ceux qui sont attachés au Dieu qui est sont tous vivants	οἱ προσκείμενοι κυρίῳ τῷ [-] θεῷ ὑμῶν ζῆτε πάντες	אַתֶּם נָקְרְבָּלִים בִּיהְנָה אֱלֹהֵיכֶם חַיִם בְּלָכְם קִיּוֹם
De 4 ₇	Mig 56	ώς κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν	comme [l'est] le Seigneur notre Dieu	ώς κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν	כִּי תָבִרְכֵנוּ אֱלֹהֵינוּ
De 4 ₂₉	Fug 142	[ἐπιστραφήσεθε πρὸς] κύριον τὸν θεόν ὑμῶν	vs vs tournez vers le Seign ^{eur} votre Dieu	[καὶ ζητήσετε ἐκεῖ] κύριον τὸν θεόν ὑμῶν	בְּקַשְׁתֶּם מִשְׁעָם אֶת-הַנָּהָר אֱלֹהֵינוּ
De 6 ₁₀	Fug 175	[-] ὅταν εἰσαγάγῃ σε κύριος ὁ θεὸς σου	lorsque le Seign ^{eur} ton Dieu, t'aura amené	[καὶ ἔσται] ὅταν εἰσαγάγῃ σε κύριος ὁ θεὸς σου	וְהִנֵּה בַּיַּאֲפֵן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ

¹ Philon ajoute au mot la précision suivante : τῶν τριῶν φύσεων, διδασκαλίας, τελειότητος, ἀσκήσεως, ὃν σύμβολα ("des 3 natures, l'enseignement, l'entraînement, dont les symboles,") et il continue la citation à sa façon : "Abraham, Isaac et Jacob, sont inscrits [dans la Loi] ; car, dit-il, c'est là mon nom pour les siècles".

Référence

Texte Philon

Traduction

Texte LXX

Texte BHS

De 8 ₂	Cng 170	τὴν ὁδὸν ἦν ἡγαθόγε σε κύριος ὁ θεός [-]	la route par laquelle le Seigneur ton Dieu t'a mené	τὴν ὁδὸν ἦν ἡγαγέν σε κύριος ὁ θεός σου	את־כל־הדרך אשר הובילך יהוה אל־יהיְה קביה יהוה אלהים
De 8 _{3c}		... διὰ στόματος θεοῦ	par la bouche de Dieu	... διὰ στόματος θεοῦ [ζήσεται ὁ ἄνθρωπος]	כי עיל־כל־מזא קביה יהוה אלהים
De 8 ₅	Som 1:237 + Qge 1:55	[-] παιδεύσει σε κύριος ὁ θεός [-] ώς εἰ τις παιδεύσειν ἄνθρωπος τὸν νιὸν αὐτοῦ	Le Seigneur Dieu t'instruira comme 1 homme instruirait son Fils	ώς εἰ τις παιδεύσαι ἄνθρωπος τὸν νιὸν αὐτοῦ [οὗτος] κύριος ὁ θεός σου παιδεύσει σε	כאשר יספר איש מישך יהוה אלהים אל־יהיְה קביה יהוה אלהים
De 8 ₁₄	Sac 55	καὶ ἐπιλάθη κυρίου τοῦ θεοῦ σου	et n'oublie pas le Seigneur ton Dieu	καὶ ἐπιλάθη κυρίου τοῦ θεοῦ σου	ושכחת את יהוה אלהים אל־יהיְה קביה יהוה אלהים
De 8 ₁₈	Sac 56	[μνείᾳ] μνησθήσῃ κυρίου τοῦ θεοῦ σου	souviens-toi toujours du Seigneur ton Dieu	[-] μνησθήσῃ κυρίου τοῦ θεοῦ σου	ונכרת את יהוה אלהים אל־יהיְה קביה יהוה אלהים
De 10 ₁₇ [#]	Lin 173	[-] κύριε, [-] κύριε [- -], [βασιλεῦ] [- -] τῶν θεῶν [- -]	Ô Seigneur, Seigneur, Roi des dieux	ό γὰρ κύριος ὁ θεός ὑμῶν, οὗτος θεὸς τῶν θεῶν καὶ κύριος τῶν κυρίων	כי יהוה אלהים האלנים נאדי נאדי קביה יהוה אלהים
De 10 ₁₇ ?	Spe 1:307	[-] θεῶν [έστι θεός], [...], [- -], [- -] μέγας [τέ εστιν ὃν ὄντως] καὶ ἰσχυρός	... des dieux [il est le Dieu] ... réellement existant, Il est grand et puissant	[οὗτος θεὸς τῶν] θεῶν [καὶ κύριος τῶν κυρίων], [ό θεός ὁ] μέγας [Ø] καὶ ἰσχυρός	הוא אלהי האלנים נאדי נאדי קביה יהוה אלהים
De 10 ₂₀	Mig 132 ¹	κύριον τὸν θεόν σου φοβηθήσῃ	Tu craindras le Seigneur ton Dieu	κύριον τὸν θεόν σου φοβηθήσῃ	את־יהוָה אל־יהיְה קביה יהוה אלהים
De 12 _{5a}	Som 1:62	οὖν ἀνέκλεξηται κύριος ὁ θεός [-]	que le Seigneur Dieu choisira	οὖν ἀνέκλεξηται κύριος ὁ θεός ὑμῶν	ומשבר עשינו יהוה אלהים נאדי נאדי קביה יהוה אלהים
De 12 _{28b}	Mut 42	... ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ σου	... devant le Seigneur ton Dieu	τὸ ἀρεστὸν ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ σου	וְנִישַׁר בְּעֵינֵינוּ יהוה אלהים אל־יהיְה קביה יהוה אלהים
De 13 ₅	Mig 131	ἀπίσω κυρίου τοῦ θεοῦ σου πορεύσῃ	à la suite du Seigneur ton Dieu tu marcheras	ἀπίσω κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν πορεύεσθε	אך־בְּנֵינוּ יהוה אלהים אל־יהיְה קביה יהוה אלהים
De 14 _{1a}	Lin 145, Spe 1:318	νιοὶ ἔστε κυρίου τοῦ θεοῦ	vs êtes les fils du Seigneur votre Dieu:	νιοὶ ἔστε κυρίου τοῦ θεοῦ	בן־ים אֶת־יְהוָה אלהים אל־יהיְה קביה יהוה אלהים
De 16 ₁₆ ²	Leg 3:11	ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ Ἰσραὴλ	devant le Seigneur, le Dieu d'Israël	ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ σου	את־בְּנֵינוּ יהוה אלהים אל־יהיְה קביה יהוה אלהים
De 16 ₂₁	Leg 1:48	παρὰ τὸ θυσιαστήριον κυρίου τοῦ θεοῦ σου	près de l'autel du Seigneur ton Dieu	παρὰ τὸ θυσιαστήριον κυρίου τοῦ θεοῦ σου	אֲזַמְּזַבְּחַת עַל־עַל־יהוָה אלהים אל־יהיְה קביה יהוה אלהים
De 20 ₁	Agr 78, Mig 62	ὅτι κύριος ὁ θεός [-] μετὰ σοῦ	car le Seigneur ton Dieu, est avec toi	ὅτι κύριος ὁ θεός [σου] μετὰ σοῦ	כִּיר־יהוָה אלהים אל־יהיְה קביה יהוה אלהים
De 25 ₁₅	Her 162	τῆς γῆς, ἡς κύριος ὁ θεός σου δίδωσί σοι	la terre que le Seigneur ton Dieu te donne	τῆς γῆς ἡς κύριος ὁ θεός σου δίδωσί σοι	הַאֲדֹת אֲשֶׁר־יְהוָה אלהים אל־יהיְה קביה יהוה אלהים
De 25 ₁₆ [#]	Her 162	ὅτι βδέλυγμα κυρίῳ [-]	car abomination pour le Seigneur	ὅτι βδέλυγμα κυρίῳ τῷ θεῷ σου	כי תועבת יהוה אלהים אל־יהיְה קביה יהוה אלהים
De 29 ₂₈	Che 16	τὰ κρυπτὰ κυρίῳ τῷ θεῷ [-],	ce qui est caché est pour le Seigneur Dieu	τὰ κρυπτὰ κυρίῳ τῷ θεῷ ἥμῶν	גְּסֻפָּת־הָרָבָן יהוה אלהים אל־יהיְה קביה יהוה אלהים
De 30 _{9b}	Som 2:175	ἐπιστρέψει κύριος ὁ θεός σου εὐφρανθῖναι	le Seigneur ton Dieu se remettra à se réjouir	ἐπιστρέψει κύριος ὁ θεός σου εὐφρανθῖναι	ישוב הַגָּת שׂוֹשָׁן
De 30 _{10a} [#]	Som 2:175	εἴλη εἰσακούσῃς τῆς φωνῆς [αὐτοῦ],	si tu écoutes sa voix	εἴλη εἰσακούσῃς τῆς φωνῆς [κυρίου τοῦ θεοῦ σου]	כי משמע קביה יהוה אלהים אל־יהיְה קביה יהוה אלהים
De 30 ₂₀	Fug 58 (Pos 69 ?)	ἀγαπᾶν κύριον τὸν θεόν σου	aimer le Seigneur ton Dieu	ἀγαπᾶν κύριον τὸν θεόν σου	אַקְבָּה את־יהוָה אלהים אל־יהיְה קביה יהוה אלהים

citations sans l'expression "Kyrios ho theos"

Ge 1 ₃	Som 1:75	εἶπε [γάρ φησι] ὁ θεός	[car, dit Moïse,] Dieu dit	καὶ εἶπεν ὁ θεός	וַיֹּאמֶר אלהים
Ge 1 ₂₇	Her 56	κατὰ τὴν εἰκόνα	selon l'image	κατ' εἰκόνα [θεοῦ]	בְּצִלְםֵם אלְהִים יהוה אלהים
Ge 3 ₂₂	Lin 169, Qge 1:55	[-] εἶπεν ὁ θεός	Dieu dit	καὶ εἶπεν ὁ θεός	וַיֹּאמֶר יהוה אלהים
Ge 4 ₃	Sac 52	θυσίαν τῷ κυρίῳ	en sacrifice au Seigneur	θυσίαν τῷ κυρίῳ	מן־תְּהִלָּה יהוה אלהים
Ge 6 ₇ [#]	Imm 20 / Lin 24	... ὁ θεός ... ὁ θεός ...	... Dieu ... Dieu ...	... ὁ θεός ... ὁ θεός ...	... יהוה ... יהוה ...
Ge 11 ₅₋₉	Lin 1 (2x)	... κύριος ... κύριος ...	... le Seigneur ... le Seigneur ...	... κύριος ... κύριος ...	... יהוה ... יהוה ...
Ge 11 _{9b} [#]		... κύριος [-] ...	... le Seigneur ...	... κύριος ὁ θεός ...	[-] ... יהוה ...
Ge 12 ₁	Mig 1 (+Her 277)	καὶ εἶπε κύριος	et le Seigneur dit	καὶ εἶπεν κύριος	וַיֹּאמֶר יהוה אלהים

¹ Il faut ajouter ce cas aux 74 répertoriés, car, en Mig 132, on lit : "κύριον" [γάρ φησι] "τὸν θεόν σου φοβηθήσῃ, etc." avec une incise de Philon (γάρ φησι) au milieu de la citation de De 10₂₀.² Et non pas De 15₁₆, comme l'indique par erreur l'édition de Colson et Whitaker..

Référence

Texte Philon

Traduction

Texte LXX

Texte BHS

Ge 12 ₄	Mig 127, 129	καθάπερ ἐλάλησεν αὐτῷ κύριος ¹	comme lui avait dit le Seigneur	καθάπερ ἐλάλησεν αὐτῷ κύριος	כאמֵר אֱלֹהִים וְהָ
Ge 15 ₈	Her 100	δέσποτα [-], κατὰ τί γνώσομαι,	Maître, à quoi connaîtrai-je	δέσποτα κύριος κατὰ τί γνώσομαι	אָלֹהַ נָהָ בְּמַה אָדָע כִּי אִירְשָׁנָה :
Ge 15 ₁₈	Her 313	διέθετο κύριος τῷ Αβραὰμ διαθήκην	le Seigneur ^{eur} établit l'engagement à l'égard d'Abraham	διέθετο κύριος τῷ Αβραὰμ διαθήκην	נָהָ אֶת-אָבָרְם בְּרִית
Ge 16 ₂	Cng 1 +12 +13	συνέκλεισε με κύριος	le Seigneur m'a fermée	συνέκλεισέν με κύριος	עֲצָרֵי הָהָ
Ge 16 _{7-8a}	Fug 1 +119 + 177	ἄγγελος κυρίου ... ἄγγελος κυρίου	l'ange du Seigneur ^{eur} ... l'ange du Seigneur ^{eur}	ἄγγελος κυρίου ... ἄγγελος κυρίου	... [-] ...
Ge 16 _{8c}	Fug 1	ἀπὸ προσώπου Σάρας τῆς κυρίας μου	loin de la face de Sara, ma <i>maitresse</i>	ἀπὸ προσώπου Σάρας τῆς κυρίας μου	מִפְנֵי שְׂנִיר אֶבְרָתִי
Ge 16 _{9a}	Fug 1	ἄγγελος κυρίου	l'ange du Seigneur ^{eur}	ἄγγελος κυρίου	מְלָאָה הָהָ
Ge 16 _{9a}	Fug 1	πρὸς τὴν κυρίαν σου	près de ta <i>maitresse</i>	πρὸς τὴν κυρίαν σου	אֶלְעָבָרָתִה
Ge 16 ₁₁	Fug 1	ἄγγελος κυρίου	l'ange du Seigneur ^{eur}	ἄγγελος κυρίου	מְלָאָה הָהָ
Ge 16 ₁₂	Fug 1	ὅτι ἐπήκουσε κύριος	car le Seigneur a écouté	ὅτι ἐπήκουσεν κύριος	כִּישְׁמָע וְהָהָ
Ge 17 ₁	Mut 1	καὶ ὥφθη κύριος τῷ Αβραὰμ	le Seigneur se montra à Abraham	καὶ ὥφθη κύριος τῷ Αβραὰμ	וַיְרָא הָהָ אֶל-אָבָרְם נִיאָקָר אָלִיו
	Mut 1 + div/ ²	καὶ εἶπεν αὐτῷ ἔγώ εἰμι ² ὁ θεός σου	et lui dit : C'est moi ton Dieu	καὶ εἶπεν αὐτῷ ἔγώ εἰμι ὁ θεός σου.	וַיְאִמְרָא אָלִיו אָנֵן אָל שְׁנִי
	Mut 17	λέγεται ὡφθη οὐ τὸ ον, ἀλλὰ κύριος	il est dit non pas l'Être, mais le Seigneur ^{eur}	καὶ ὥφθη κύριος	וַיְרָא הָהָ
	Mut 18	ἔγώ εἰμι [-] θεός σός	Je suis ton Dieu	ἔγώ εἰμι ὁ θεός σου.	אָנֵן אָל שְׁנִי
Ge 17 ₁ ^A	Dec 38	ἔγώ εἰμι ὁ θεός σός	(idem)	(idem)	(כְּנֵל)
Ge 17 ₂₂ ^B	Mut 270	[-] ἀνέβη [κύριος] ἀπὸ Αβραὰμ	le Seigneur ^{eur} remonta d'autrès d'Abraham	καὶ ἀνέβη [ὁ θεός] ἀπὸ Αβραὰμ	וַיַּעַל אָלְהִים מַעַל אָבָרָהָם
Ge 18 ₂₂	Leg 3:9 / Che 18	ἡν̄ ἐστηκὼς ἐνώπιον κυρίου	se tenait encore devant le Seigneur	ἡν̄ ἐστηκὼς ἐναντίον κυρίου	עַמְדָ לִפְנֵי הָהָ
	Pos 27	ἐστάως ἡν̄ ἐναντίον κυρίου	se tenait devant le Seigneur	(idem)	(כְּנֵל)
Ge 18 ₃₃	Som 1:70	ἀπῆλθε [-] κύριος	Le Seigneur s'éloigna	ἀπῆλθεν δὲ κύριος	וַיַּלְכֵּד הָהָ
Ge 19 ₂₄	Som 1:85 (Qge 4:51)	καὶ κύριος ³ ἔβρεξεν	et le Seigneur fit pleuvoir	καὶ κύριος ἔβρεξεν	וַיְהִי הַמְּטִיר וְהָהָ
Ge 21 ₆	Mut 137	γέλωτα μοι ἐποίησεν ὁ κύριος	Le Seigneur a créé pour moi un rire	γέλωτα μοι ἐποίησεν κύριος	צָהָק עֲשָׂה לִי אָלְהִים
Ge 21 ₃₃	Pla 73 (+ Pla 85)	καὶ ἐπικαλέσω [-] τὸ ὄνομα κυρίου θεὸς αἰώνιος	et il invoqua le nom du Seigneur, Dieu éternel	καὶ ἐπεκαλέσατο ἐκεῖ τὸ ὄνομα κυρίου θεὸς αἰώνιος	נִזְקָר-אָשָׁם בְּשֵׁם תְּהָהָ אָל עַזְלָם
Ge 22 ₁₁	Som 1:195	[-] ἐκάλεσεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου	un ange du Seigneur l'appela	καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου	וַיִּקְרָא אָלִיו מַלְאָךְ הָהָ
Ge 24 ₁	Sob 17	καὶ κύριος εὐλόγησε τὸν Αβραὰμ	et le Seigneur bénit Abraham	καὶ κύριος εὐλόγησεν τὸν Αβραὰμ	וַיְהִי בָּרוּךְ אָתָּה רַהַם
Ge 28 ₁₆	Som 1:183, (185)	ὅτι ἔστι κύριος ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ	que le Seigneur est en ce lieu	ὅτι ἔστιν κύριος ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ	אָכְנִישׁוּת תְּהָהָ בְּמַחְזָבָה
Ge 28 ₂₁	Pla 90	καὶ ἔσται κύριος ἐμοὶ εἰς θεόν	et le Seigneur sera pour moi comme Dieu	καὶ ἔσται μοι κύριος εἰς θεόν	הַיְהָת תְּהָהָ לִי לְאָלָהִים
Ge 29 ₃₁ ^D	Leg 3:180, Her 51	ἰδὼν γὰρ κύριος, ὅτι ...	car le Seigneur, voyant que	ἰδὼν δὲ κύριος ὅτι ...	וַיַּרְא תְּהָהָ כִּי
Ge 30 ₂₄	Pos 179	προσθέτω μοι ὁ θεός νιὸν ἔτερον	Que Dieu m'accorde un autre fils	προσθέτω ὁ θεός μοι νιὸν ἔτερον	יְקַרְתְּהָה לִי בְּנָן אָקָר :
Ge 38 ₇	Leg 3:74, (+71)	ἐναντίον κυρίου, [...] ὁ θεός	aux yeux du Seigneur, et Dieu	ἐναντίον κυρίου [...] ὁ θεός	בְּעִנְיַן תְּהָהָ נִימְתָּהָה :
Ge 49 ₁₈	Leg 2:94 +Agr 94	τὴν σωτηρίαν περιμένων κυρίου	en attendant le salut du Seigneur	τὴν σωτηρίαν περιμένω κυρίου	לִישְׁעַתְקָה קְנוּתִי תְּהָהָ

¹ En Mig 129, Philon commente sa citation de Ge 12₄ en disant τοῦτο δέ ἔστι τοιοῦτον· ως λαλεῖ ὁ θεός ... ("et cela signifie : comme Dieu parle..."). Cela montre que Philon considère que les mots κύριος et θεός comme significativement équivalents.

² C'est la LXX qui traduit parfois *comm* ici (en Ge 17₁) le seul pronom personnel *אָנָה* par l'expression conjuguée *ἔγώ εἰμι* qui se trouve au cœur de la formulation du nom de Dieu en Ex 3₁₄. La LXX utilise cette formulation (*ἔγώ εἰμι ὁ θεός σου*) chaque fois que la BHS a la formule *אָנָה לְשָׁנָה*; ce cas se retrouve chez Philon en Gig 63, Mut 1, 15, 17, 18s., Dec 38. Noter qu'en Ge 35₁₁, l'expression de la BHS *אָנָה לְשָׁנָה* (sans traits d'union) est traduite "ἔγώ ὁ θεός σου" dans la IXX, comme la cite Philon en Mut 23 ; et Jb 13₃ (ἔγώ πρὸς κύριον) n'est jamais cité par Philon.

³ En Qge 4:51, est cité ce même extrait de Ge 19₂₃₋₂₄, mais le logiciel BibleWorks 9 considère qu'ici (et ici seulement †) le mot *Κύριος* est un nom propre (et non pas un nom commun).

	<i>Texte Philon</i>	<i>Traduction</i>	<i>Texte LXX</i>	<i>Texte BHS</i>
Ex 3 ₄	Som 1:194 ώς γὰρ εἶδε [φησίν] [-] ὅτι ... ἐκάλεσεν αὐτὸν κύριος ἐκ τοῦ βάτου	car [dit Moïse] lorsqu'il il vit que ... le Seigneur l'appela du buisson	ώς δὲ εἶδεν κύριος ὅτι ... ἐκάλεσεν αὐτὸν κύριος ἐκ τοῦ βάτου	נִירא יְהוָה כִּי סַר לְאֶזְעֵת ニクレア エリヤー ハルトクハ ハルカ
Ex 3 ₁₄	Pot 160 ^{1 H} ἔγω εἰμι ὁ ὄν	"Je suis Celui qui est"	ἔγω εἰμι ὁ ὄν	אָהָה אֲשֶׁר אָהָה アーハー アーハー
Ex 4 _{1b-2a}	Leg 2:88 οὐκ ὥπταί σοι ὁ θεός ... ... καὶ εἶπε κύριος Μωνσεῖ.	Dieu ne s'est pas fait voir à toi ... Et le Seigneur dit à Moïse	ὅτι οὐκ ὥπταί σοι ὁ θεός ... ² εἶπεν δὲ αὐτῷ κύριος	: [--] לֹא־נִרְאָה אֱלֹהִים יְהוָה ノイケルア エリヤー ハルカ
Ex 5 ₂	Ebr 19, 77 οὐκ οἶδα τὸν κύριον	Je ne connais pas le Seigneur	οὐκ οἶδα τὸν κύριον	לֹא־דִּעָתִי אֶת־יְהוָה ノイケルハ ラナ
Ex 6 ₃	Mut 13 [-] ὥφθην πρὸς ... θεός φῶν αὐτῶν, καὶ τὸ ὄνομά μου κύριον οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς	je me suis fait voir à... comme étant leur Dieu, mais mon nom Seigneur je ne le leur ai pas révélé	καὶ ὥφθην πρὸς ... θεός φῶν αὐτῶν καὶ τὸ ὄνομά μου κύριος οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς	וְאֶרְאָה [...] בָּאֵל שְׁנֵי ワカルハ [...] ベアル シンエイ
Ex 6 ₂₉	Mut 20 [-] ἐλάλησε κύριος [...] ἔγὼ κύριος,	le Seigneur parla à... Je suis le Seigneur	καὶ ἐλάλησεν κύριος [...] ἔγὼ κύριος.	וַיַּכְרֹב יְהוָה אֶל־מִשָּׁה לֵאמֹר אַנְּיִי יְהוָה ワカバツルハ ラナ
Ex 7 ₁₇	Mut 20 τάδε λέγει κύριος	Voici ce que dit le Seigneur	τάδε λέγει κύριος	בְּפָאֵמֶר הָנוּ バーフィルム
Ex 9 ₂₉	Mut 21 (cf Ebr 101) ὅταν ἐξέλθω [...] πρὸς κύριον, [...] ἵνα γνῶς, ὅτι [-] κυρίου ἡ γῆ,	Une fois sorti ... vers le Seigneur afin que tu connaisses que la terre est au Seigneur	ώς ἀν ἐξέλθω [...] πρὸς κύριον, [...] ἵνα γνῶς ὅτι τοῦ κυρίου ἡ γῆ	כִּצְאָתָּי [...] אֶל־יְהוָה キツアタハ [...] ハルカ
Ex 9 ₃₀	Mut 21 ὅτι οὐδέποτε πεφόβησθε τὸν κύριον	que vous n'avez pas encore la crainte du Seigneur	ὅτι οὐδέποτε πεφόβησθε τὸν κύριον.	כִּי נָרְם תִּמְרָא אֶל־קָדִים キニルム テミラル エルカドーム
Ex 13 ₁	Her 117 εἶπεν [φησίν] [-] κύριος πρὸς Μωυσῆν	[il est dit] :Le Seigneur dit à Moïse	εἶπεν δὲ κύριος πρὸς Μωυσῆν	וַיַּכְרֹב יְהוָה אֶל־מִשָּׁה ワカバツルハ ラナ
Ex 13 _{12a}	Sac 102-3 παντὸς διανοίγοντος μήτραν τὰ ἀρσενικὰ τῷ κυρίῳ	tout [être] qui ouvre la matrice, les mâles, [appartient] au Seigneur	πᾶν διανοίγον μήτραν τὰ ἀρσενικά τῷ κυρίῳ	וַיַּעֲבֹר תְּלַבְּרָרָה קָרְבָּה לִיהְוָה ワカバツルハ テルバーラルハ カルバハ リハルカ
Ex 13 _{12b}	Sac 104 ὅσα ἀν γένηται σοι τὰ ἀρσενικὰ [-] τῷ κυρίῳ	tous ceux qui te seront engendrés, les mâles, [appartiennent] au Seigneur	ὅσα ἔαν γένηται σοι τὰ ἀρσενικά ἀγιάσεις τῷ κυρίῳ	אֲשֶׁר יְהוָה לְךָ קָרְבָּרִים לִיהְוָה アッセルハ ヤハルハ カルバリム リハルカ
Ex 14 _{13b}	Che 130 όρατε τὴν σωτηρίαν τὴν παρὰ τοῦ κυρίου	voyez le salut qui vient du Seigneur	όρατε τὴν σωτηρίαν τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ	וְרָאו אֶת־יְשׁוּעָת יְהוָה ワカバツルハ ハルカ
Ex 14 _{15a}	Her 14 [καὶ] εἶπε κύριος πρὸς Μωυσῆν	Et le Seigneur dit à Moïse	[-] εἶπεν [δὲ] κύριος πρὸς Μωυσῆν	וַיַּאֲמַר הָנוּ אֶל־מִשָּׁה ワカバツルハ ハルカ
Ex 15 ₁₊₂₁	Agr 82, Som 2:269 ἄσωμεν τῷ κυρίῳ	Chantons pour au Seigneur	ἄσωμεν τῷ κυρίῳ	אָשִׁרָה לִיהְוָה アシラハ リハルカ
Ex 15 _{17b,c}	Pla 47 [...] ὁ κατειργάσω, κύριε ἀγίασμα, κύριε, ὁ ἡτοίμασαν αἱ χεῖρές σου.	que tu as construite, Seigneur, le sanctuaire, Seigneur, qu'ont préparé tes mains	[...] ὁ κατειργάσω κύριε ἀγίασμα κύριε ὁ ἡτοίμασαν αἱ χεῖρές σου	אָכֹז ?שְׁבָתָק פָּעַלְתָּה יְהוָה アッセツク パウラタハ ハルカ
Ex 15 ₁₈	κύριος βασιλεύων τὸν αἰῶνα [...]	Seigneur qui règne pendant l'éternité	κύριος βασιλεύων τὸν αἰῶνα [...]	הָנוּ יְמֻךְ לְעַלְמָן וְעַד ハルカ ヨムク レルマルム ワウド
Ex 15 ₂₅	Cng 163 ἐβόησε δὲ Μωυσῆς πρὸς κύριον, καὶ ἔδειξεν αὐτῷ κύριος ξύλον	Moïse cria vers le Seigneur et le Seigneur lui montra un morceau de bois	ἐβόησεν δὲ Μωυσῆς πρὸς κύριον καὶ ἔδειξεν αὐτῷ κύριος ξύλον	וַיַּיְצַח אֶל־הָנוּ ²⁵ ワカバツルハ ハルカ
Ex 16 _{15c}	Leg 3:169 (+ Fug 139)	ὅν δεδώκεν ὑμῖν κύριος τοῦ φαγεῖν.	que le Seigneur vous a donné à manger	וְאַשְׁר בָּמְתַן יְהוָה לְאַכְלָה: ハルカ リハルカ
Ex 16 _{16a}		τούτο τὸ ῥῆμα ὃ συνέταξε κύριος	voici la chose que le Seigneur a prescrite	וְהַכְּבָר אַשְׁר צִוָּה יְהוָה ハルカ リハルカ
Ex 18 ₁₁	Ebr 41 ὅτι μέγας κύριος παρὰ πάντας τοὺς θεούς	que le Seigneur est grand + que ts les dieux	ὅτι μέγας κύριος παρὰ πάντας τοὺς θεούς	כִּירְגָּזָל הָנוּ מִכְלָה־הָאֶלְמָנָה ハルカ リハルカ
Ex 21 ₆	Che 72 ἀρχεῖς [-] (= maître d'esclave) πρὸς τὸ κριτήριον τοῦ θεοῦ	alors, étant amené [?] devant le siège du jugement de Dieu	προσάξει αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πρὸς τὸ κριτήριον τοῦ θεοῦ	וְהַגִּישׁו אֶל־יְהוָה ハルカ リハルカ
Ex 24 ₁	Mig 168 ἀνάβηθι πρὸς κύριον σου,	Monte vers ton Seigneur	ἀνάβηθι πρὸς κύριον [-]	עַלְה אֶל־הָנוּ ハルカ
Ex 24 _{16a}	Qex 2:45 [...] ἡ δόξα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τὸ ὄρος [-] Σινά	la gloire de Dieu descendit sur le mont Sinaï	[...] ἡ δόξα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ Σινά	וַיִּשְׁבַּן כְּבוֹד־הָנוּ עַל־הַר סִינְיָה ハルカ リハルカ
Ex 24 _{17a}	Qex 2:47 τὸ δὲ εἶδος τῆς δόξης κυρίου	Or l'aspect de la gloire du Seigneur	τὸ δὲ εἶδος τῆς δόξης κυρίου	וּמְרָאָה כְּבָוד־הָנוּ ハルカ リハルカ
Ex 25 ₁	Her 113 ἐλάλησε κύριος πρὸς Μωυσῆν λέγων·	Le Seigneur s'adressa à Moïse et dit	ἐλάλησεν κύριος πρὸς Μωυσῆν λέγων	וַיַּכְרֹב יְהוָה אֶל־מִשָּׁה לֵאמֹר ワカバツルハ ラナ
Ex 28 ₃₀	Leg 3:118 ὅταν εἰσέρχηται εἰς τὸ ἄγιον ἐναντίον κυρίου	qd il entrera ds le [lieu] saint devant le Seigneur	ὅταν εἰσπορεύηται εἰς τὸ ἄγιον ἐναντίον κυρίου	בָּאָרְכָּה לְפָנֵי יְהוָה ハルカ リハルカ

¹ [Pot 160]. Philon cite également cette expression en *Mut 11, Som 1:231* et *Mos 1: 75*.

Référence

Texte Philon

Traduction

Texte LXX

Texte BHS

Ex 28 ₃₆	Mig 103	ἐκτύπωμα σφραγίδος, ἀγίασμα κυρίῳ	incision de sceau, sainte pour le Seigneur	ἐκτύπωμα σφραγίδος ἀγίασμα κυρίου	פְּתֻוחַי חָתֵם קָרְשׁ לִיהְוָה
Ex 32 ₂₆	Mos 2:168	[εῖ] τις πρὸς κύριον, ἵτο πρὸς μέ	si qqn est pour le Seigneur, qu'il vienne à moi	[-] τις πρὸς κύριον ἵτο πρὸς μέ	מִי לִיהְוָה אֶלְיָהּ
Ex 32 ₂₉	Ebr 67	ἐπληρώσατε τὰς χειρας [-] σήμερον κυρίῳ	vs vs êtes donné aujourd'hui l'investiture pour le Seigneur	ἐπληρώσατε τὰς χειρας ὑμῶν σήμερον κυρίῳ	מְלֹא נָכָם נִיּוֹם לִיהְוָה
Ex 33 _{7b}	Leg 3:46	πᾶς ὁ ζητῶν κύριον ἐξεπορεύετο	quiconque cherche le Seigneur sortait	πᾶς ὁ ζητῶν κύριον ἐξεπορεύετο	כָּל-מִבְקָשׁ יְהָנָה יָצָא

Le 3 ₁₆	Pos 123	πᾶν [-] στέαρ τῷ κυρίῳ	Toute la graisse est pour le Seigneur	πᾶν [τῷ] στέαρ τῷ κυρίῳ	כָּל-תְּלַב לִיהְוָה
Le 10 _{2b}	Fug 59	έτελεύτησαν ἐνώπιον κυρίου	ils moururent devant le Seigneur	ἀπέθανον ἔναντι κυρίου	וַיָּמָתוּ לִפְנֵי הָנוּ :
Le 10 ₈	Ebr 127	ἐλάλησε [γάρ φησι] κύριος τῷ Ααρὼν	Et [-] le Seigneur parla à Aaron	ἐλάλησεν κύριος τῷ Ααρὼν	וַיְדַבֵּר הָנוּ אֶל-אַהֲרֹן
Le 16 ₈	Leg 2:52 (+Pla 61)	κλῆρον ἔνα τῷ κυρίῳ [...]	un lot pour le Seigneur	κλῆρον ἔνα τῷ κυρίῳ [...]	גּוּלָל אֶחָד לִיהְוָה
Le 16 ₁₀	Pos 70	στήσει [γάρ] αὐτὸν ζῶντα ἐναντίον κυρίου	il le placera vivant devant le Seigneur	στήσει αὐτὸν ζῶντα ἐναντίον κυρίου	יַעֲמֹד-תַּתִּי לִפְנֵי :
Le 18 ₆	Gig 40	ἐγὼ κύριος	Je suis le Seigneur	ἐγὼ κύριος	אָנָּי הָנוּ :
Le 18 _{6s}	Gig 45	ἐγὼ κύριος	Je suis le Seigneur	ἐγὼ κύριος	אָנָּי הָנוּ :
Le 23 ₂	Spe 2:52	έορται κυρίου	les fêtes du Seigneur	έορται κυρίου	מָעֵדי הָנוּ
Le 24 15b-16a	Mos 2:203	καταράσσηται θεόν ... τὸ ὄνομα κυρίου	maudira Dieu... le nom du Seigneur ...	καταράσσηται θεόν ... τὸ ὄνομα κυρίου	כִּירִיכְלָל אֶל-אַלְפָיו [...] וְנַכְּבָ שְׁמִי הָנוּ
Le 27 ₃₀	Cng 95	ξύλινου [-] ἐστὶν ἄγιον τῷ κυρίῳ	de l'arbre est chose sainte pour le Seigneur	τῷ κυρίῳ ἐστὶν ἄγιον τῷ κυρίῳ	לִיהְוָה הָוא קָרְשׁ לִיהְוָה
Le 27 ₃₂	Cng 95	τὸ δέκατον ἐσται ἄγιον τῷ κυρίῳ	le 10 ^{ème} sera saint pour le Seigneur	τὸ δέκατον ἐσται ἄγιον τῷ κυρίῳ	הַעֲשֵׂי יְהִי יְהִידָּקְרָב לִיהְוָה

Nb 5 _{18a}	Che 14	στήσει ὁ ἱερεὺς τὴν γυναῖκα ἐναντίον κυρίου	le prêtre placera la femme devant [son] seigneur	στήσει ὁ ἱερεὺς τὴν γυναῖκα ἐναντίον κυρίου	וְרַעֲמִיד הַבָּקָר אֶת-הָאַשְׁהָ לִפְנֵי הָנוּ
Nb 11 ₂₃	Mut 232	μὴ χειρί κυρίου οὐκέτι ἔξαρκέσει ;	la main du Seigneur ne suffira-t-elle pas ?	μὴ χειρί κυρίου οὐκέτι ἔξαρκέσει	בְּנֵי הָנוּ מִקְצָר
Nb 12 _{6b}	Leg 3:103	ἐὰν γένηται προφήτης [-] κυρίῳ,	lorsqu'il y aura un prophète pour le Seigneur	ἐὰν γένηται προφήτης ὑμῶν κυρίῳ	אִם-יְהִיָּה נְבָאָתָם הָנוּ
Nb 12 _{6b-8a}	Her 262	ἐὰν γένηται ὑμῶν προφήτης κυρίου,	lorsqu'il y aura chez vs 1 prophète pour le Seigneur	ἐὰν γένηται προφήτης ὑμῶν κυρίῳ	אִם-יְהִיָּה נְבָאָתָם הָנוּ
Nb 14 ₉	Mut 265	οὐ δὲ κύριος ἐν ἡμῖν	et le Seigneur est avec nous	οὐ δὲ κύριος ἐν ἡμῖν	יְהָנָה אָתָנוּ
Nb 15 _{19b}	Sac 107	ἀφελεῖτε ἀφαίρεμα ἀφόρισμα [τῷ] κυρίῳ	vous prélevez un prélevement en mise à part pour Seigneur	ἀφελεῖτε ἀφαίρεμα ἀφόρισμα [-] κυρίῳ	פְּרִירִמו תְּרוּמָה לִיהְוָה
Nb 21 ₆	Leg 2:77	καὶ ἀπέστειλε κύριος εἰς τὸν λαὸν	Et le Seigneur envoya parmi le peuple	καὶ ἀπέστειλεν κύριος εἰς τὸν λαὸν	וַיְשַׁלֵּח בָּנָה בְּעֵם
Nb 21 ₇	Leg 2:78	ὅτι κατελαλήσαμεν κατὰ [-] κυρίου καὶ κατὰ σοῦ· εὗξαι οὖν πρὸς κύριον,	en parlant contre le Seigneur et contre vous ; priez donc pour nous au Seigneur	ὅτι κατελαλήσαμεν κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ σοῦ εὗξαι οὖν πρὸς κύριον	וְבָרֶךְ דְּבָרָנוּ כִּידְבָּרְנוּ יְהָנָה
Nb 25 ₄	Som 1:89	[-] τῷ κυρίῳ ἀπέναντι τοῦ ἡλίου, ὥργῃ [-] κυρίου ἀπὸ Ἰσραήλ	pour le Seigneur devant le soleil, et d'Israël ... la colère du Seigneur	[-] κυρίῳ ἀπέναντι τοῦ ἡλίου ὥργῃ θυμοῦ κυρίου ἀπὸ Ἰσραὴλ	הַהְעָזָזָן בְּנָאָתָם לִיהְוָה אֶל-בָּנָא אֲלָהָה הָנוּ
Nb 27 _{17b}	Agr 44	οὐκέτι ἐσται ἡ συναγωγὴ κυρίου ὧσεὶ πρόβατα	la communauté de Seigneur ne sera pas comme du petit bétail	οὐκέτι ἐσται ἡ συναγωγὴ κυρίου ὧσεὶ πρόβατα	וְלֹא תָהִי עֲזַת הָנוּ כַּצְאָן
Nb 30 _{9c}	Leg 2:63	[καὶ ὁ δεσπότης ἀπάντων] καθαριεῖ αὐτήν	et le maître de ttes choses la déclarera pure	[καὶ κύριος] καθαριεῖ αὐτήν	ニְהָנָה יְהִי חָרְבָּה
Nb 31 ₄₁	Som 2:29	τὸ τέλος (εἶναι) κυρίου	le tribut appartient au Seigneur	τὸ τέλος [-] κυρίῳ	תְּרֻמָּה תְּהָנָה
Nb 31 _{50a}	Ebr 114	[-] προσαγγόχαμεν τὸ δῶρον κυρίῳ	ns avons apporté le présent au Seigneur	καὶ προσενηνόχαμεν τὸ δῶρον κυρίῳ	נוּנְרָב אֶת-קָרְבָּן יְהָנָה

De 5 _{5a}	Her 206	καὶ γὰρ εἰστήκειν ἀνὰ μέσον κυρίου	et moi je me tenais au milieu entre le Seigneur ...	καὶ γὰר εἰστήκειν ἀνὰ μέσον κυρίου	אָנָּci עַמְּד בְּנֵי הָנוּ
De 7 ₇	Mig 60	... προείλετο κύριος ὑμᾶς ...	... le Seigneur vous a élus ...	... προείλατο κύριος ὑμᾶς ...	חַשְׁבָּה בְּכָם
De 7 _{8a}		ἀλλὰ παρὰ τὸ ἀγαπᾶν κύριον ὑμᾶς	mais c'est pcq le Seigneur vous aime	⁸ ἀλλὰ παρὰ τὸ ἀγαπᾶν κύριον ὑμᾶς	כִּי מְאַהֲבָתָם הָנוּ אֶת-
De 10 ₉	Leg 2:51	κύριος [γάρ] αὐτὸς κλῆρος αὐτῷ	car le Seigneur lui-même est son héritage	κύριος [Ø] αὐτὸς κλῆρος αὐτῷ	הָנוּ הָאָנָה חַלְ�גָן
De 23 ₂	Ebr 213	εἰς ἐκκλησίαν κυρίου	dans l'assemblée du Seigneur	εἰς ἐκκλησίαν κυρίου	בְּקָרְבָּן יְהָנָה

Référence

Texte Philon

Traduction

Texte LXX

Texte BHS

De 23 _{4a}	Pos 177/ Leg 3:81	εἰς ἑκκλησίαν κυρίου	dans l'assemblée du Seigneur	εἰς ἑκκλησίαν κυρίου	בְּקָרְבֵּן יְהוָה
De 26 _{18a}	Vir 184	καὶ κύριος εἶλατο σε σήμερον	et le Seigneur t'a choisi aujourd'hui	καὶ κύριος εἶλατο σε σήμερον	וַיְהִי נֹאמֶר קְדוּשָׁם
De 28 ₁₂	Imm 156 / Her 76	ἀνοίξῃ [-] κύριος ἡμῖν τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ	le Seigneur ouvre pour nous son trésor	ἀνοίξαι σοι κύριος τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ	יִפְתַּח תְּהוֹן כִּי אֲתָא-אָזְרָרָה
De 32 _{4c}	Sob 10	δίκαιος [-] καὶ ὄσιος ὁ κύριος :	Juste [-] et saint , le Seigneur !	καὶ ὄσιος κύριος	: צְדִיק וּנְשָׁר הָוּא :
De 32 _{6a}		ταῦτα κυρίῳ ἀνταποδίδοτε;	est-ce cela qu'au Seigneur vs rendez en retour ?	ταῦτα κυρίῳ ἀνταποδίδοτε	כְּלִיהָוָת תְּגִמְלֹרְזָאת
De 32 _{7b-9}	Pos 89 + Pla 59	καὶ ἐγένετο μερὶς κυρίου λαὸς αὐτοῦ	et la part du Seigneur fut son peuple	καὶ ἐγενήθη μερὶς κυρίου λαὸς αὐτοῦ	כִּי תַּלְקֵי יְהוָה עַמּוֹ
De 34 ₁₀	Her 262	οὐν ἔγνω κύριος αὐτὸν πρόσωπον πρὸς πρ..	lui que le Seigneur connut face à face	οὐν ἔγνω κύριος αὐτὸν πρόσωπον κατὰ πρ..	אֲשֶׁר יִדְעַ יְהוָה פְּנֵים אֶל-פְּנֵים

1 Sa 1 ₁₅	Ebr 149, + 152	καὶ ἐκχεῶ τὴν ψυχήν μου ἐνώπιον κυρίου	et j'épanche mon âme devant le Seigneur	καὶ ἐκχέω τὴν ψυχήν μου ἐνώπιον κυρίου	וְאַשְׁפַּךְ אֶת-נְפָשֵׁי לְפָנֵי יְהוָה
----------------------	----------------	--	---	--	--

Is 5 ₇	Som 2:172	ἀμπελῶν κυρίου παντοκράτορος οἶκος τοῦ Ἰσραὴλ	La vigne du Seigneur Tout-Puissant c'est la maison d'Israël !	ἀμπελῶν κυρίου σαβαωθ οἶκος τοῦ Ἰσραὴλ	לְרַם יְהוָה צְבָאוֹת בֵּית יְשֻׁרָּאֵל
Is 50 ₄	Her 25	[σύ] μοι γλῶσσαν παιδείας ἔδωκας	toi qui m'as donné 1 langue d'instruction	[κύριος] δίδωσιν μοι γλῶσσαν παιδείας	אָדָם יְהוָה גָּמָן ? לְשׁוֹן ? מִזְוָּה

Ps 22 ₁ ^P	Agr 50.52	κύριος ποιμαίνει με, καὶ οὐδέν με ύστερήσει	Le Seigneur est mon berger, et il ne me fera manquer de rien	κύριος ποιμαίνει με καὶ οὐδέν με ύστερήσει	: יְהוָה רְצִיעֵי לֹא אֲחָסֶר :
Ps 26 ₁	Som 1:75	κύριος [γάρ] φωτισμός μου καὶ σωτήρ μου	le Seigneur est mon illuminat et mon sauveur	κύριος [-] φωτισμός μου καὶ σωτήρ μου	יְהוָה אָוּרִי גִּישָׁעִי
Ps 36 ₄	Pla 39	κατατρύφησον τοῦ κυρίου	trouve ton délice dans le Seigneur	κατατρύφησον τοῦ κυρίου	וְהַתְעַנֵּג עַל-דָּנוֹה
Ps 61 ₁₂	Imm 82	ἄπαξ κύριος ἐλάλησε, δύο ταῦτα ἤκουσα	Dieu a parlé une fois, et deux fois j'ai entendu ces choses	ἄπαξ ἐλάλησεν ὁ θεός δύο ταῦτα ἤκουσα	אָקַחַת דָּבָר אַלְמָנָה שְׁקִים-זָיו שְׁעַטְתִּי

Pr 3 _{11a}	Cng 177	παιδείας [θεοῦ], νιέ, μὴ ὀλιγώρει,	fils, ne néglige pas les corrections de Dieu	¹¹ νιέ μὴ ὀλιγώρει παιδείας [κυρίου]	מִיסְקֵר יְהוָה בְּנֵי אַל-תְּמָאָס
Pr 3 _{12a}		δὲν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος ἐλέγχει,	car celui qu'il aime, le Seigneur [le] corrige	δὲν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει	כִּי אֲשֶׁר יָאַבֵּב יְהוָה יוֹצֵא

Remarque : κύριος ὁ θεός ≠ κύριος καὶ θεός (cf. Imm 110; Sob 53, 55; Mut 19; Som 1:159, 160).

^A [Mut 18s.]. Cette expression est citée plusieurs fois en Mut 18 à 31 (18.23.27.29.31).	^H [Pot 160]. Philon cite également cette expression en Mut 11, Som 1:231 et Mos 1: 75.
^B En Ge 17 ₂₂ , Philon écrit κύριος et non pas θεός (cf. BHS בְּנֵי אַלְמָאָס) comme dans la LXX qu'il est censé citer.	^I [Mut 19]. Cette même phrase est citée par Philon également en Pot 161 et partiellement en Pos 179.
^C Curieusement, en Som 1:3, Philon remplace, dans le verset 13, la formule "ἐγὼ κύριος ὁ θεός Αβραὰμ" adressée à Jacob, par celle, presque identique, adressée à Isaac en Ge 26 ₂₄ : "ἐγὼ εἰμι ὁ θεός Αβραὰμ". Noter que Philon cite plusieurs fois ce même verset Ge 28 ₁₃ avec les mots habituels de la Septante : "ἐγὼ κύριος ὁ θεός Αβραὰμ" (en Som 1: 159, 166 et 173). Est-ce voulu ou dû au hasard ? Le développement sur Abraham et Isaac au § 160 a-t-il un rapport avec ce détail particulier ?	^J [Leg 2:46]. La citation peut aussi bien être du verset Ex 20 ₅ où la LXX a ἐγὼ γάρ εἰμι κύριος ὁ θεός σου ; ou même plutôt de De 5:6
^D Ge 29 ₃₁ est commenté également en Mut 132.	^K [Her 166]. Cette même phrase est citée par Philon également en Fug 101.
^E [Leg 2:46]. Cette même phrase est citée par Philon également en Leg 3:180.	^L [Pos 16]. Cette même phrase, citée par Philon également en Mut 8, revient comme un refrain dans le Lévitique : en 11:44; 19:10, 12, 14, 16, 25, 28, 31, 32, 34, 36, 37; 24:22; 25:17; et 26:1, 13.
^F [Leg 2:46]. Cette même phrase est citée par Philon également en Leg 3:180.	^M [Pla 137]. Cette expression, que Philon cite également en Pla 95.
^G [Som 1:227]. Cette même phrase est citée par Philon aussi en Som 1:228, 238 et 241.	^N En Som 1:237, Philon ne cite probablement pas De 1 ₃₁ , mais évoque plutôt De 8 ₅ .
	^O Pour les divergences entre le grec et l'hébreu sur De 32 ₈ , voir C. DOGNIEZ et M. HARL, <i>La Bible d'Alexandrie</i> , 5. <i>Le Deutéronome</i> (Cerf, Paris 1992) p. 325-326 note.
	^P Ps 22:1 est commenté également en Mut 115.
	^Q Ne désignant pas Dieu, mais un "maître" ordinaire, sauf en Ex 15 ₁₇ [et en De 10 ₁₇ ?].